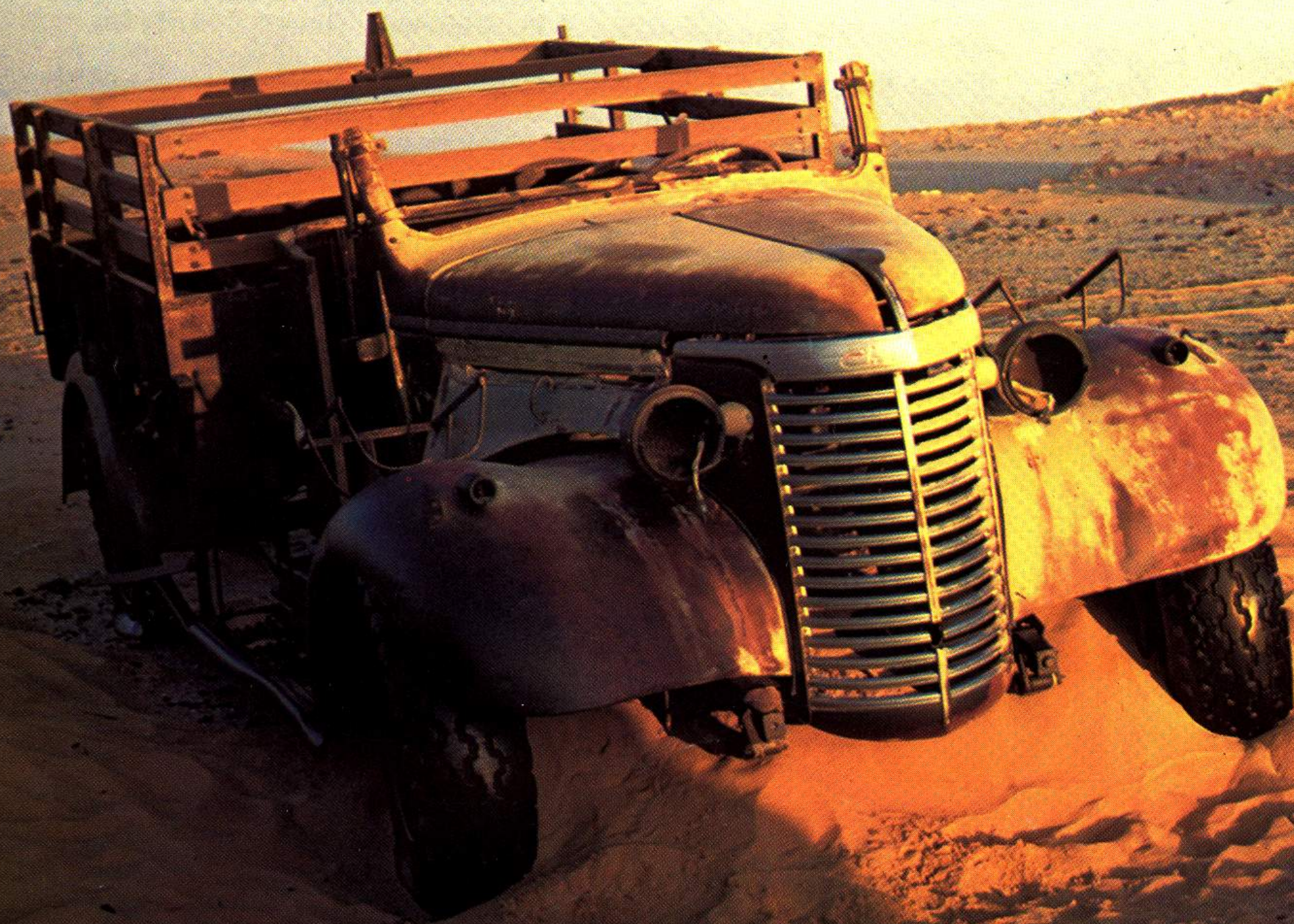

NUMMER 44

'40 ~ '45 TOEN & NU

DE ANDERE D-DAYS

Hermann Göring

PRIJS
f 6,50
B.FR. 125

'40~'45 TOEN & NU

NUMMER 44

Redactie Winston G. Ramsey

Een oorspronkelijke uitgave van Battle of Britain Prints International Ltd. 3 New Plaistow Road, Stratford Londen E 154 JA.

Voor Nederland: Uitgeverij Quo Vadis,
F.C. Kuiperstraat 9, 3761 EG Soest.
Telefoon: 02155-18641.

Abonnementen: Nederland f 23,50 (incl. 5% BTW).

Buitenland f 27,75. Verschijnt per kwartaal.

Verkoopprijs Nederland f 6,50, België Bfrs 125. Het abonnement kan op elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd tenzij binnen twee maanden vóór de vervaldatum schriftelijk is opgezegd.

Bestellingen van eerder verschenen uitgaven door storting of overmaking van het verschuldigde bedrag op postgirorekening 2186924 of banknummer ABN 55.36.12.875 van uitgeverij Quo Vadis in Soest of (aanzienlijk sneller) door toezending van een ondertekende bank- of girobetaalcheque met vermelding van de uitgaven die men wenst te ontvangen. Vermeerder het bedrag met f 3,- per bestelling voor bijdragen in de port.

Advertenties: tarieven op aanvraag.

Druk: Atlas/Soest

Verkoop/distributie: Betapress b.v. Gilze

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zondervoorafgaande toestemming van de uitgever.

INHOUD NUMMER 44

De andere D-Days

Het invasie trainingsgebied bij Slapton

Wrakkenberging

Een overblijfsel van de Long Range Desert Group

Noorwegen

Batterij Austrat

Het gebeurde hier

De gevangenneming van

Hermann Goering

Preservering

Hermann Goering -

Zijn militaire memorabilia

Voorpagina: Veertig jaar geleden achtergelaten in de westelijke woestijn; een Chevrolet vrachtwagen van de Long Range Desert Group. (Piers Lloyd Owen)

Middenpagina's: Een niet alledaags gedenkteken. Deze obelisk herinnert aan de opofferingsgezindheid van de levenden; de bevolking van zuid Devon die huis en haard opgaf ten behoeve van de inrichting van een oefengebied voor D-Day.

Achterpagina: Batterij Austrat: de 11 inch kanons van de slagkruiser Gneisenau bewaken zijgend de ingang van de Trondheim Fjord in Noorwegen. (Rudi Rolf)

Verantwoording: Gedeelten uit The Land had Changed its Face door Grace Bradsbeer, opgenomen in het verhaal "De ander D-Days", zijn gebruikt met toestemming van de uitgevers David & Charles te New Abbot. Het auteursrecht van foto's voorzien van de afkorting IWM, berust bij het Imperial War Museum te Londen.

Bekendmaking per aanplakbiljet van de komende evacuatie.

IMPORTANT MEETINGS

The area described below is to be REQUISITIONED urgently for military purposes, and must be cleared of its inhabitants by DECEMBER 20th, 1943.

Arrangements have been made to help the people in their moves, to settle them elsewhere, and to advise and assist them in the many problems with which they will be faced. To explain these arrangements

PUBLIC MEETINGS

will be held as follows:

**FRIDAY
Nov. 12th**

11 a.m.

EAST ALLINGTON CHURCH

2-30 p.m.

STOKENHAM CHURCH

Earl Fortescue, M.C., The Lord Lieutenant
in the Chair.

**SATURDAY
Nov. 13th**

11 a.m.

BLACKAWTON CHURCH

2-30 p.m.

SLAPTON VILLAGE HALL

Sir John Daw, J.P., Chairman Devon County Council
in the Chair.

These general meetings will be immediately followed by special meetings to discuss the problems of farmers, who are requested to remain behind for them.

IT IS VITALLY IMPORTANT to every householder that he should arrange to attend whichever of these meetings is nearest to his home, and where necessary employers of labour are requested to give their work-people time off for this purpose.

THE AREA AFFECTED

ALL LAND AND BUILDINGS lying within the line from the sea at the east end of Blackpool Bay in Stoke Fleming parish to Bowden; thence northward along the road to the Sportsman's Arms; thence west along the Dittisham-Halwell road to the cross-roads 1/4-mile east of Halwell village; from this cross-road along the Kingsbridge road to the Woodleigh-Buckland cross-roads; thence along the road Buckland, Frogmore, Chillington, Beeson and Beesands to the sea, but excluding the villages of Frogmore, Beeson and Beesands. The roads forming the boundary are outside the area.

The parishes involved are the whole, or almost the whole, of Blackawton, East Allington, Sherford, Slapton and Strete, most of Stokenham, and parts of Stoke Fleming, Buckland-tot-Saints and Halwell.

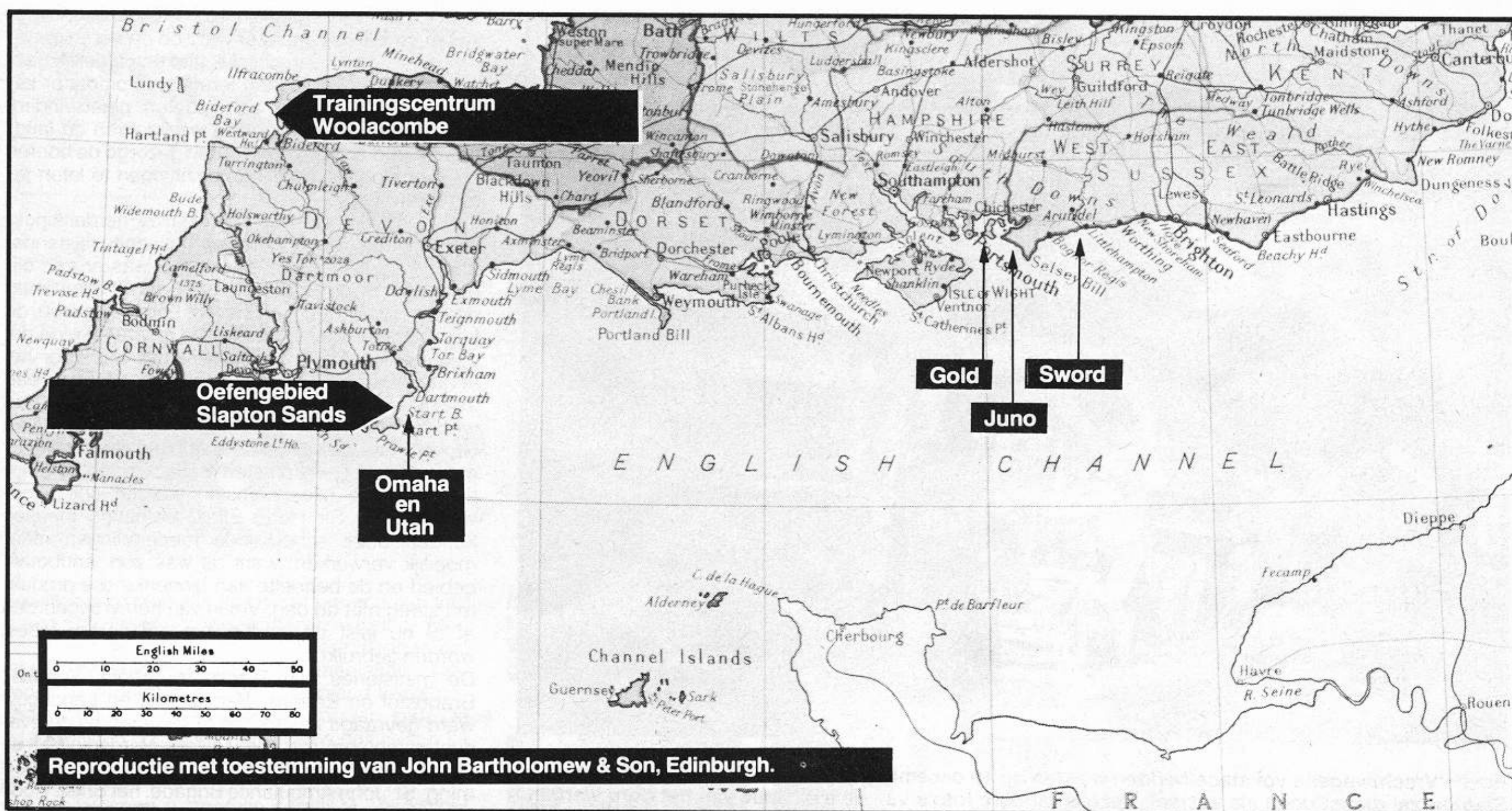
De invasie van Europa maakte de datum 6 juni 1944 onsterfelijk en daarbij verwierf Normandië voor altijd een plaats in de geschiedenisboeken. Niet zo algemeen bekend zijn de voorafgaande kleinere D-days in de maanden maart, april en mei van dat jaar op bepaalde punten aan de Engelse zuidkust, bedoeld om de organisatie en de logistiek te testen, de invasie troepen te trainen en indirect een inzicht te krijgen in de beproevingen die te verwachten waren. Uit de lessen die hier geleerd werden vloeide het succes voort van de Operatie Overlord, maar de prijs was hoog---bij de 'Utah-training' sneuvelden meer dan tien keer zoveel mensen als bij de echte landing zelf, toen de landingsstroepen verhoudingsgewijs weinig weerstand ondervonden op ongeveer 1.5 km afstand van het voorgeschreven strand.

Het verhaal begint eigenlijk al in januari 1943 bij een ontmoeting van de Amerikaanse president Roosevelt en de Engelse premier Churchill in Casablanca in Noord Afrika. Het resultaat van de conferentie was de oprichting van COSSAC (Chief of Staff Supreme Allied Commander) met een hoofdkwartier in Londen (Norfolk House - zie Toen en Nu nr.37) dat de voorbereidingen voor een invasie in Europa zou overnemen en waarvoor de plannen al in september daaraan voorafgaand waren tot stand gekomen, vrij snel na de mislukte landing in Dieppe. De belangrijkste rol kreeg luitenant-generaal Sir Frederick Morgan met brigade-generaal Ray Barker van het Amerikaanse Leger als zijn plaatsvervanger. Een belangrijke factor bij de voorbereidingen was de keuze van een goed landingsgebied in Frankrijk --- de exacte locatie werd grondig besproken op een conferentie die in juni werd gehouden in Schotland in het Hollywood Hotel in Largs. Het vliegbereik en het incasserings-

vermogen van de jagers die luchtdkking moesten geven bij de landingen; de noodzakelijkheid zo snel mogelijk een havenstad te veroveren om het bruggehoofd te versterken; de kwaliteit van de Duitse verdediging binnen de Atlantic Wall--- met deze en vele andere factoren moest men rekening houden, dat was de les die men had geleerd van de Operatie Jubilee in Dieppe. Tenslotte bleek dat Normandië het best voldeed aan al deze criteria.

Aldus werd een van de belangrijkste beslissingen uit de Tweede Wereldoorlog genomen een jaar voordat de feitelijke landing zou plaatsvinden en het geheim houden hiervan was op zichzelf al een enorme opgave. De classificatie was zo hoog dat deze een eigen omschrijving kreeg--- BIGOT. De officieren die werden geselecteerd en die ingelicht werden kregen de naam 'Bigots'--- alle exemplaren van Bigots geclassificeerde documenten werden genummerd en de verspreiding ervan stond onder streng toezicht.

Toen eenmaal de landingsgebieden op de Franse kust waren vastgesteld werd het noodzakelijk op de Engelse kust overeenkomstige locaties te vinden en ze geschikt te maken voor trainingsdoeleinden. Generaal Sir Bernard Montgomery, de aangewezen commandant van de landstrijdkrachten voor Overlord, had in 1938 het gebied van South Hams in Devon al gebruikt voor een landingsoefening op Slapton Sands. Zestien kilometer landinwaarts lag Dartmoor waar zich al grote oefengebieden bevonden die in gebruik waren bij het leger. Bij het uitbreken van de oorlog was dit gebied, zoals zoveel aan de Britse kust, gesloten verklaard voor het publiek, waarbij op stranden die geschikt leken voor een vijandelijke invasie mijnen waren gelegd en prikkeldraadversperringen waren aangebracht. Het Royal Sands Hotel, een alleenstaand gebouw

De Andere D-Days

aan de boulevard in Slapton, was in 1939 gesloten 'voor de duur van de oorlog'. Een hond genaamd Pincher toebehorend aan een boer uit de omgeving, groef een tijd later een mijn op die ontplofte waardoor het dier omkwam en een deel van het hotel vernield werd, zodat dit gebied al enigszins op een gehavend oorlogstoneel leek.

Op 4 november 1943 kreeg de voorzitter van de Graafschapsraad van Devon, Sir John Daw, een brief van het Ministerie van oorlog waarin hem werd meegedeeld dat het desbetreffende gebied werd gevorderd op grond van de Defence en Compensation Act uit 1939 en dat op 20 december iedereen uit het gebied geëvacueerd moest zijn. De gewestelijke commissaris, Sir High Ellen, die verantwoordelijk was voor de coördinatie van elke grootschalige verplaatsing van burgers in oorlogstijd in Zuid-West Engeland, organiseerde onmiddellijk een reeks vergaderingen met de belanghebbende partijen op het kasteel in Exeter. De eerste bijeenkomst werd bijgewoond door autoriteiten op plaatselijk niveau, die werden voorgelicht over de omvang van de evacuatie. Hun werd verteld dat de Britse Marine personeel zou leveren om speciaal in te richten informatiecentra te bemannen en dat zij ook zou zorgen voor een onderkomen voor functionarissen die nodig waren voor het goed laten verlopen van de evacuatie.

De tweede bijeenkomst was met kerkelijke gezagsdragers in dit gebied. Zij kregen te horen dat er op korte termijn een gebied van ruim 100.000 ha moest worden geëvacueerd, waarbij zes dorpen met 3.000 inwoners waren betrokken, voorts 180 boederijen, winkels en andere onderkomens, alles bij elkaar 750 huisgezinnen. Het gebied in kwestie was een driehoek die liep van Torcross naar Blackpool Sands en naar boven uitliep naar Blackawton. In dit gebied lagen de dorpjes Torcross, Slapton, Strete, Blackawton, East Allington, Sherford, Stokenham en Chillington. Al het vee, landbouwmachines, inboedels kortom alles wat verplaatsbaar was moest worden moest worden verwijderd, inclusief dat deel van de oogst dat nog gered kon worden. Deze hele onderneming moest in zes weken voltooid zijn. De geestelijken werd ook verteld dat de regering had toegezegd alle kosten te betalen die samenhangen met de evacuatie, voorts zou helpen bij het vinden van tijdelijke behuizing,

de huren zou betalen en vrije opslagruimten beschikbaar zou stellen voor de tijd van de evacuatie. Nadien zou alles weer op kosten van de regering worden teruggebracht en alle schade die eventueel zou zijn geleden, zou worden hersteld of vergoed. Hun werd ook meegedeeld dat men zo snel mogelijk met de voorbereidingen zou moeten beginnen

omdat het terrein op 20 december zou worden overgegeven aan het Ministerie van defensie voor militaire oefeningen. Aan de geestelijken werd gevraagd de uiterste discretie te betrachten bij het inlichten van bepaalde personen over wat er zou gaan gebeuren, daar men in de komende dagen pas de inwoners van de dorpen op de hoogte zou

De plaats van de oefenstranden om de landingen op Omaha en Utah te beoefenen lag bij South Hams in zuid Devon in het zuidwesten van Engeland. Een invasie trainingsgebied werd in 1944 ingericht achter de stranden aan weerskanten van Start Bay. Deze foto toont het reliëf model van het gebied van Slapton Sands tijdens de briefing op 18 januari van dat jaar. Diagonaal over het oppervlak loopt de geplande grens tussen de Britse en Amerikaanse troepen. Kijkend naar deze 'Normandische' invasiestranden vanuit zee, bevindt het Britse 30e Legerkorps zich links en het Amerikaanse 5e Legerkorps rechts. (Signal Corps)

Boven: Vrachtwagens vol stapelbedden worden op 19 december 1943 uitgeladen bij het huis dat in Slapton zal dienst doen als eetzaal. Deze en andere foto's van de evacuatie van het dorp werden door de SHAEF-censor niet eerder vrijgegeven dan september 1944 (Signal Corps) **Onder:** De tijd staat stil - dezelfde plek 'The Chantry' genaamd op 18 maart 1984.

Plaatselijke jeugd kijkt naar soldaat Lee Taylor die naast het huis water kookt; Basil Mitchelmore toen (links) en nu. (Signal Corps)

stellen. De vorderingstijd zou waarschijnlijk voor zes maanden zijn maar er werd op gewezen dat de bewoners dan waarschijnlijk niet onmiddellijk naar hun behuizingen konden terugkeren omdat er zeker een opruimactie zou moeten plaatsvinden. Maar oog hebbend voor de waarde van de landbouwgrond zou er voor worden gezorgd de boeren zo snel mogelijk naar hun bezittingen te laten terugkeren.

Op 12 november - een dag na de herdenkingsdiensten ter gelegenheid van de wapenstilstandsdag uit de Eerste Wereldoorlog - was er een bijeenkomst belegd in de kerk van East Allington waar de Lord Lieutenant van Devon, Lord Fortescue, de bewoners de toestand uitlegde en meedeelde dat dit deel van South Hams bestemd was voor het uitoefenen van landingsoperaties voordat een Tweede Front kon worden gevormd. Later die dag was er nog zo'n bijeenkomst in de kerk van Stokenham. De volgende dag hield Sir John Daw soortgelijke bijeenkomsten in Blackawton en Slapton. Al deze bijeenkomsten werden ook bijgewoond door Sir Hugh Elles. Sommige mensen konden deze schokkende mededelingen maar moeilijk verwerken, want dit was een landbouwgebied en de behoefte aan binnenlandse producten steeg met de dag. Velen van hen vroegen zich af of nu juist dit landbouwareaal ervoor moest worden gebruikt.

De ministeries van Transport, Arbeid, Voedsel, Brandstof en Energie, Pensioenen en Landbouw werd gevraagd assistentie te verlenen bij de evacuatie, samen met de Civiele Verdediging, de Home Guard, de vereniging van dierenbescherming, St. John Ambulance Brigade, het Britse Rode Kruis, de Vereniging van Vrouwelijke Vrijwilligers, de Vrijwillige Hulpvereniging en andere vrijwillige organisaties. De marine zond dertig fotografen en opzichters voor het vastleggen van de waarde en inspecteren van elke hectare grond om deze gegevens te gebruiken bij het beëindigen van de evacuatie.

Op een bijeenkomst op 6 januari 1944 van de Graafschapsraad van Devon las de voorzitter, Sir John Daw, een brief voor van Sir Hugh Elles, gedateerd 30 december 1943. Hierin gaf hij uiting aan zijn grote bewondering voor de plaatselijke bewoners die zo goed hadden gereageerd op de eisen die men hen had gesteld en hij betuigde ook zijn dank aan al die mensen die op voortreffelijke wijze hadden meegeholpen die moeilijke taak te volbrengen. Majoor Rayner (de latere brigade-generaal Sir Ralph Rayner) parlamentslid voor Totnes waaronder het gebied in kwestie viel, had speciaal toestemming gekregen voor het bijwonen van deze vergadering: hij verklaarde dat hij achter de mening stond dat de compensatieregeling zoals die was vastgelegd in de Defence Act van 1939 ontoereikend was. De enige koers die openstond voor diegenen die de belangen van de evacuees aan het hart ging, zou zijn een oproep te doen voor vrijwillige bijdragen. Er werden twee informatiebureaus opgericht voor mensen die hulp nodig hadden, een in Blackawton en een in Stokenham. Zij werden bemand door de Vereniging van Vrouwelijke Vrijwilligers. Er werden onmiddellijk convocaties rondgestuurd om de mensen hiervan op de hoogte te stellen en leden van de Vrouwelijke

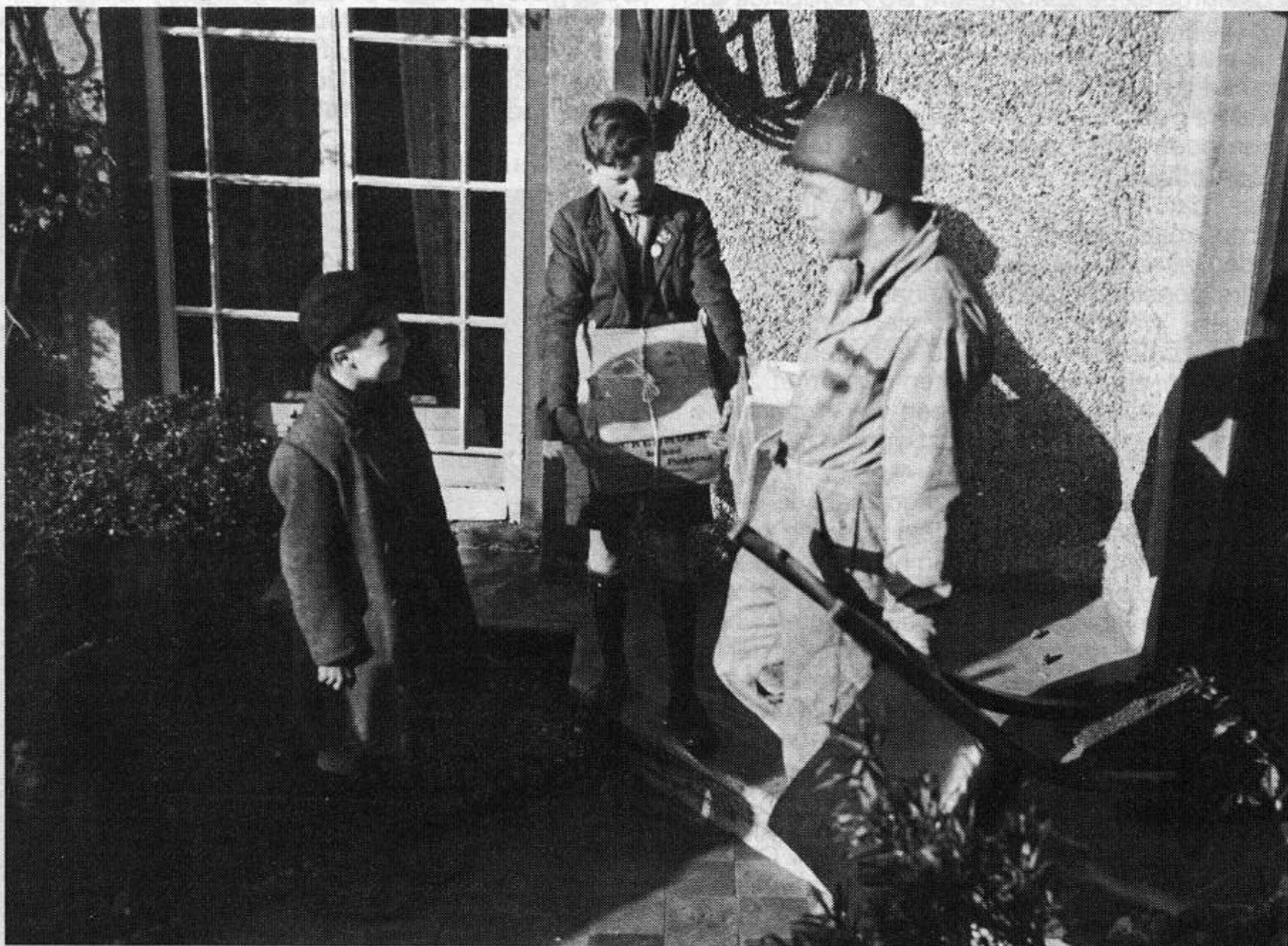

Vrijwilligers gingen alle dorpen af om er zeker van te zijn dat iedereen ingelicht zou worden. Men moest aan de mensen steeds weer uitleggen dat het een misdaad zou zijn troepen naar landingsgebieden te zenden in een door de vijand bezet gebied voordat zij goed getraind zouden zijn. De organisatoren waren van s'morgens half negen tot s'avonds vijf, zes en zelfs zeven uur op de bureaux aanwezig, waar niet altijd de kachel brandde. Veel mensen kwamen in groepjes, sommige waren doof of een beetje langzaam van begrip zodat het soms veel moeite kostte deze mensen van de noodzaak van de gebeurtenissen te overtuigen. Er waren erbij die helemaal overstuur raakten en sommige maakten zelfs ruzie. Nog nooit had men zoveel tact en overredingsgave nodig gehad en er werd veel van de vrijwilligers verlangd. Er was echter zoveel te doen in zo'n korte tijd, dat er over het algemeen een sfeer heerste van bedrijvige drukte.

De eerste dag in Stokenham bijvoorbeeld was er een soort Alice in Wonderland stemming, want de marinemensen die er zeker van wilden zijn dat de electriciteitsvoorzieningen voldeden aan hun stringente eisen, vroegen aan het plaatselijke electriciteitsbedrijf of het de bestaande centrale in het gebouw wilde verwijderen. Daarna werd er een enorm schakelbord geplaatst. Een van de eerste telefoontjes ging naar Lady Reading -de oprichtster en voorzitter van de Vereniging van Vrouwelijke Vrijwilligers- voor de aanvraag van zoveel mogelijk dozen, kisten en tonnen van elk formaat, ter verdeling onder de bevolking die bevreesd was dat er een gebrek aan verpakkingsmateriaal zou zijn. Tot grote verbazing van de helpsters werd, in zo'n korte tijd dat het haast niet te geloven was, een grote hoeveelheid van deze goederen per trein verzonden en door vrachtauto's bij het informatiecentrum afgeleverd. De dozen enz. werden aan de bevolking verkocht voor een shilling per stuk.

De eerste vraag die men op het informatiecentrum te horen kreeg was meestal: 'Waar kunnen we naar toe? Waarin moeten wij onze bezittingen pakken? We hebben niet eens een koffer. Hoe staat het met onze distributiekaarten? Onze hele wintervoorraad kolen ligt in de schuur - die hoeven we toch niet achter te laten?' In de eerste dagen van de evacuatie zagen veel mensen op tegen de moeilijkheden, maar de grootste problemen hadden toch de boeren met hun veestapel, hun gewassen, hun voorraden veevoeder en al hun soorten landbouwmachines. Velen van hen moesten hun hele veestapel verkopen, en vooral voor hen die hun hele leven hadden gestoken in hun boerderij, was het een hartbrekende zaak. Er werden in Kingsbridge twee speciale verkoopdagen voor het vee gehou-

Links: De dorpingen ontmoeten de nieuwkomers. V.l.n.r. Korporaal E. le Blanc uit Novelty, Ohio; Mr.C. Mitchelmore; Mr. C.H. Steer; politieagent W.H. Betts; Sld 1e kl Frate uit Cleveland, Ohio en Mr. W.H. Blank. (Signal Corps)**Rechts:** Clarence Mitchelmore, bijna 90, in een zelfde houding opnieuw gekiekt voor zijn huis 'The Arches'.

Boven rechts: 'Wij doen een beroep op de bevolking om als offer voor de oorlogvoering tijdelijk huizen en landerijen te verlaten t.b.v. de inkwartiering en training voor het Tweede Front van Amerikaanse soldaten', aldus een bekendmaking van de Engelse regering. Geholpen door soldaat Kenneth Coan uit Cleveland, Ohio, verlaten Basil en Denis Mitchelmore hun ouderlijk huis. (Signal Corps) **Rechts:** Nog steeds naast elkaar wonend in Slapton, hadden zij er geen idee van dat hun evacuatie naar Totnes foto's waren gemaakt. Een vergelijkingsfoto uit maart 1984.

den, maar na de tweede dag werd het duidelijk dat dit geen zin meer had want de plaatselijke markt was geheel overvoerd. De Vereniging van dierenbescherming moest veel geliefde huisdieren afmaken. Veel honden en katten werden overgebracht naar tijdelijke andere behuizingen, maar sommige van deze dieren, vooral katten, gingen toch weer terug naar hun oude vertrouwde omgeving. Een kat slaagde erin alle bombardementen te overleven en bleef in de buurt van zijn oude huis totdat de eigenares een jaar later weer terugkwam. De Amerikanen die hier arriveerden namen veel van de loslopende dieren onder hun hoede, totdat ook zij verder moesten. De dierenbescherming kreeg ook te maken met een verzoek van een vrouw die voor haar katten slaappillen wilde hebben want zij moest een lange treinreis met ze ondernemen. De functionaris vertelde haar dat dat niet mogelijk was want dat hij alleen maar wat kon geven om ze voor altijd te laten inslapen, een oplossing die zij met een zekere verontwaardiging toch accepteerde.

Naast het welzijn van de bewoners en hun levende have waren er ook grote zorgen over het behoud van de kerken in de zes dorpen, die alle, behalve een nog van voor de Reformatie stamden en die vele schatten herbergden. De kerken in Slapton, Blackawton, East Allington, Sherford en Stokenham, waar ook de bewoners van Torcross en Chillington kerken, waren allemaal prachtige oude gebouwen. De enige nieuwere kerk stond in Strete en dateerde uit de vorige eeuw. De Admiraliteit liet de kerkelijke gezagsdragers weten dat het niet mogelijk was te garanderen dat geen van de kerken beschadigd zou worden. Er werd in Exeter een kerkelijke beeldhouwer gevraagd wat men het beste kon doen. Met zijn meesterknecht een Amerikaanse officier ging hij alle kerken af en gaf het advies dat alle verplaatsbare voorwerpen van waarde, zoals zilveren kandelaars, kruizen, kruisbeelden, altaarkleden en priester gewaden, door de kosteren moesten worden weggehaald en elders opgeslagen. Waardevolle maar niet verplaatsbare stukken, zoals preekstoelen, doopfonten, grafzerken, ramen en deuren moesten goed met zandzakken worden beschermd, een werk waarmee onmiddellijk een aanvang moest worden gemaakt.

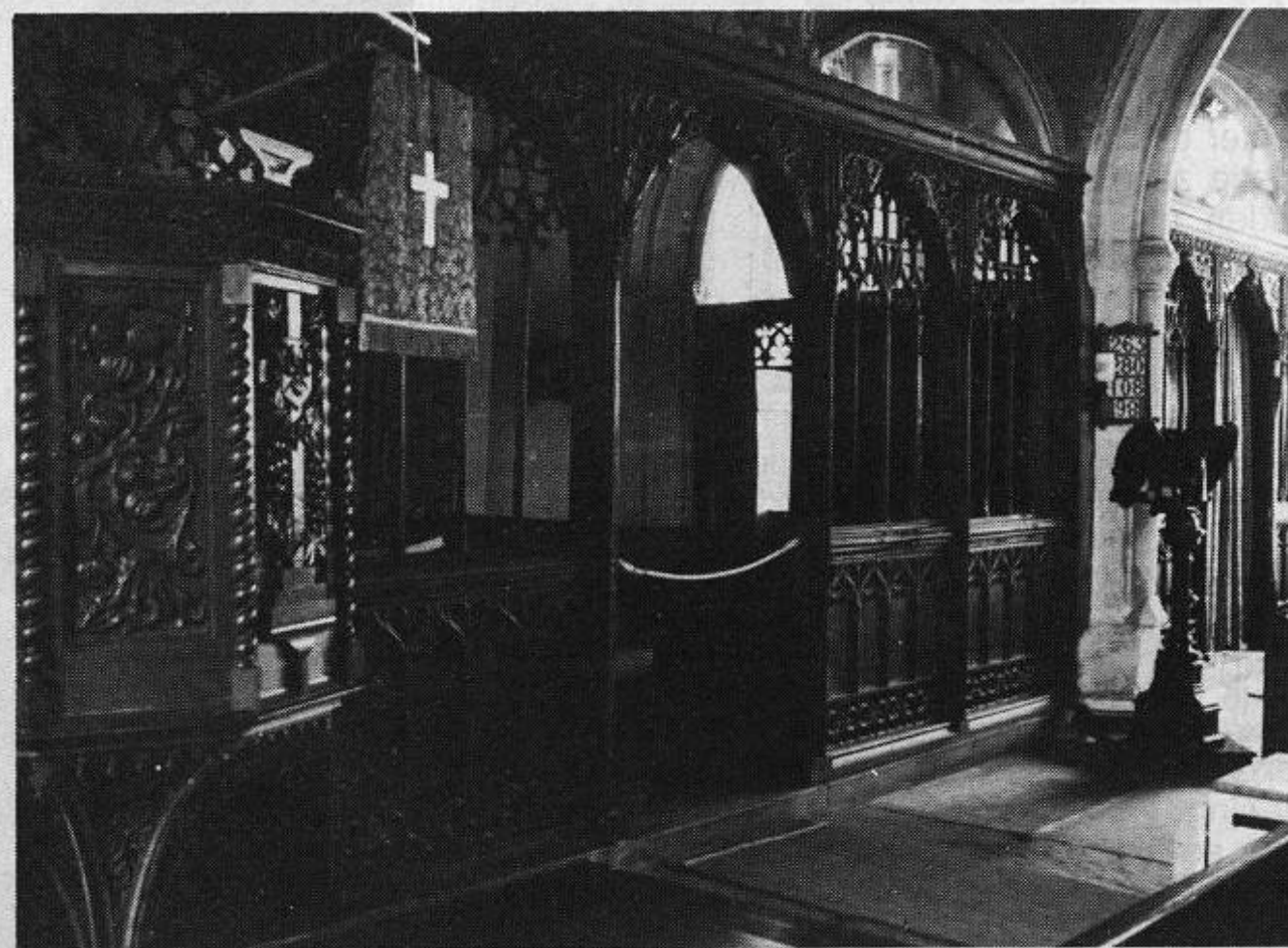
Amerikaanse hulp werd toegezegd, maar de eerste twee kerken werden ontmanteld door de beeldhouwer, zijn knecht en nog een helper voordat de beloofde hulp arriveerde. Het grootste karwei was wel de grote hoeveelheid antieke houten voorwerpen zo in stro te wikkelen en in houten kisten te verpakken dat zij geen beschadigingen zouden oplopen. Het houtsnijwerk was veelal afkomstig van de vijftiende eeuwse koorhekken die kenmerkend zijn voor de kerken in Devon - 'zo broos als peperkoek' zoals de knecht zei. De meesten hadden houtworm, maar zij waren zo mooi dat al het mogelijke gedaan moest worden om ze te behouden. Orgels, alsmede gewelfen en ander metselwerk moesten ook met zandzakken worden beveiligd, terwijl schotten werden opgericht daar waar dit soelaas kon bieden. Het gebouw werd daarna afgesloten en met prikkeldraad omgeven. Bij de hoofdingang kwam de volgende mededeling te hangen:

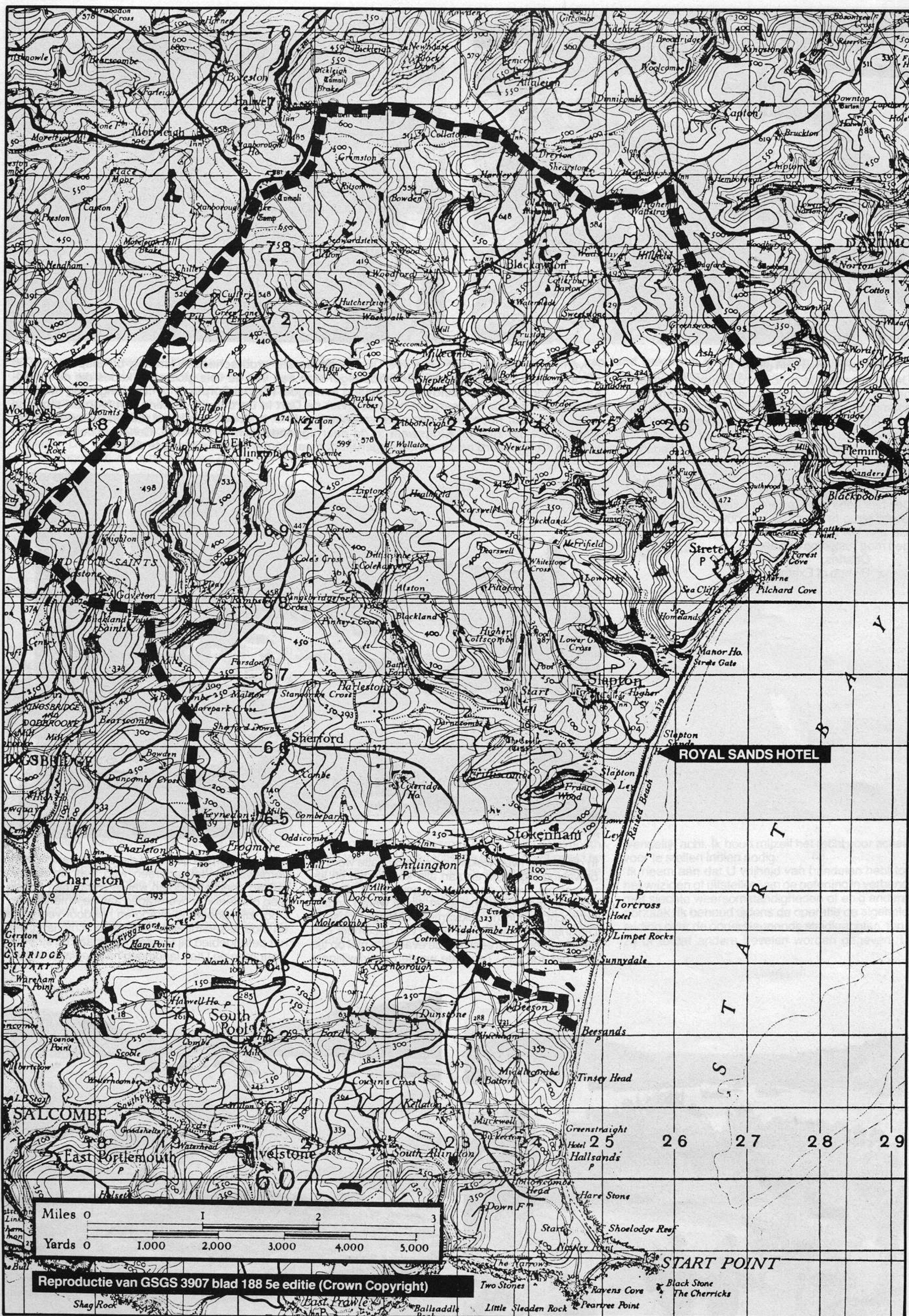
Boven: Bierdrinkers in de plaatselijke Pub - The Queens Arms. De volgende dag, 6 december, kwam er een bordje op de deur te hangen 'tijdelijk gesloten'. Met korporaal Le Blanc en soldaat Coan bevonden zich in het café de dame achter de tap, Mrs Lavers, Mr A. Tabb (met pet) en Mr H.W. Trowt. (Signal Corps) **Onder:** De drie burgers zijn sedertdien overleden en we zijn er niet in geslaagd de tegenwoordige verblijfplaats van de Amerikanen op te sporen.

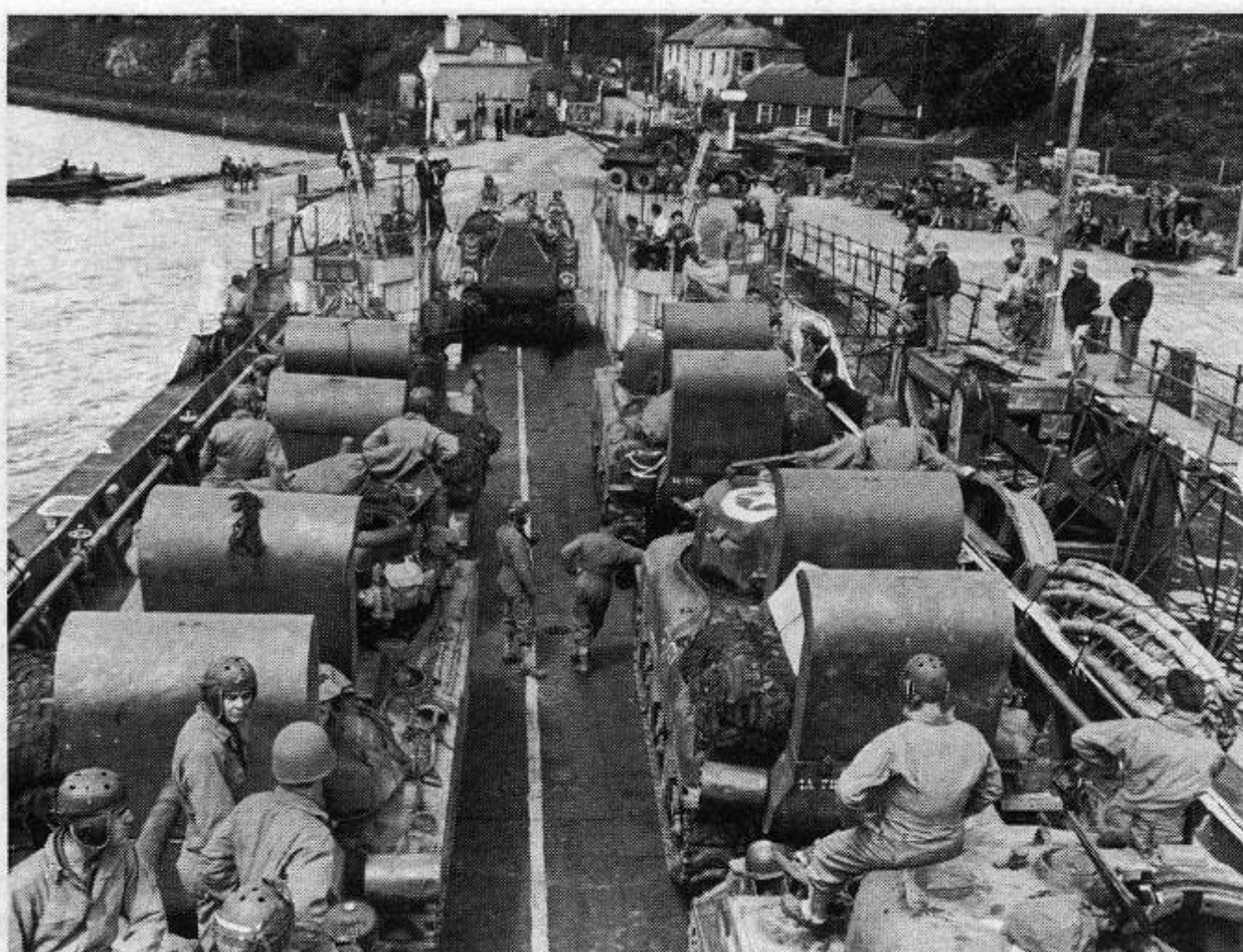

We slaagden er wel in korporaal Edward Gnatowski op te sporen die nog steeds in Cleveland, Ohio, woont. Hij had het plan naar Slapton terug te keren tijdens de 40-jarige herdenking van D-Day. De kerk die hij in de

oorlogsjaren bezocht, is weinig veranderd. Ds Arthur Mills (op de linker foto), die sinds 1924 in Slapton had gepreekt, overleed op 84-jarige leeftijd op 24 januari 1945.

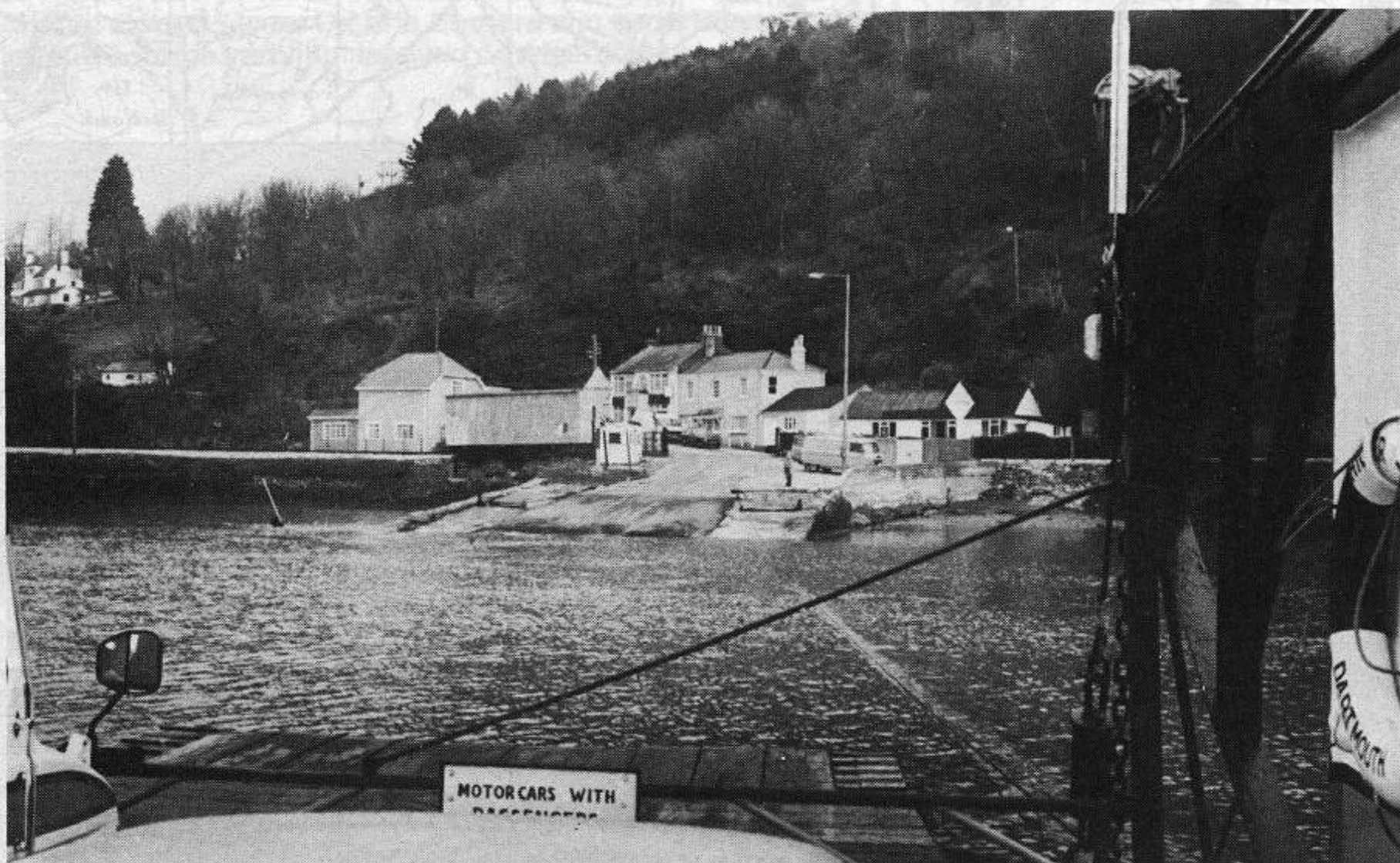

Aan onze Vrienden uit de U.S.A.
Deze kerk staat hier al honderden jaren. Er omheen hebben zich leefgemeenschappen gevormd die, zolang de kerk bestaat, hier hebben gewoond en de velden hebben bewerkt. Deze kerk, deze begraafplaats waar hun dierbaren voor eeuwig rusten, deze huizen en deze akkers zijn voor diegenen die dit alles hebben moeten verlaten, even dierbaar als de huizen, kerkhoven en akkers die gij, onze bondgenoten, hebben moeten achterlaten. Zij hopen hier eens terug te keren zoals gij hoopt naar de Uwen terug te keren. Zij vertrouwen zich intussen toe aan Uw bescherming en bidden dat Gods zegen mag rusten op ons allen.

Charles,
Bishop of Exeter.

Boven: Embarkering voor Operatie Duck - de eerste grootscheepse landing bij Slapton. De uit afzonderlijke blokken bestaande laadsteiger was een van de vele glooiende kades die de Amerikaanse genie overal in zuidwest Engeland aanlegde. (Signal Corps) *Onder:* De steiger lag naast de aanlegplaats voor de veerpont over de rivier de Dart in Dartmouth. Tijdens een februari storm in 1984, kort voor het maken van onze vergelijkingsfoto, brak een pontkabel die daarna onder water wegschoot om zich bij Kingswear in de daar liggende jachten te boren. Geheel onder: De Amerikaanse steiger werd na de oorlog opgeruimd, maar sporen ervan zijn nog te zien.

In de laatste twee weken van de evacuatie werd er bewaking ingesteld en aan alle kooplieden en leveranciers werd de toegang geweigerd. Enkele Amerikaanse functionarissen die al waren ondergebracht in hun hoofdkwartier in Manor House in Dittisham, kwamen in het begin van december een kijkje nemen, bevreesd dat de evacuatie niet op tijd voltooid zou zijn. Tenslotte werden er vrijwilligers

naar alle dorpen gestuurd die er zich van moesten vergewissen dat iedereen weg was en dat alle huizen goed afgesloten waren zodat men het gebied officieel kon overdragen aan de Amerikanen. Door zijn glooiende strand en het door veel water en moerassen moeilijk bereikbare achterland, leek het oefengebiet bij Slapton inderdaad op stranden waar men de Utah landingen had gepland. In 1944

Boven: De eerste tijdens de Operatie Duck aan land gekomen troepen bij White Beach aan het noordelijke eind van Slapton Sands. **Onder:** De tweede aanvalsgolf nadert. (Signal Corps)

stonden inderdaad achter Utah-beach ook gebieden onder water. Het hele oefengebied met zijn smalle bochtige paden, begrensd door hoge aarden wallen, vertoonde in feite veel overeenkomst met het bossage-achtige landschap in Normandië dat typerend is voor dit gedeelte in het westen van Frankrijk. De eenheden van het Eerste Amerikaanse Leger die de Amerikaanse landing in dit gebied zouden uitvoeren waren al gestationeerd achter het Devon-Dorset gebied en Slapton Sands werd als oefenterrein zowel door eenheden voor landingen op Utah als op Omaha, gebruikt.

Het toezicht op het Engelse Kanaal is gewoonlijk verdeeld in een westelijke, middelste en een oostelijke sector onder respectievelijk bevelhebbers van Plymouth, Portsmouth en de Nore. Het Slapton oefenterrein lag in de sector van admiraal Sir Ralph Leatham in de Plymouth-sector en hij beseftte dat er wel eens problemen zouden kunnen ontstaan met betrekking tot de oefenende Amerikanen van zowel de kant van het leger als van de marine. De desbetreffende Amerikaanse marine strijdkrachten waren ondergebracht in de Eleventh Amphibious Force met als commandant de schout-bij-nacht John L. Hall van de Amerikaanse marine. Voordat de eerste grote oefening in dit deel van het Kanaal zou plaatsvinden, lichtte admiraal Leatham zijn positie toe aan de Amerikaanse commandant. Zijn brief aan schout-bij-nacht Hall was gedateerd 1 januari 1944:

'Daar Operatie Duck de eerste grootschalige oefening is die door Amerikaanse strijdkrachten wordt gehouden in het gebied van het Plymouth commando acht ik het gewenst schriftelijk mijn mening te geven over de relatie waarin wij ten opzichte van elkaar staan gedurende het verloop van deze oefening.

'Globaal gesproken houd ik mij aan de gebruiken en tradities van de Britse marine, waarvan ik geloof dat die nauwe overeenkomst vertonen met de Uwe. Ik beschouw U dan ook als iedere Britse vlagofficier die een commando voert over een Britse strijdkracht binnen mijn gebied.

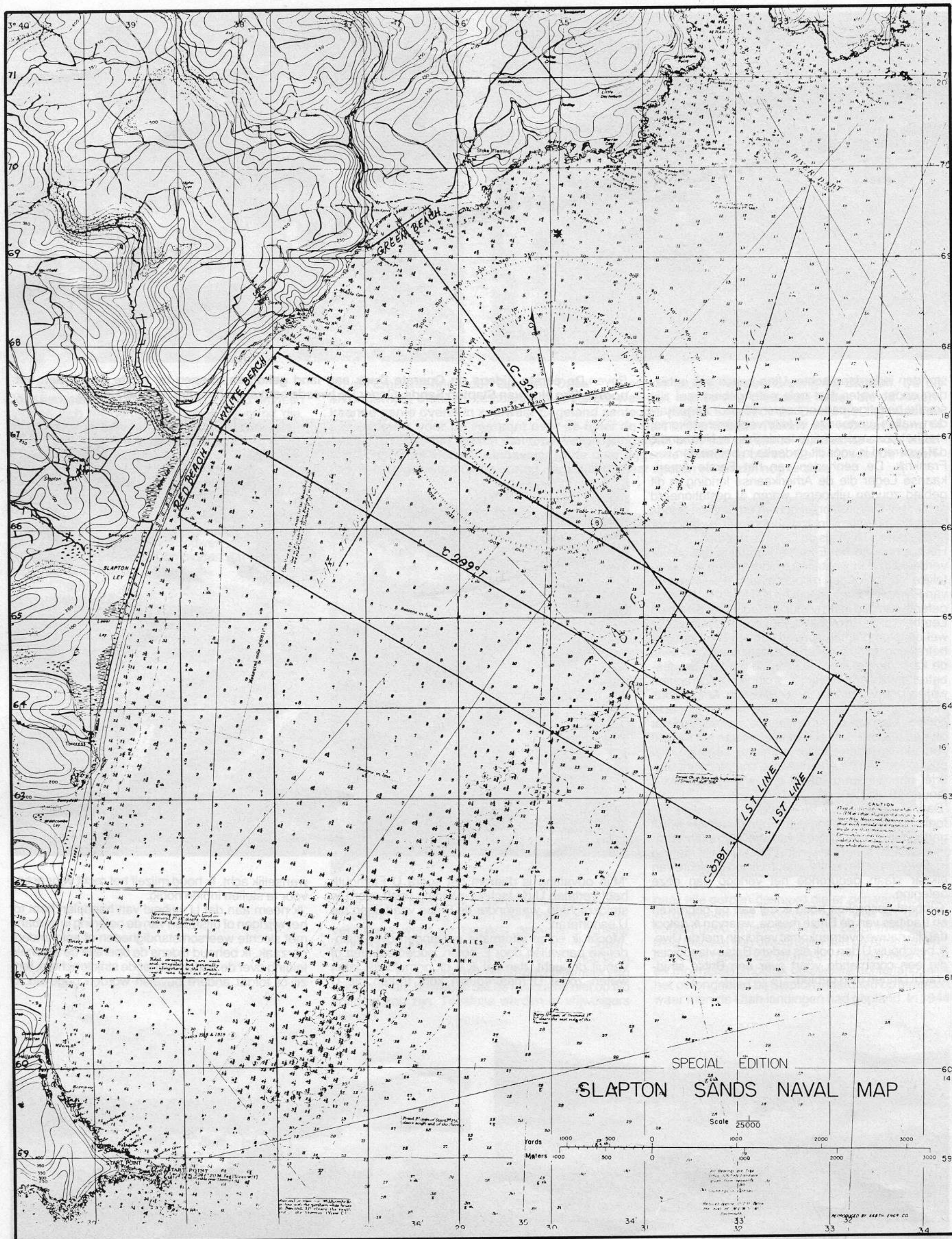
'Mijn opvatting is daarom dat zodra U Falmouth hebt verlaten U de tactische leiding heeft over Uw strijdkrachten, waaronder de Britse vaartuigen die U escorteren.

'Mocht ik enige informatie ontvangen over vijandelijke aanvallen door E-boten, onderzeeboten of vanuit de lucht, dan zal ik u dit onmiddellijk laten weten zodat U maatregelen kunt treffen die U

wenselijk acht. Ik houd mijzelf het recht voor acties voor te stellen indien nodig.

'Ik neem aan dat U vrijheid van handelen hebt tot het wijzigen of uitstellen van de oefening in verband met slechte weersomstandigheden of enig andere oorzaak. Ik behoud tijdens de operatie de algehele leiding over de ondersteunende strijdkrachten, tenzij of totdat andere bevelen worden gegeven. U

Blackpool Sands is een kleine zanderige inham in het noordelijkste deel van het oefengebied, afgescheiden van Slapton Sands door de kliffen bij Strete. Tijdens de oefeningen werd het Green Beach. Deze kaart werd in januari 1944 ingetekend door de 11e Amphibian Force onder schout-bij-nacht John L. Hall, t.b.v. luit.ter z. 1e kl. L.M. Bailliere van Task Force 124.

Hiertegenover boven: Men vraagt zich af of de S4 hier de gemakkelijkste manier van verladen der jerrycans heeft gekozen bij de Ope-

ratie Duck. Beter was misschien geweest ze vanat de landingschepen met trucks via de steiger naar het strand te brengen i.p.v. ze eerst uit te laden op de steiger en dan over te laden in DUKW's. Onder: We hebben vastgesteld dat de vorige foto werd genomen in het zuidelijke deel van Green Beach, uitkijkend op Beach Cottage. Bezoekers zullen bmerken dat de verharde ondergrond van een van de steigers in gebruik is als parkeerplaats. Ons werd verteld dat deze na de oorlog was aangelegd waarbij delen werden gebruikt van de afgebroken steiger in Kingswear (zie p. 6)

wordt vanzelfsprekend op de hoogte gehouden. 'Ik behoud ook de bevoegdheid, indien dit noodzakelijk is, de hele operatie af te gelasten of te bekorten. Het ziet er op het ogenblik niet naar uit dat er zo'n situatie zal ontstaan.'

Schout-bij-nacht Hall gaf een copie van deze brief aan zijn chef, schout-bij-nacht Alan G. Kirk van de United States Fleet Task Force 122, waarvan het hoofdkwartier was gevestigd in Grosvenor Square 15 in Londen. Na verder overleg werden de regels die moesten worden nageleefd tijdens de oefeningen vastgelegd in de Plymouth Command War Order No. 138 van 28 februari 1944. Voorzover het de Neptune strijdkrachten betrof (Neptune was de codenaam voor operaties binnen Overlord die om veiligheidsredenen sinds september 1943 werd gebruikt voor alle Overlord documenten die betrekking hadden op het oefengebied en op de landingsdata) was schout-bij-nacht Kirk de commandant van de Western Naval Task Force die samenwerkte met het Amerikaanse Eerste Leger (de Eastern Naval Task Force was verantwoordelijk voor het Britse Tweede Leger).

Na de Operatie Duck was de tweede grote oefening Operatie Beaver die in Slapton gehouden werd van 27-31 maart waaraan eenheden deelnamen van het VII Legerkorps onder commando van generaal-majoor J. Lawton Collins die ook de leiding van dit legerkorps zou hebben op D-Day. De spits bij deze aanval vormde de 4e Infanteriedivisie die op 29 maart om 09.00 uur aan land ging om een bruggehoofd te vestigen, de landing te ondersteunen en landinwaarts door Dartmoor op te rukken om het denkbeeldige Cherbourg in Okehampton te veroveren. Vijf uur hier aan voorafgaand was de 101e Luchtlandingsdivisie ingeschakeld achter het strand, daarbij haar eigenlijke rol op D-Day nabootsend -alleen bij deze gelegenheid werd de 'sprong' gemaakt vanuit de achterbak van GMC vrachtwagens. De luchtlandingstroepen die hier aan deelnamen verlieten hun legerplaatsen op 26 en 27 maart, kregen de volgende morgen hun instructies en op de 29e bij zonsondergang werden zij vervoerd naar hun droppingszones. Zij werden over het hele gebied verspreid zoals ook het geval zou zijn bij de echte landingen. De opdracht van het 502e Infanterie Luchtlandingsregiment was gedurende de nacht de bruggen te veroveren die naar het binnenland leidden, precies zoals het in de bestaande Overlord plannen stond, alsmede het bruggehoofd aan de noordflank veilig te stellen, terwijl het 506e posities zou betrekken aan de zuidelijke kant. Een bombardement van de marine ging aan de landing vooraf en de troepen gebruikten echte munitie in die gebieden waar andere troepen geen toegang hadden.

De oefening was niet erg succesvol: er was geen coördinatie tussen de eenheden en de herinnering bij de manschappen die er aan hadden deelgenomen was er een van algehele verwarring. Op 2 april werd een reeks besprekingen belegd in Hamoaze

Enkele weken later zullen dezelfde mannen de Franse kust bestormen tegen het vuur van de vijand in; de oefening gebeurde nog ten aanschouwe van de Britse Marine. (Signal Corps)

Waar eens de troepen vanaf Red Beach landinwaarts trokken, staat thans een gedenkteken voor de bevolking van South Hams die het allemaal mogelijk maakte.

House in Devonport om te trachten de moeilijkheden glad te strijken voordat de volgende oefening, die al was vastgesteld voor de 23e tot de 30e april, zou plaatsvinden. Dit was Operatie Tiger en het zou de grootste worden die men tot nu toe had gehouden. De commandant van Force U (Utah) was de Amerikaanse schout-bij-nacht Don P. Moon. Zijn vlaggeschip voor deze oefening zou de USS *Augusta* zijn, aldus een gelegenheid scheppende de operationele geschiktheid van deze kruiser vast

te stellen voor zijn hoofdrol als commandoschip bij de echte landingen op D-Day. (Vanaf 1 april had de Britse admiraal Sir Bertram Ramsay, de Geallieerde Vlootvoogd die het bevel voerde over 7.000 schepen die waren ondergebracht in Neptune, de operationele controle gekregen over de Western Naval Task Force).

Door al deze marine activiteiten in het Kanaal waren de Geallieerde commandanten zich ervan bewust dat de vijand deze oefeningen zou ontdek-

Boven: De rivier de Ley bij Slapton is altijd een broedplaats geweest van klein wild. Voor de oorlog, toen deze foto werd genomen, verschaftte het op de voorgrond bij het strand staande Royal Sands Hotel een gerieflijk onderkomen aan vissers en jagers op waterwild. (Aerofilms) *Onder:* Het hotel werd ernstig beschadigd toen een hond zes

landmijnen tot ontploffing bracht. Het hotel zag er reeds voor de oorlog verminkt uit, toen het t.b.v. de Operatie Beaver het hoofdkwartier werd van de 'vijand'. Deze foto werd genomen op 14 maart 1944, vlak voor de oefening. Het gebouw was toen al nagenoeg verwoest door beschietingen vanuit zee.

Operatie Beaver werd gehouden van 27-31 maart. Hier passeren troepen de ruïnes van het hotel, marcherend langs de kustweg in noordelijke richting. (Signal Corps) Thans is er niets meer over; de

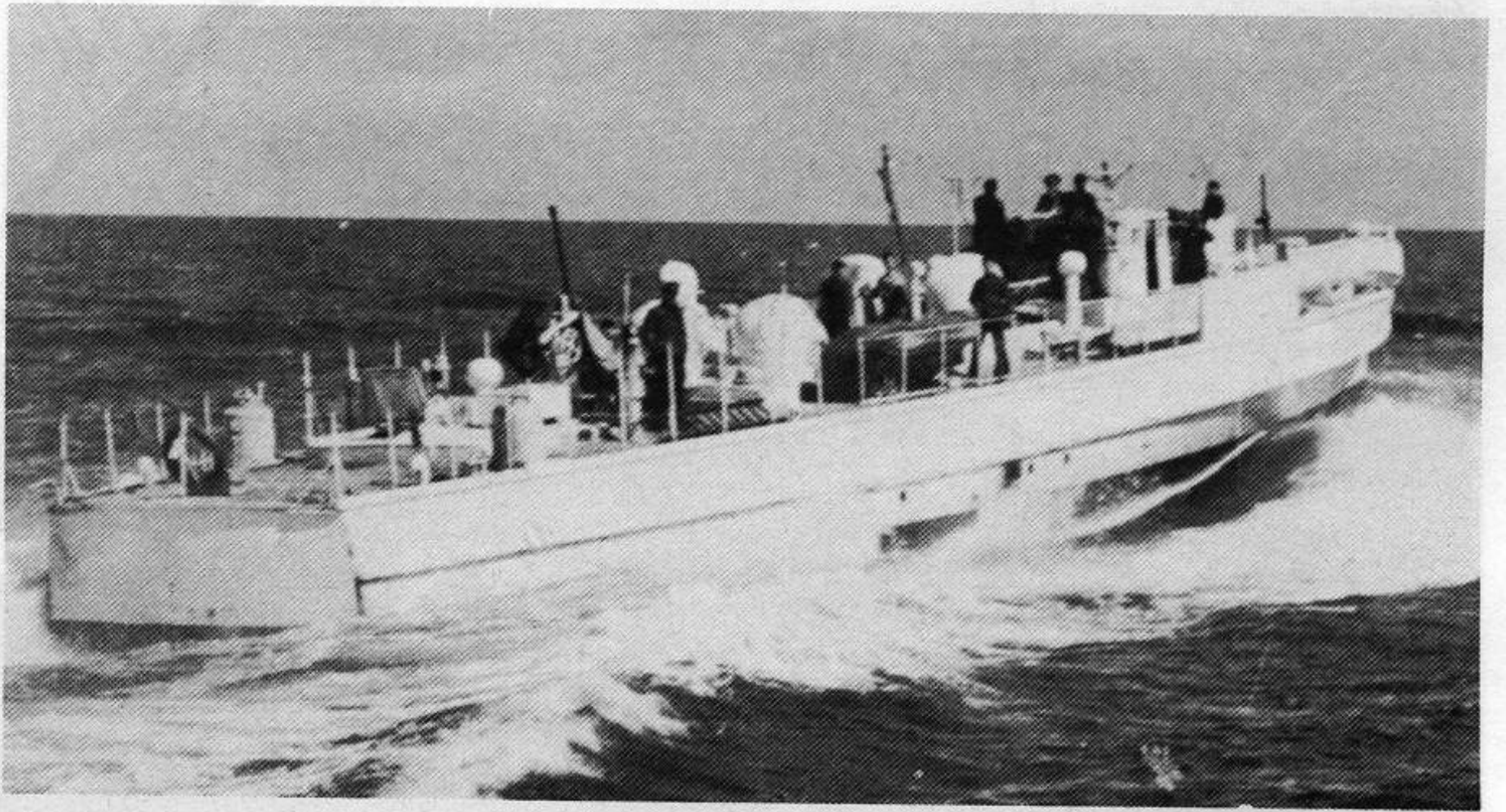
restanten van het gebouw werden opgeruimd om plaats te maken voor een parkeerplaats.

De met riet begroeide Higher Ley bood gelegenheid het oversteken te beoefenen van moerasachtig gebied, dat zich ook achter het echte Utah

strand zou bevinden. (Signal Corps) De enige verandering is veroorzaakt door het kappen van heggen door veeboeren.

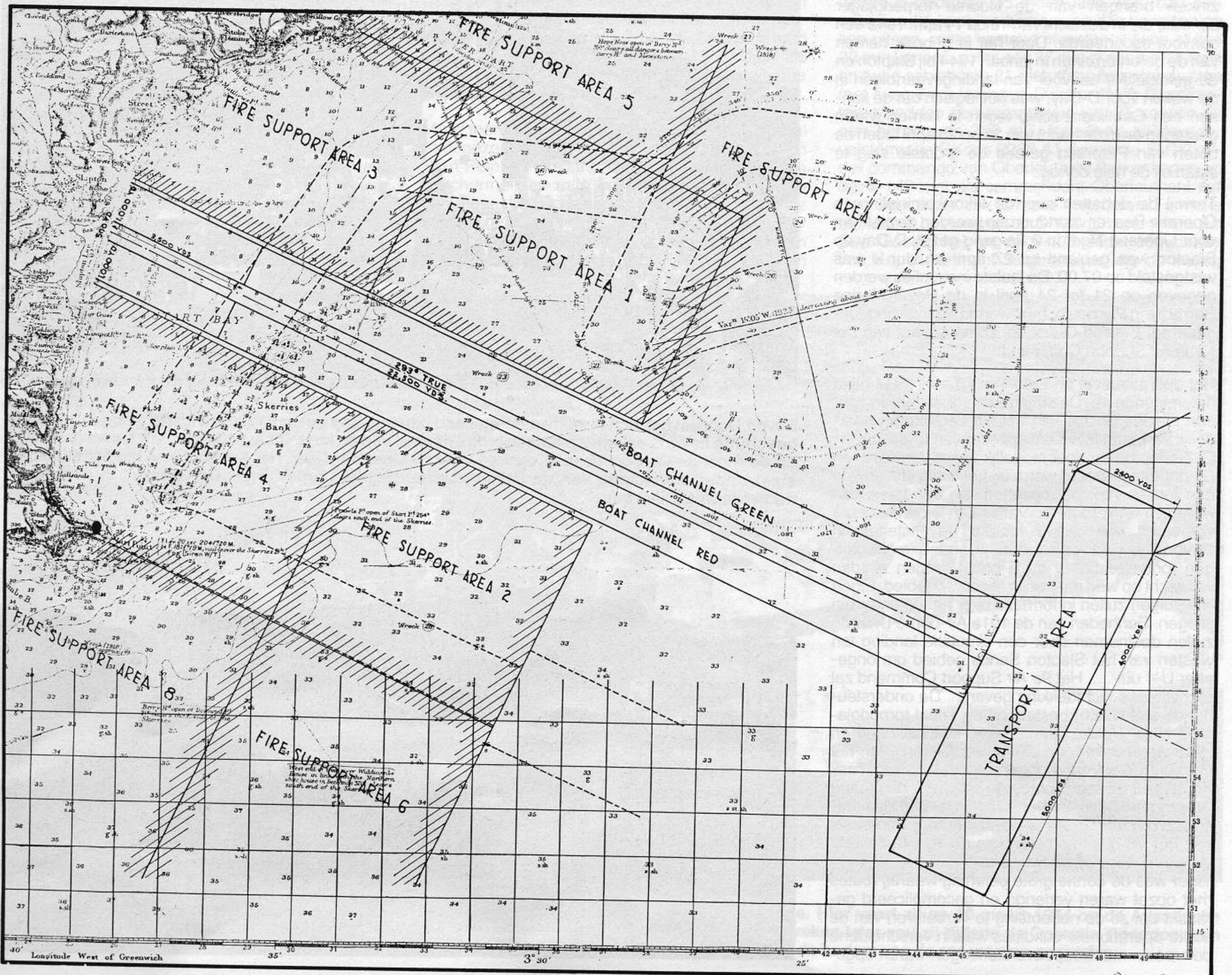
Voor de geallieerde vlooten waren de operaties in de Slapton Assault Training Area niet meer dan oefeningen, maar zij boden de Duitse marine een goede gelegenheid aanvallen te doen op de intensieve scheepvaartbewegingen langs de Engelse zuidkust, het merendeel bestaande uit langzame, logge vrachtschepen. Kapitän zur See Rudolf Petersen had reeds voor acties in 1940 het Ritterkreuz ontvangen; na zijn wapenfeit in 1944 met de van torpedo's voorziene Schnellboote, zou hem bij zijn onderscheiding het eikenloof worden verleend.

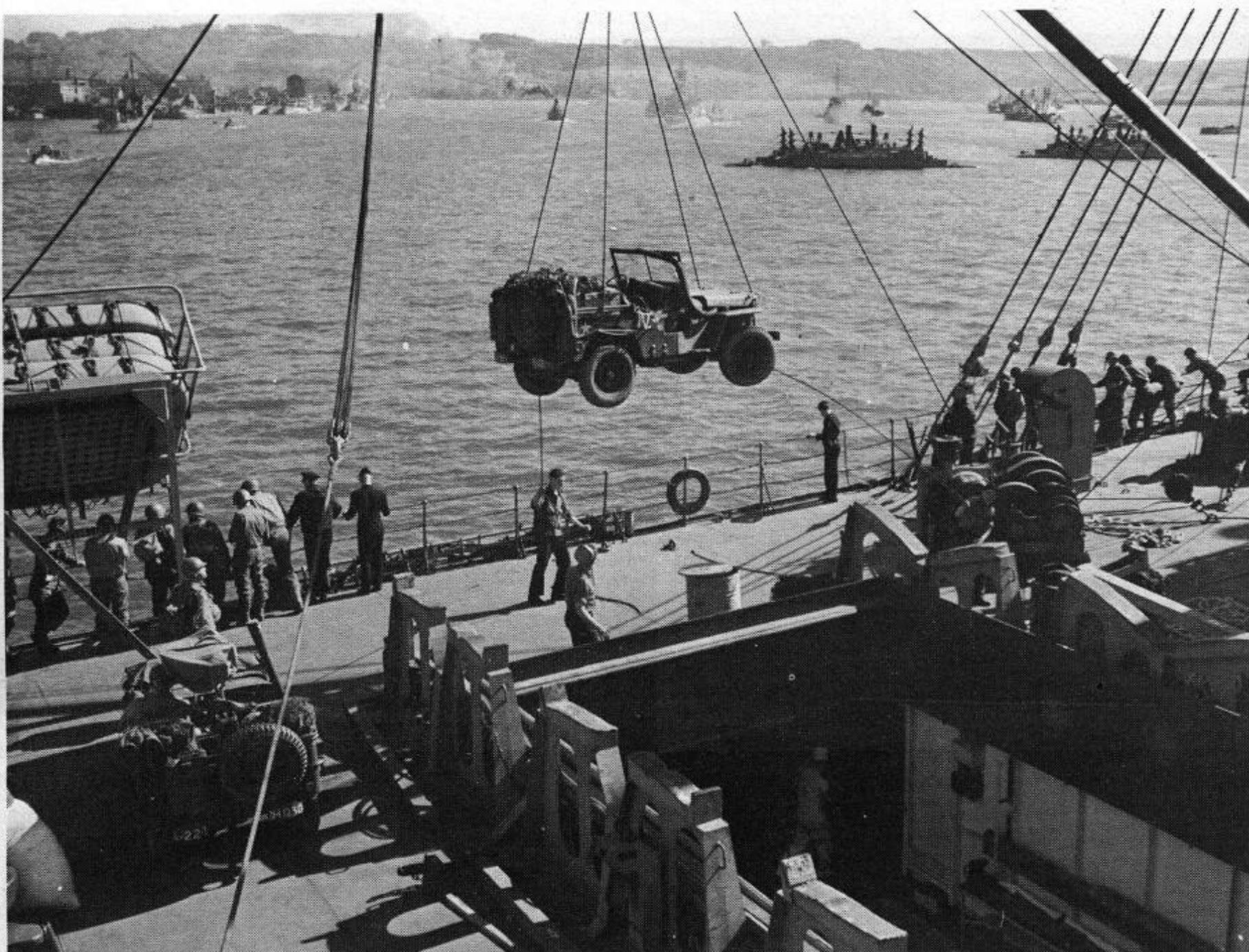
ken, men hoopte echter dat de veelvuldige opeenhoping van landingsvaartuigen en later weer de verspreiding ervan, de Duitsers in verwarring zou brengen en de Geallieerde misleidingsplannen ten goede zou komen. De Duitse marine was echter nog steeds zeer actief in het Kanaal -niet door de grote schepen die tegen deze tijd of een zeemansgraf hadden gevonden of in havens opgesloten lagen- maar door torpedoboten van kapitein ter zee Rudolf Petersen die als commandant van de

Schnellboote alle operaties in het Kanaal en op de Noordzee leidde vanuit zijn hoofdkwartier in Wimereux bij Boulogne. De Duitse S-boten werden en worden nog steeds in de Britse en Amerikaanse literatuur veelal aangeduid met de naam E-boats (E staat voor Enemy). De 5e Schnellboote Flotilla,

toen opererend vanuit Guernsey had al overwinningen geboekt in Lyme Bay toen de S-65 en de S-85 in de nacht van 26 op 27 februari 1943 de convoien PW300 en WP300 aanvielen. De twee convoien zouden elkaar passeren om ongeveer 02.00 uur en van de veertien schepen van het

Voor Operatie Tiger (23-30 april) zou het strand bij Blackpool niet worden gebruikt. De hoofdaanval zou geheel en al gericht zijn op Slapton Sands.

De Bayfield, oorspronkelijk Sea Bass genaamd, was een 7.650 ton metende bewapende vrachtboot die dienst deed als commandoschip voor Task Force 125 bij de oefening Tiger. Hier wordt op 25 april in Plymouth een jeep aan boord gehesen.

convooi WP300 werden er vier tot zinken gebracht, waarbij de vijand geen enkel verlies leed. In de daarop volgende maand ondernamen de Duitsers succesvolle aanvallen op de Geallieerde convooien door het Kanaal. Met name gold dit het tot zinken brengen van de Noorse torpedojager *Eskdale* die in de nacht van 13 op 14 april 1943 een convooi escorteerde. Door het in gebruik nemen van de oefenterreinen in januari 1944 bij Slapton en de geleidelijke aanvoer van landingsvaartuigen in de weken voor D-Day, was het logisch dat de kansen een Geallieerd schip tegen te komen waren gestegen en in de nacht van 27 op 28 april lagen de boten van Petersen gereed de grootste slag te slaan uit de hele oorlog.

Terwijl de debatten over de tekortkomingen van Operatie Beaver voortduurden, werden de plannen voor Operatie Tiger in volle gang gezet. D-Day op Slapton was gepland op 27 april en Uur-U was vastgesteld op 07.00. De laatste instructies werden gegeven op 21 tot 24 april in de Royal Marine Barracks in Plymouth, bijgewoond door de brigadegeneraal Elwood Quesada, commandant van het Ninth Air Support Command.

Het operatiebevel nr. 2-44 van 18 april 1944 hield het volgende in: 'De strijdmacht moet zorgen voor een stevige positie van het VII Legerkorps noordelijk van Start Point om er zeker van te zijn dat (1) Okehampton zo snel mogelijk wordt veroverd, en (2) dat geassisteerd wordt bij het veilig stellen van een terrein voor het opzetten van een basis van waaruit men verdere operaties kan leiden voor het veroveren van alle zuidelijke havensteden in Devonshire. Aanvallen door vijandelijke vliegtuigen, onderzeeboten en E-boten mogen worden verwacht op weg naar en in het oefengebied. Eigen vliegtuigen zullen in formatie over het oefenterrein vliegen. Eenheden van de 101e Air-borne Division zullen deelnemen door een simulatie landing ten westen van het Slapton Sands gebied om ongeveer U-4 uur Het 9e Air Support Command zal rechtstreeks luchtdkking geven ... De ondersteunende strijdmacht bestaat uit de Tribal torpedojagers HMS *Haida*, HMS *Huron*, HMS *Ashanti* en HMS *Athabaskan*, en uit kustverdediging van het Plymouth Command. De commandant van Task Force 125 bevindt zich op de *Bayfield*, de plaatsvervangend bevelhebber, kapitein ter zee Richardson op de *LCH-95*, en de bevelvoerende generaals van het VII Legerkorps en van de 4e Infanteriedivisie eveneens op de *Bayfield*.

Tiger was de eerste grote oefening waarbij routes met opzet waren verlengd en gecompliceerd gemaakt om zo de nabootsing te verbeteren van de echte operationele condities waarin verscheidene convooien met troepenversterkingen waren opge-

nomen die na de landingsoperatie zouden volgen. Kort na aankomst op 26 april te 09.30 uur van generaal-majoor Raymond O. Barton, bevelvoerende generaal van de 4e Divisie, aan boord van de *Bayfield*, een landingstransportschip, lichtte dit zijn ankers en stoomde stroomafwaarts om vervolgens in de Plymouth Sound generaal-majoor Collins en zijn staf aan boord te nemen. Kort na 17.30 uur zette het schip koers naar Tor Bay, in gezelschap van de *LCH 95* en *LCH 86*. Ondertussen was ook de *Augusta* onder zeil gegaan met aan boord vele vlag- en opperofficiëren, onder wie schout-bij-nacht Kirk, die vanuit Londen was aangekomen in zijn functie van commandant van Task Force 122, en de generaal-majors Lewis H. Brereton en Ralph Royce, respectievelijk bevelhebber en plaatsvervangend bevelhebber van de Ninth Air Force. Om 22.45 uur ontmoette het *Bayfield* convooi de USS *Barnett*, de USS *Joseph T. Dickman* en de HMS *Empire Gauntlet*, waarna zij gezamenlijk onder leiding van de *Barnett* naar de Transport Area voeren, 11½ mijl van Slapton Sands verwijderd.

Om 04.30 uur de volgende morgen werd het sein Alle Hens aan dek gegeven. De *Bayfield* ging voor anker bij Start Bay en begon de landingsvaartuigen te lossen. Generaal-majoor Collins was al aan boord gegaan van een van de vaartuigen toen kapitein Richardson, de commandant van de Green Assault Group, rapporteerde dat sommige van zijn LCT's achter lagen op hun schema en hij stelde voor het Uur-U uit te stellen tot 08.30 uur. Doordat Collins niet meer bereikbaar was kon admiraal Moon geen overleg met hem plegen over de zaak van de vermiste LCT's en hij moest dus op eigen houtje een beslissing nemen. Hij besloot opdracht opdracht te geven dat Uur-U een uur vroeger zou

Boven: Doordat het zich in zuidwest Engeland bevond, was het oefengebied ideaal gelegen, met vele beschutte havens en ankerplaatsen langs dit deel van de kust. Dit is Landing Craft Tanks (LCT) 975 op de rivier de Dart op 26 april, op weg voor de Operatie Tiger. Het Amerikaanse landingsvaartuig staat onder commando van de Britse marine. (Signal Corps) Onder: De veerboot in Dartmouth nadert de westelijke oever.

plaatsvinden maar sommige eenheden en schepen kregen deze herziene instructies niet binnen. De tweede aanvalsgolf landde op Green Beach op de oorspronkelijke tijd en dus moest men voor de veiligheid van de troepen de voorgenomen artilleriebeschietingen en de luchtsteun uitstellen. Na deze eerste tegenslag verliepen de landingen toch enigszins volgens plan, het uitladen van de troepen en voorraden ging de hele dag door. Om 15.30 uur was het bruggehoofd veilig gesteld en de *Bayfield*, die 's morgens bezoek had gehad van admiraal Kirk, voer dichterbij de kust om de situatie in ogenschouw te nemen. Die avond keerden de meeste commandanten voor een conferentie terug naar het schip dat acht mijl uit de kust voor anker was gegaan.

Om 09.45 uur vertrok vanuit Plymouth het Convoi T4, een van de op afstand volgende convooien met tanks aan boord voor Red Beach. Het eerste schip fungeerde als escorte vaartuig was het korvet HMS *Azalea*, op een afstand van 2.000 yards gevolgd door LST 515. Daarachter lagen op een onderlinge afstand van 600 yards de LST 496, 511, 531 en 58, die twee pontonbruggen sleepte. De oude uit de Eerste Wereldoorlog stammende HMS *Scimitar* was bestemd als escortevaartuig en zou een van de keerpunten in de route naar Start Bay markeren, maar in de nacht van D-1 werd zij geramd door LCI (L) 324 en lekgeslagen aan bakboordzijde. Reparaties in het dok konden niet eerder plaatsvinden dan op de 28e en zij kreeg de opdracht binnengaats te blijven. Door een misverstand had men verzuimd dit aan een hoger bevelschain te melden, waardoor er geen orders uitgingen de *Scimitar* te vervangen. Dit was een gewichtige factor in de daarop volgende ramp, zoals wordt toegegeven in het rapport van admiraal Leatham:

'Deze beslissing (om de *Scimitar* in de haven te laten) werd genomen zonder de stafofficier die met deze zaken belast was in te lichten of te raadplegen. In feite had hij de indruk gekregen dat Commander Force "U" en Senior Officer Escorts op de hoogte waren van de beschadiging en de order hadden gegeven voor de terugkeer van de *Scimitar* naar Plymouth. Het gevolg was dat de juiste stand van zaken pas om 19.30 uur aan het licht kwam. In verband hiermee zij opgemerkt dat het sein van de *Scimitar* met datumtijdgroep 270724, ontvangen in ACHQ, om ongeveer 1015/27 (i.e. 27 april 10.15 uur) gezonden had moeten worden naar Com. Force "U" (R) bevelhebber in Plymouth, en niet naar de bevelhebber van Plymouth, en dat tot mijn spijt, niet is herhaald t.b.v. Com. Force "U". Om 1930/27 kwam de betrokken stafofficier tot de ontdekking dat er iets mis was maar hij verkeerde nog steeds in de foute veronderstelling waaraan ik

Eindelijk veilig aan land. Mannen van de Stafcompagnie van de 1e Infanteriedivisie passeren hier de ruïnes van het Royal Sands Hotel. Intussen zouden de schepen van Convoi T4 een ramp tegemoet varen.

hierboven refereerde.... Kort hierna ontbood hij de kapitein van de *Scimitar* en toen zich de juiste stand van zaken realiserend, stuurde hij mijn 272306, waarvan hier een copie is bijgesloten. Mijn 272306 werd gedecodeerd en aangeboden aan de kapitein van de *Tanatside* (Senior Officer Escorte) om ongeveer 0045/28. De kapitein van de *Tanatside* nam onmiddellijk actie en wees de HMS *Saladin* als vervangende escorte voor Convoi T-4 aan waarna de *Saladin* Start Bay verliet om 0137/28.'

Maar toen was het al te laat. Hoewel de admiraal had gezorgd voor een reeks vaartuigen tussen Start Point en Portland Bill om de hele operatie te beschermen, en zelfs drie MTB's voor de kust van Cherbourg had gestationeerd om iedere 'E-boot' te onderscheppen die de basis verliet, slaagden S-boten van de 5e en 9e Schnellboote Flottieljes er in de haven te verlaten, de Britse MTB's te ontlopen

en door de verdedigingsschermen te breken. De commandant van het 5e Flottielje Korvetten Kapitän Klug, had zes van zijn beste boten in gereedheid gebracht voor hun missie van die nacht. Iedere S-boot, die 35 meter lang was, had een voltallige 21-koppige bemanning. De bewapening liep uiteen, maar bestond meestal uit twee of drie 20 mm kanons, soms een 37 mm of een 4 cm kanon en twee schietklare 21-inch torpedolanceerbuizen met twee extra ladingen. Daimler-Benz Dieselmotoren hadden een topsnelheid van 35 knopen en een bereik van 700 mijl. Ingedeelde bij de aanvalformatie GKdos 2268 A1 waren de S-100 onder commando van Oberleutnant Berkenhagen en de S-143 met als commandant Oberleutnant zur See Schmölzer, die formatie 1 vormden. Formatie of Rotte 2 bestond uit de S-140 (Oberleutnant zur See Goetschke) en de S-136 onder commando van Kapitänleutnant Jurgenmeyer, die de leiding

Landing Ship Tanks (LST) 507. Op 8 september 1943 werd in Jeffersonville, Indiana, bij de Jeffersonville Boat & Machine Company de kiel gelegd, waarna op 16 november de tewaterlating en op 10 januari 1944 de in-

dienststelling volgde. Hier vaart zij op 10 maart 1944 op de Atlantische Oceaan. Precies 7 weken later zou zij tijdens de Operatie Tiger door een Duitse torpedo naar de bodem van de zee worden gezonden.

had van de operatie en de S-138 met als commandant Oberleutnant zur See Stohwasser. Jürgenmeyer, Stohwasser en Berkenhagen hadden boten met motoren die waren opgevoerd van 4.500 tot 6.000 pk en waarvan de topsnelheid was toegenomen met vier knopen.

Kapitänleutnant Freiherr von Mirbach, Flotillenchef van het 9e Schnellboote Flotille, had drie van zijn boten ingedeeld bij deze operatie. De commandant van de S-130 was Oberleutnant zur See Rabe en op de S-145 en de S-150, beide met opgevoerde motoren, waren dat Oberleutnants zur See Schirren en Behr.

De zeven S-Boten verlieten Cherbourg om 22.00 uur varend in twee linies, met een snelheid van 36 knopen. Radiostilte werd in acht genomen en de opsporingsapparatuur bleef uitgeschakeld in verband met het gevaar dat de signalen zouden worden opgepikt waardoor hun positie bekend zou worden.

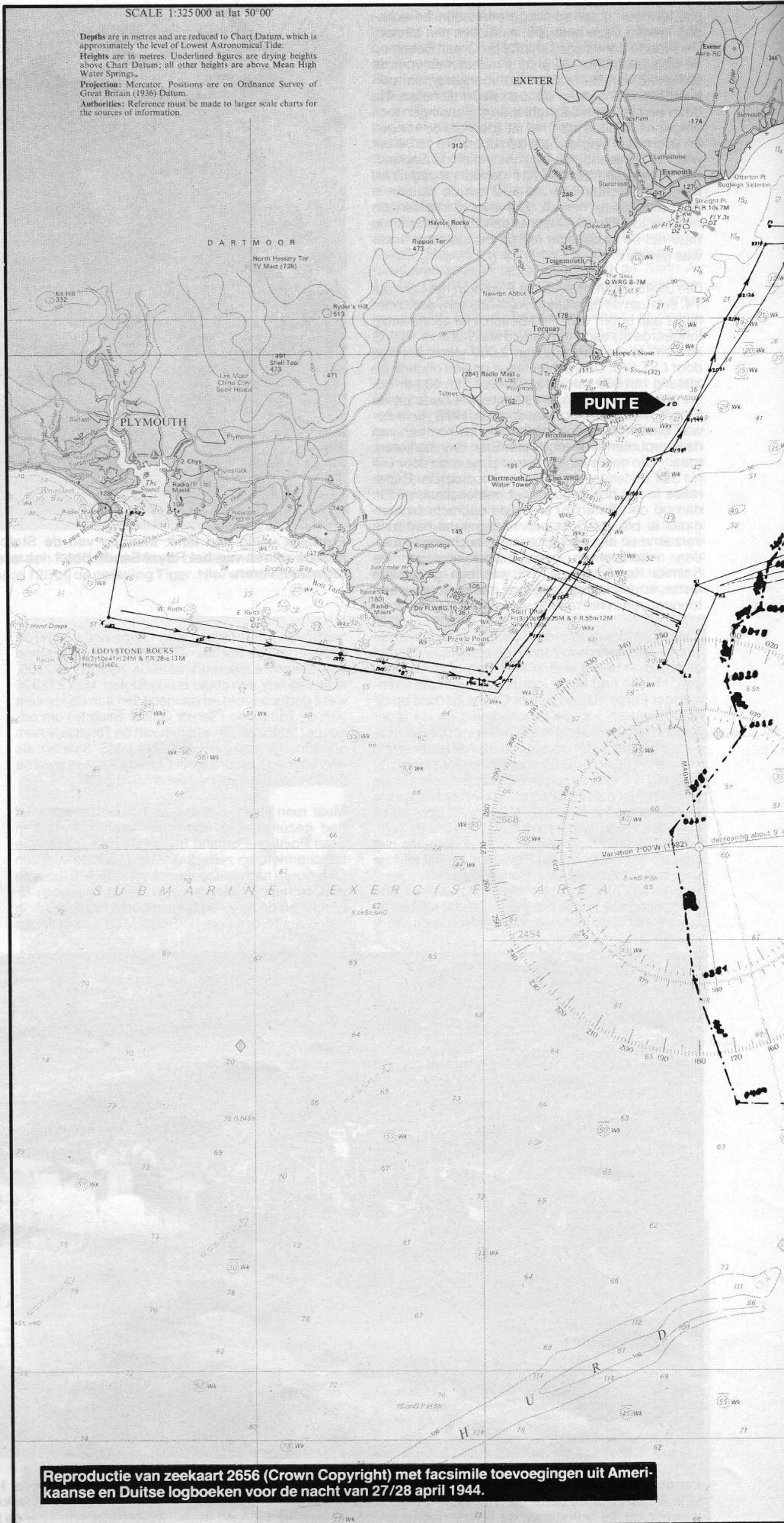
Ondertussen had het konvooi, langzaam langs de vastgestelde vaarroute oostwaarts stromend met een snelheid van vier knopen om 20.30 uur punt E bereikt (zie kaart) waar zich de Brixham sectie bij hen aansloot (diagram 1 zie pag. 18), die bestond uit de Green LST Unit No. 3, te weten LST 499, 289, 507 en 508 (hoewel wordt aangenomen dat laatstgenoemd schip zich niet op tijd heeft kunnen aansluiten). Het zicht was 15.000 meter bij een kalme zee. Op 28 april om 01.00 uur voer het konvooi in een positie van 145 graden en lag op ongeveer 14½ mijl van Portland Bill. De tactiek van de S-boten, volgens de commandant van de LST 58, John Wachter, bestond uit het tegelijkertijd van twee kanten aanvallen van de schepen, waarbij de S-boot aan bakboordzijde lichtkogels afvuurde om de schepen zichtbaar te maken.

De positie van het konvooi nauwkeurig vaststellend vanuit Frankrijk door af luisteren van het radioverkeer, had Kapitän zur See Petersen de ligging doorgegeven van een aanvaldoel in het kaartvierkant BF2398. Om 23.17 splitsten de S-boten zich om in paren aan te vallen. Om een minuut na middernacht (Duitse tijd) kreeg formatie 3 (S-136 en 138) twee torpedojagers in zicht die naar het westen voeren met een snelheid van zeven knopen. De S-138 schoot over een afstand van 2.000 meter een dubbel salvo torpedos af op de achtersteven van een zich aan de rechterkant bevindend schip, terwijl de S-136 enkele torpedos afschoot op de aan kop varende torpedojager. Na een tijdsverloop van 100 seconden zag de S-138 een treffer inslaan in het achterste schip uit de linie. Een minuut later zag de S-136 na slechts 40 seconden tegelijkertijd twee van haar torpedos exploderen. Nog steeds in de verkeerde veronderstelling zijnde dat de Geallieerde schepen torpedojagers waren, vuurden beide S-boten achter elkaar elk een torpedo af op de 'torpedojager' in een poging het beschadigde schip uit te schakelen.

Ondertussen had formatie 2 (S-140 en 142) het vuur geopend op een afstand van 1.400 meter. Het feit dat alle torpedos hun doel misten bracht Oberleutnant zur See Goetschke op de gedachte, en terecht, dat het hier ging om landingsschepen met geringe diepgang. In plaats daarvan werd het vuur geopend met de 4cm kanonnen, iedere boot vuurde een salvo af van zo'n zestig granaten met merkbaar gevolg.

Tezelfder tijd hadden de S-100 en S-145 van Rotte 1, geleid door rode lichtkogels die zij in het noorden hadden gezien, het strijdtonaal bereikt. Een schip, naar verluidt een grote tanker, stond al in lichtlaaie, de baai hullend in dichte zwarte rook, terwijl er vanuit alle richtingen werd geschoten. Naderend tot op een afstand van 1.500 meter vuurden beide schepen twee torpedos af waarvan er één een 1.550 ton metend schip raakte.

John Wachter van de LST 58 vervolgt zijn verhaal aldus: 'Om 01.33 uur had het op het konvooi uitgebrachte vuur een schootsrichting van 165 graden (blijkbaar luchtdoelgeschut om vuur aan te trekken van het konvooi). Om 01.33½ werd alle hens geblazen, waarna de commandant het roer nam en de situatie beoordeelde vanuit het stuurhuis. Een deel van het vuur ging over de LST 58 heen en raakte aan bakboordzijde het wateroppervlak op een afstand van 400 tot 600 meter. Er werd op dit moment nog geen bevel gegeven het vuur te openen omdat we het doel niet konden zien en we onze positie niet wilden verraden.

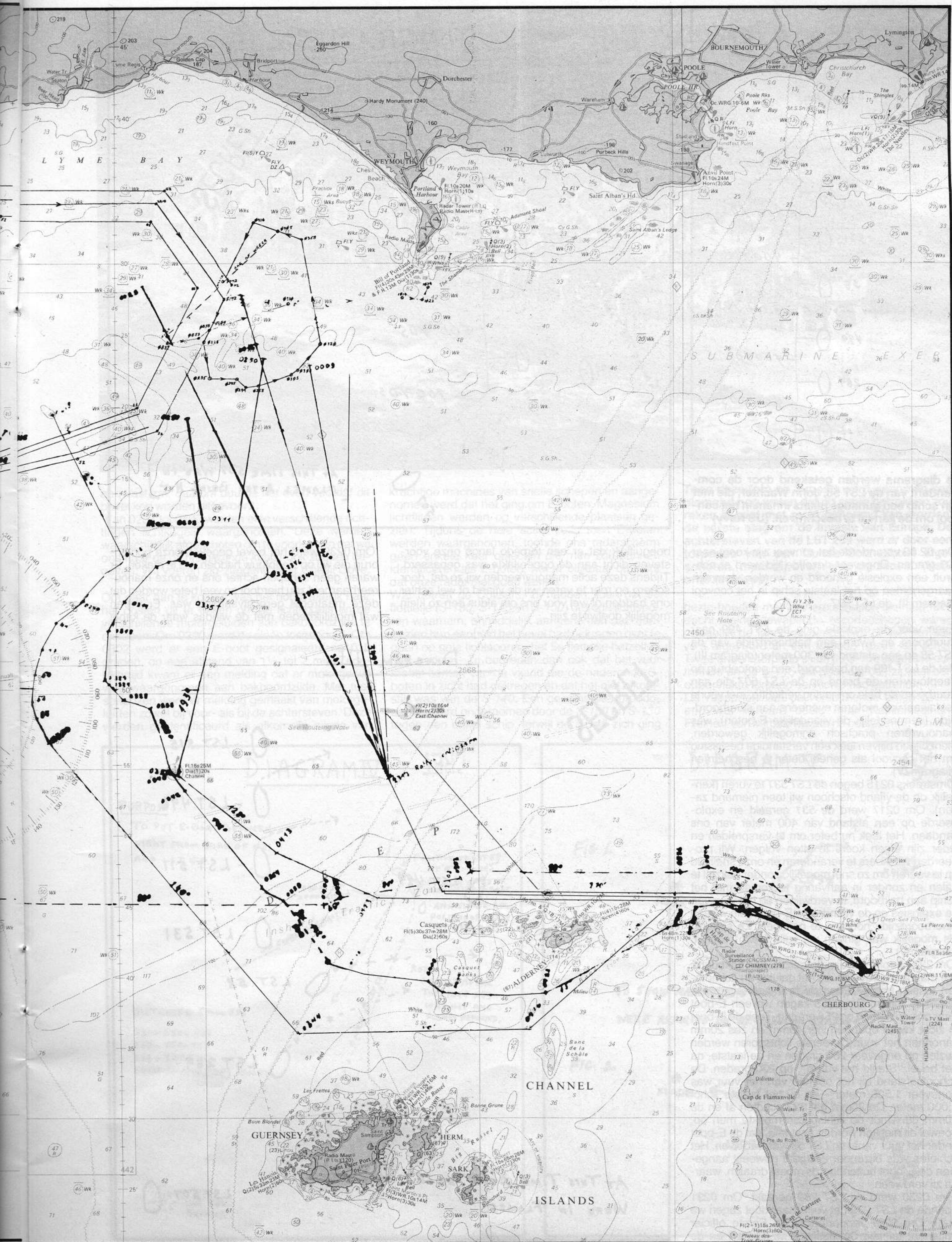
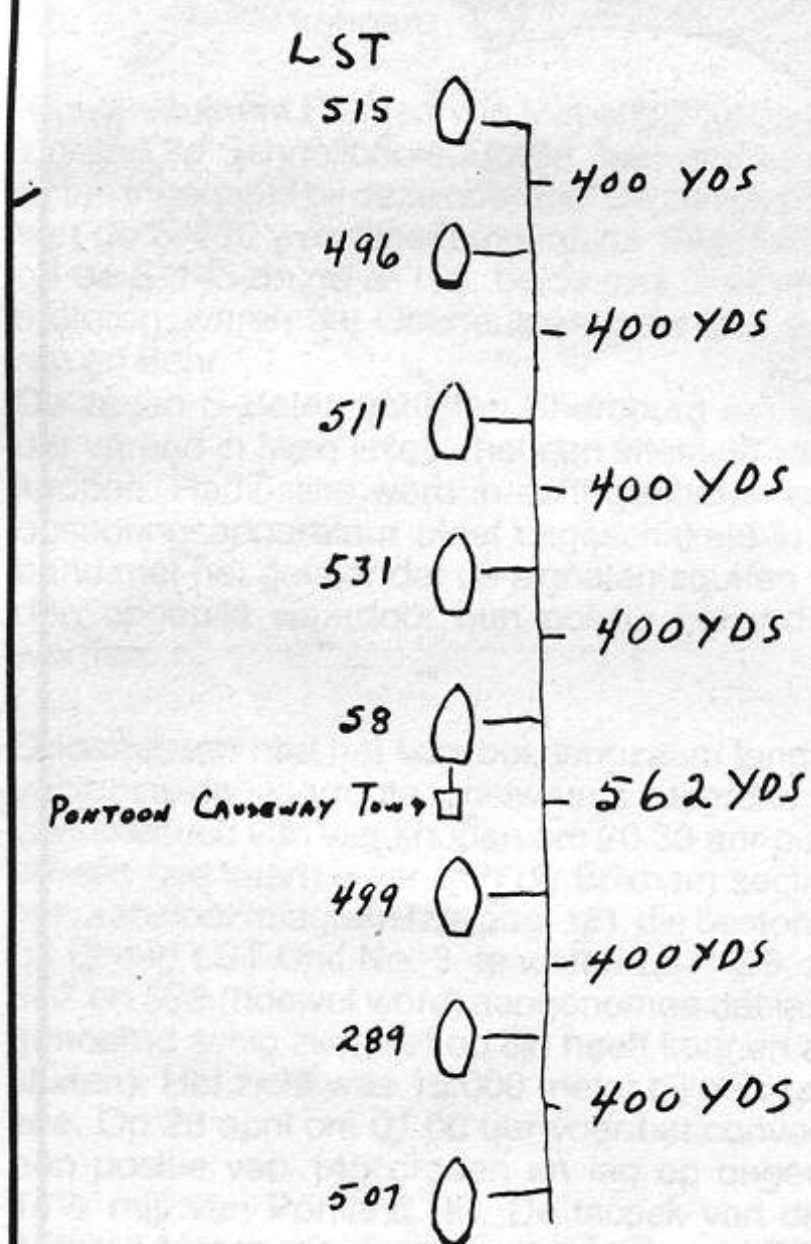

DIAGRAM I

De diagrams werden getekend door de commandant van de LST 58, John Wachter, die met zijn schip een gunstige plaats innam in het con-
vooi om de aanval te beschrijven. (US Navy)

'Om 02.02 veranderde het convooi zijn koers naar 203 graden. Ongeveer dezelfde tijd werd er achteruit een explosie gehoord en werden vlammen waargenomen op het laatste schip in het convooi (diagram II), de LST 507.

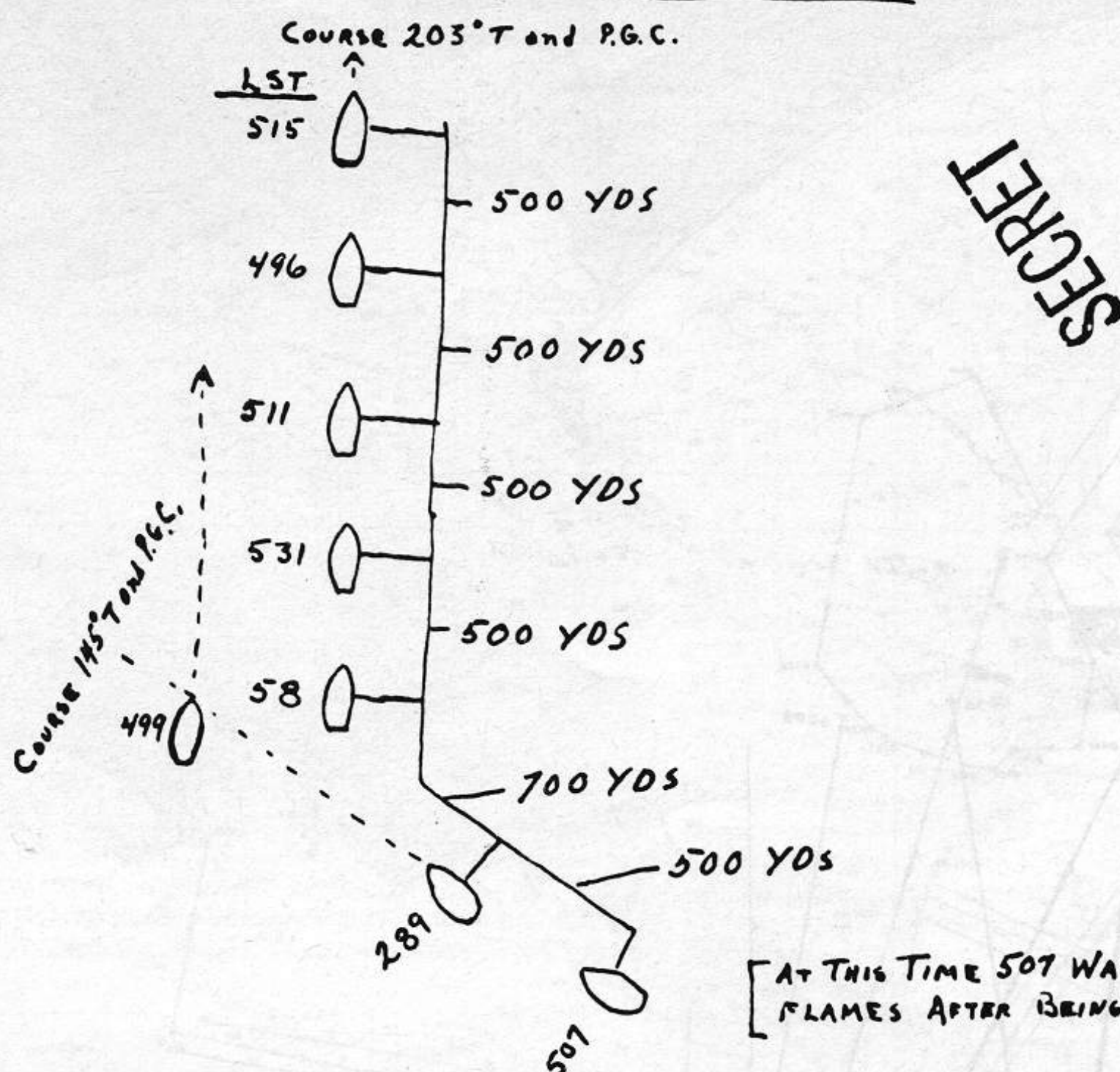
'Even voor de explosie ging de LST 499 naar stuurboord en kwam aan bakboordzijde van de LST 58 op een afstand van 300 meter (diagram III). Met de LST 499 aan bakboord, een pontonbrug op sleeptouw en de brand op de LST 507 die aan stuurboord de hele omgeving verlichtte, met voorts het lawaai van motoren eveneens aan stuurboordzijde (vermoedelijk de vijandelijke E-boten), was manoeuvreren praktisch onmogelijk geworden. Dicht bijeen blijven leek een verstandige beslissing om het convooi als geheel beter te beschermen (diagram IV).

'Omstreeks 0215 begon de LST 531 te vuren (ken-
nelijk op de vijand ofschoon wij toen niemand za-
gen). Om 0217 werd de 531 geraakt en explo-
deerde op een afstand van 400 meter van ons
vandaan. Het leek nu beter om te verspreiden en
ieder zijn eigen koers te laten volgen. Wij pro-
beerden van koers te veranderen en onze snelheid
op te voeren om zo snel mogelijk, zonder bakzeil te
halen en zonder in aanvaring te komen met het
schip aan bakboord, te verdwijnen en het vuur van
de explosies en de vijandelijke E-boten die wij aan
stuurboordzijde hoorden te ontlopen. Zo spoedig
als mogelijk was gingen we volle kracht vooruit.
(diagram V).

'Om 2224 hoorden we motorgeronk aan bakboord.
We manoeuvreerden zo dat het geluid van de moto-
ren tussen het vuur van de brand en ons schip
kwam te liggen. Om 0225 zagen we een E-boot
naar ons opstomen op 256 graden. Toen de E-boot
in zicht kwam openden vier 40mm en zes 20mm
kanonnen het vuur. De eerste lichtsporen werden
gezien op ongeveer 260 graden en de laatste, na
het bevel "Staakt het vuren", op 230 graden. De
schootsafstand bij het openen van het vuur was
ongeveer 1.500 meter - en bij het laatste schot
2.000 meter. De 20mm gaf 323 schoten af en de
40mm 68. Door de lichtsporen maakte men op,
hoewel dit niet kon worden gestaafd, dat de E-boot
onder het vuur vanaf de LST 58 was bedolven. Het
schieten was bijzonder accuraat geweest aange-
zien de E-boot buitenboords moest draaien, waar-
na zij verdween.

'Om 0230 werd de LST 289 geraakt. Om 0231
opende de LST 289 het vuur (haar doel zagen we
niet). Om 0237 rapporteerde de Eerste officier
(luitenant ter zee 3e klasse H.M. Turner) en de

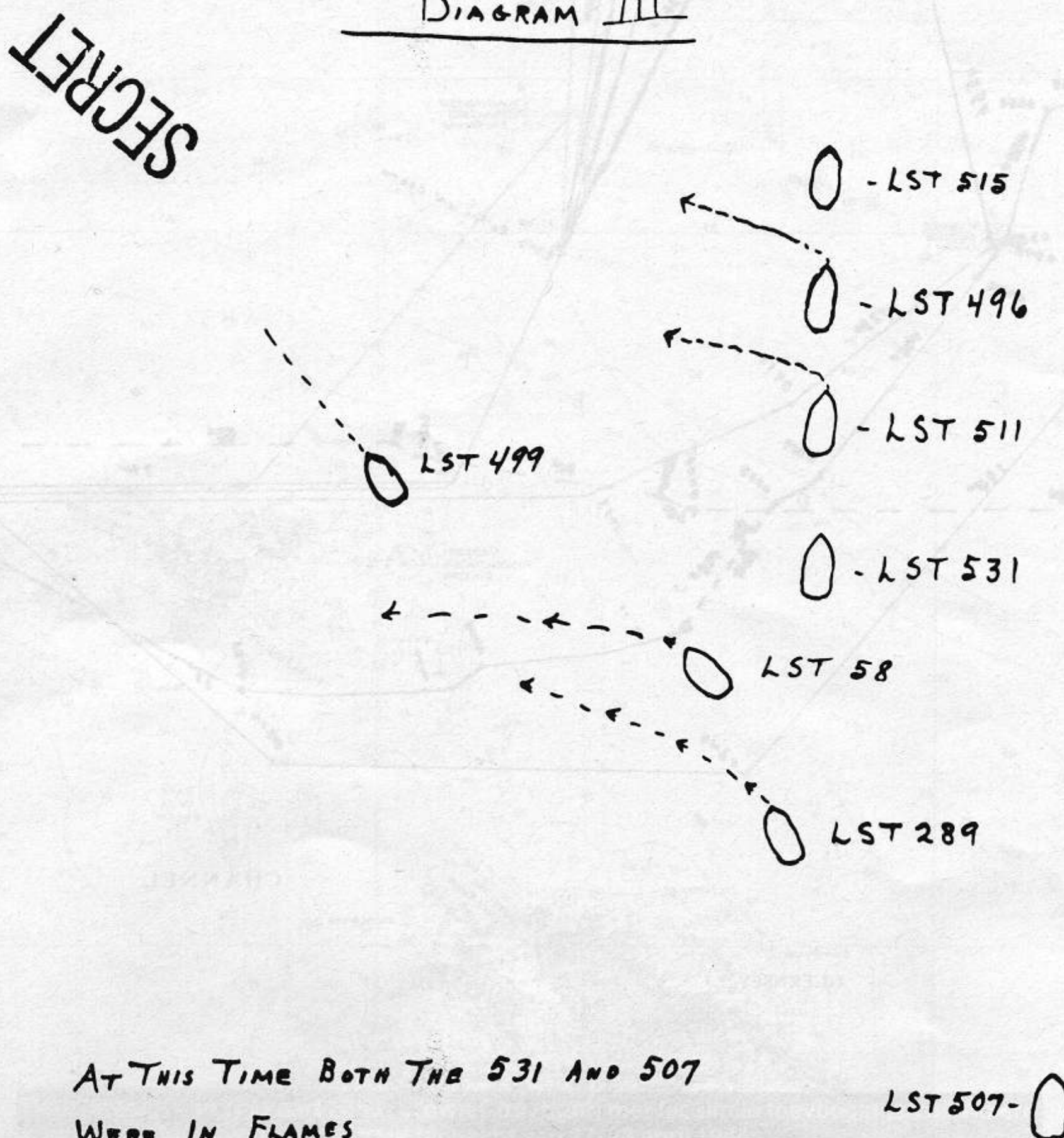
DIAGRAM II

boeguitkijk dat er een torpedo langs onze voor-
stevan dicht aan de oppervlakte was gepasserd.
Tijdens deze actie manoeuvreerden wij zo dat, door
scherp op roer te varen wij de vijand of wel achter
ons hadden of wel voor ons om aldus een zo klein
mogelijk doelwit te zijn.

'Om 0239 werd het bevel gegeven onze ponton-
brug die wij op sleeptouw hadden, los te maken. Er
waren geen schepen achter ons en onze manou-
reerbaarheid zou hierdoor zo veel beter worden dat
deze maatregel gerechtvaardigd was. Er waren
wat moeilijkheden met de windas waar de kabel

DIAGRAM III

aan vast zat, daarom duurde het even voordat dit bevel kon worden uitgevoerd.

Van 0237 tot 0400 werden er in verschillende richtingen lichtkogels waargenomen. Deze werden waarschijnlijk afgeschoten om te voorkomen dat wij ons naar de dichtstbijzijnde kuststrook zouden begeven. Wij voeren zig-zaggend naar Chesil Cove.

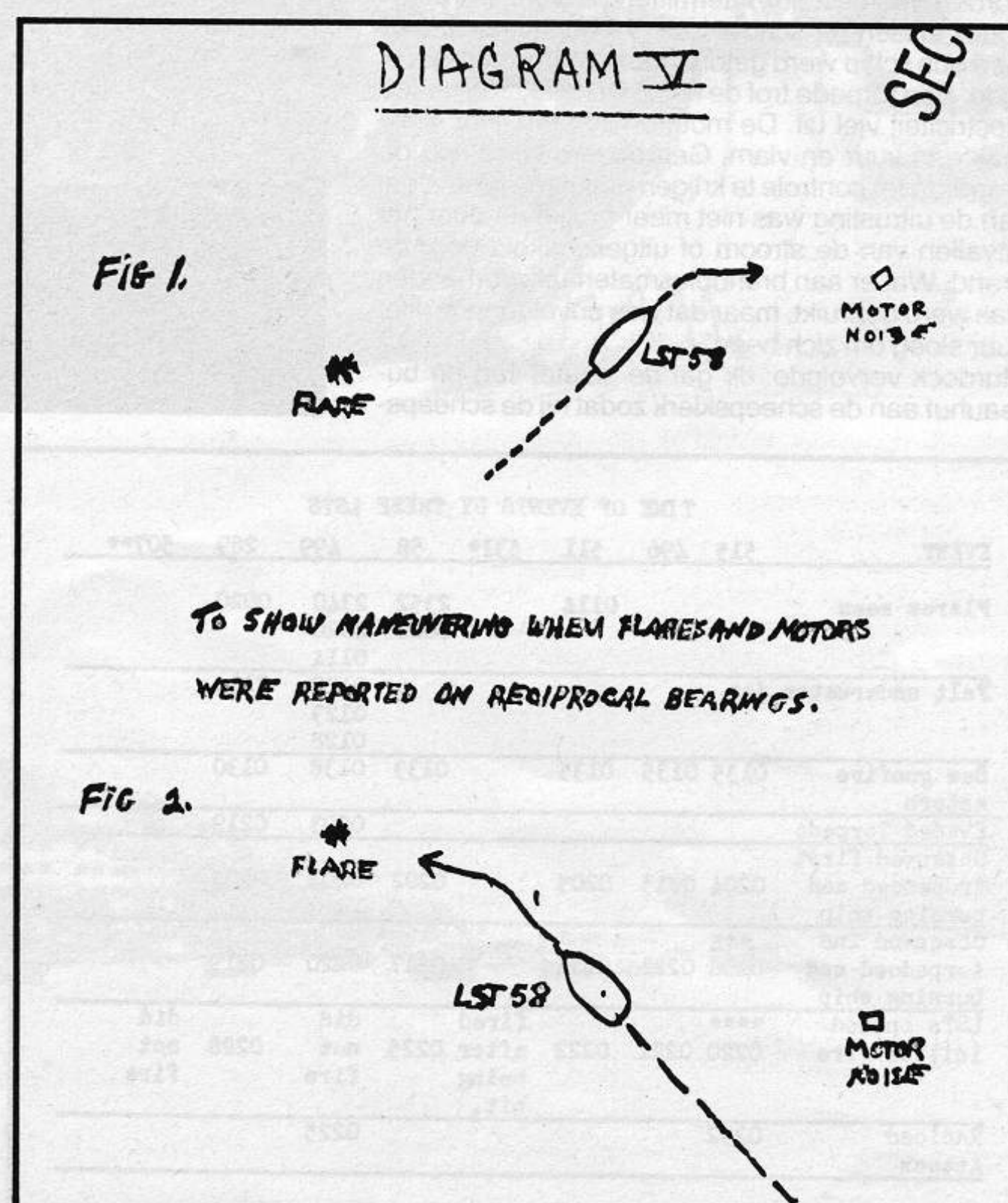
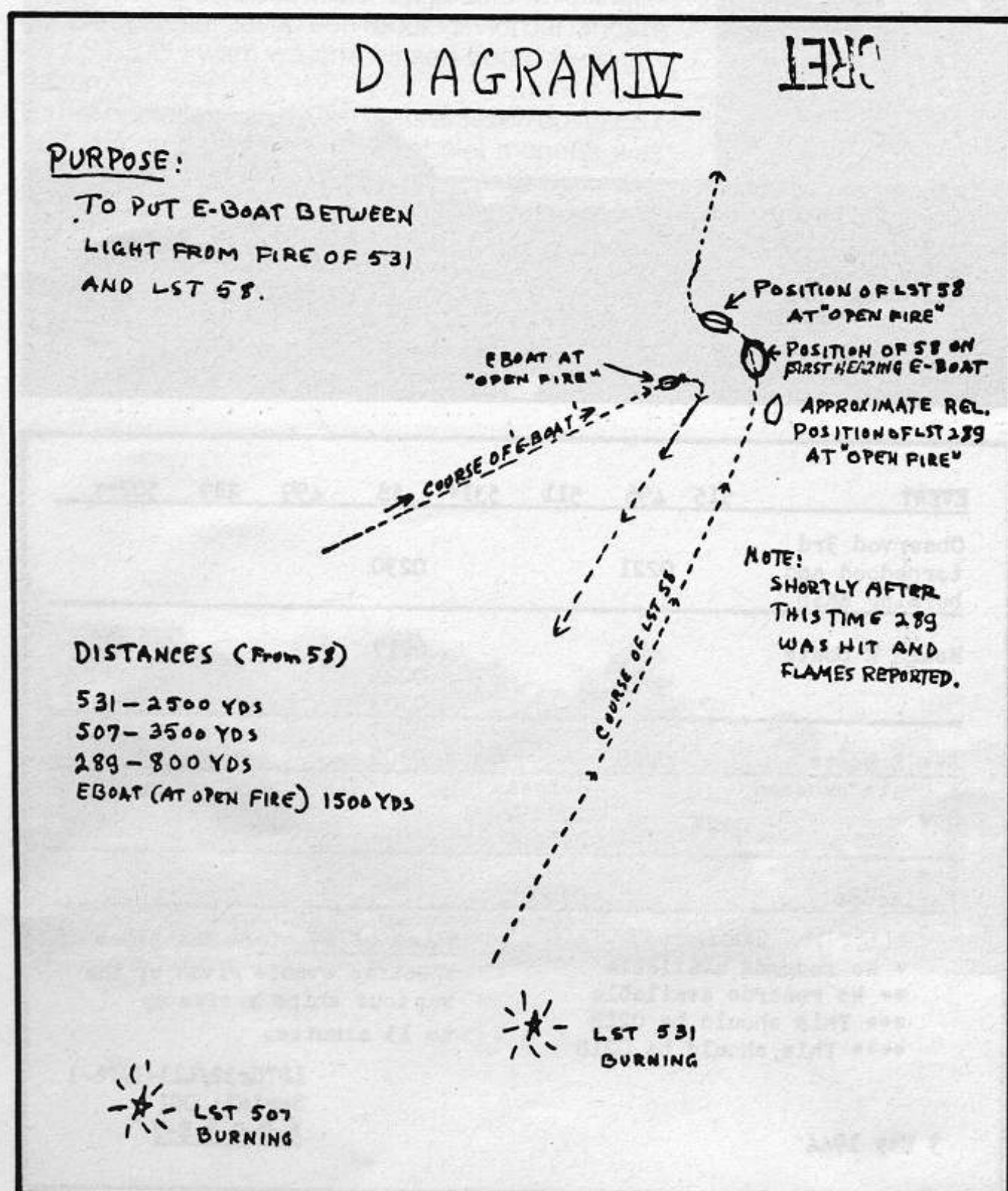
Om daar aan te komen was het noodzakelijk naar het oosten uit te wijken om de lichtkogels en de verschillende motorgeluiden aan bakboordzijde te ontlopen. Om 0300 werd de sleep losgegooid. Om 0302 werd er een E-boot gesignaleerd op 010 graden, op een afstand van 1½ tot 2 mijl. Tegelijkertijd kwam er een melding dat er motorgeluid was waargenomen aan bakboordzijde. Met tussenpozen werd er melding gemaakt van motorgeluiden zowel bij voor- als bij de achtersteven. Deze werden geïdentificeerd als afkomstig zijnde van

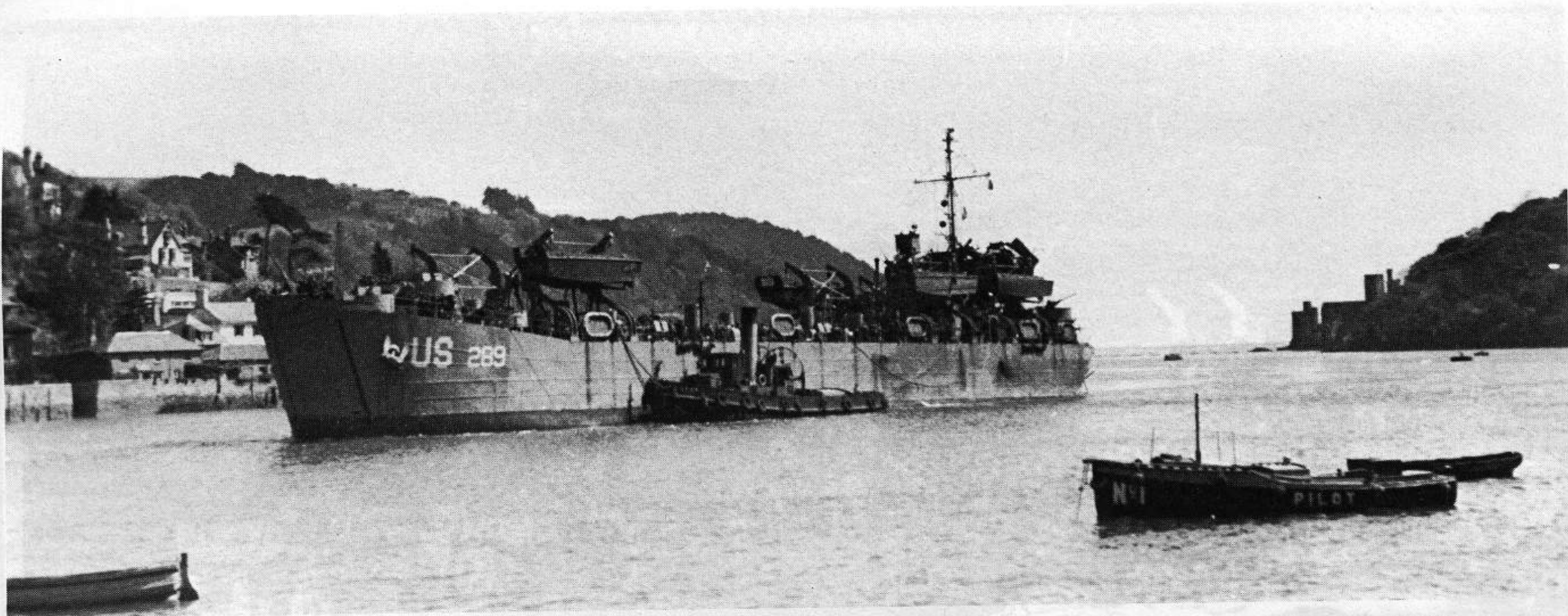
krachtige machines van snelle schepen en aangenomen werd dat het ging om E-boten. Magnesium lichtflitsen werden op verschillende plaatsen gezien. Tijdens de hele actie, zelfs toen E-boten werden waargenomen, toonde ons radarscherm geen enkele keer objecten die men zou kunnen identificeren als E-boten, wat er blijkbaar op duidt dat onze radar niet goed werkte.

Wat betreft de Duitsers, zij hadden, toen het 9e flottielje (S-130, S-145 en S-150) de rode lichtsporen waarnam, onmiddellijk aangenomen dat, aangezien hun eenheid het bevel had gekregen over te gaan op gele lichtsporen, het 5e flottielje hetzelfde had gedaan. Zij begrepen dan ook dat het vuur moest komen van de vijand die de naderende S-boten in zicht had gekregen en dat het niet afkomstig was van de S-140. Een gezamenlijke torpedo-aanval werd ondernomen door de S-150 en S-130 tegen een enkel schip, terwijl de S-145 zich ging

Toen deze foto op 3 maart werd genomen kon niemand nog weten dat dit schip betrokken zou raken in, wat met recht genoemd kan worden, de eerste slag om de invasie van Europa. De achtersteven van de LST 289 werd er door een torpedo van een Duitse Schnellboot afgeschoten, maar zij overleefde de aanval. (National Archives)

bezig houden met kleinere schepen die naar men dacht kleine gewapende escorteschepen waren (mogelijk de landingsvaartuigen). Er werden salvo's afgevuurd en een torpedo raakte het schip. Twee andere torpedo's van de S-150 scoorden ook treffers en de S-145 gaf door dat ook zij, met een oppervlakte torpedo een schip had getroffen. De rapporten van de verschillende boten geven een wat verward beeld maar Kapitaänleutnant Freiherr von Mirbach kwam na bestudering van alle

torpedolanceerdocumenten tot de conclusie dat de S-150 en S-130 gezamenlijk een 4.600 ton metende LST geraakt hadden en een andere van 3.000 ton op naam kwam van de S-150. De S-145 eeg op haar naam het tot zinken brengen van een 200 (sic) ton landingsvaartuig. In zijn opsomming geeft de flottieljecommandant aan dat deze actie de beste was tot dusver.

Het is onvermijdelijk dat door de verwarring ontstaan in de duisternis, de rapporten over deze actie ook bij de Amerikanen nogal tegenstrijdig waren. Kapitein-luitenant ter zee Skahill, LST Groep 32 en convoicommandant, probeerde wat orde te brengen in de tegenstrijdigheden door het maken van een gereproduceerde tabel die hij insloot bij zijn formele rapport van 3 mei aan de opperbevelhebber van de Amerikaanse vloot.

Twee LST's waren gezonken en in overeenstemming met de voorschriften van de Amerikaanse marine moest de oudste overlevende officier een rapport opstellen over het verlies van het schip, in het geval van de LST 507 was dat luitenant ter zee 2e klas J.F. Murdock, USN. In zijn verslag staat dat 'om ongeveer 0135B (de letter B betekent Britse zomertijd die was ingegaan op 2 april) kanonvuur had gehoord en lichtsporen waren waargenomen die van bakboordzijde kwamen... Er werd alle hens gefloten. De oorsprong van het schieten kon niet worden vastgesteld. Intermitterend vuur werd gehoord tussen de schoten en om ongeveer 0204B toen ons schip werd getorpedeerd aan stuurboordzijde. Een torpedo trof de hulpmachinekamer en de electriciteit viel uit. De motoren stopten. Het schip raakte in vuur en vlam. Geprobeerd werd nog de brand onder controle te krijgen maar een groot deel van de uitrusting was niet meer bruikbaar door het uitvallen van de stroom of uitgeschakeld door de brand. Wat er aan brandblusmateriaal voorhanden was werd gebruikt, maar dat was onvoldoende. Het vuur sloeg om zich heen'.

Murdock vervolgde: 'Ik gaf de sleutel van de buureauhut aan de scheepsklerk zodat hij de scheeps-

Boven: Na veilig de Dart te hebben bereikt, voer op de morgen van de 28e april de LST 289, langs Baynards Cove, langzaam stroomopwaarts. Onder: Meer dan driehonderd jaar geleden was op deze zelfde plaats een ander beschadigd schip binnengelopen om gerepareerd te worden, de lekkende 60 ton metende Speedwell. Deze had 35 personen aan boord afkomstig uit Leiden die zich van de Engelse Kerk hadden afgescheiden en in 1608 reeds een toevluchtsoord hadden gezocht in de Nederlanden, eerst in Amsterdam, later in Leiden. Tussen 23 en 31 augustus werd getracht het schip te repareren, dat echter onzeewaardig bleef, waarop het zich aan boord bevindende gezelschap overstapte op de Mayflower die nu met, afgezien van de bemanning, 101 personen, koers zette naar Amerika, waar zij op 25 december een vestigingsplaats kozen die zij Plymouth noemden, naar de haven waar de Mayflower was vertrokken. De groep werd in de Amerikaanse geschiedenis bekend als de 'Old Comers', later als de 'Forefathers'. De naam 'Pilgrim Fathers', die voornamelijk op de Leidse groep betrekking had, kwam niet eerder in zwang dan omstreeks 1820.

TIME OF EVENTS BY THESE LSTS									
EVENT	515	496	511	531*	58	499	289	507**	
Flares seen			0114		2352	2340	0020		
					0020	0020			
						0114			
Felt underwater jar						0120-	0104		
						0123			
						0128			
Saw gunfire astern	0135	0135	0135		0133	0138	0130		
Evaded Torpedo						0203	0219		
Observed first torpedoed and burning ship	0204	0215	0205		0202	0203	0203		
Observed 2nd torpedoed and burning ship	***								
	0208	0221	0221		0217	0220	0219		
LSTs opened initial fire	****			fired after being hit.	0225	did not fire	0228	did not fire	
Radioed Attack	0232					0225			

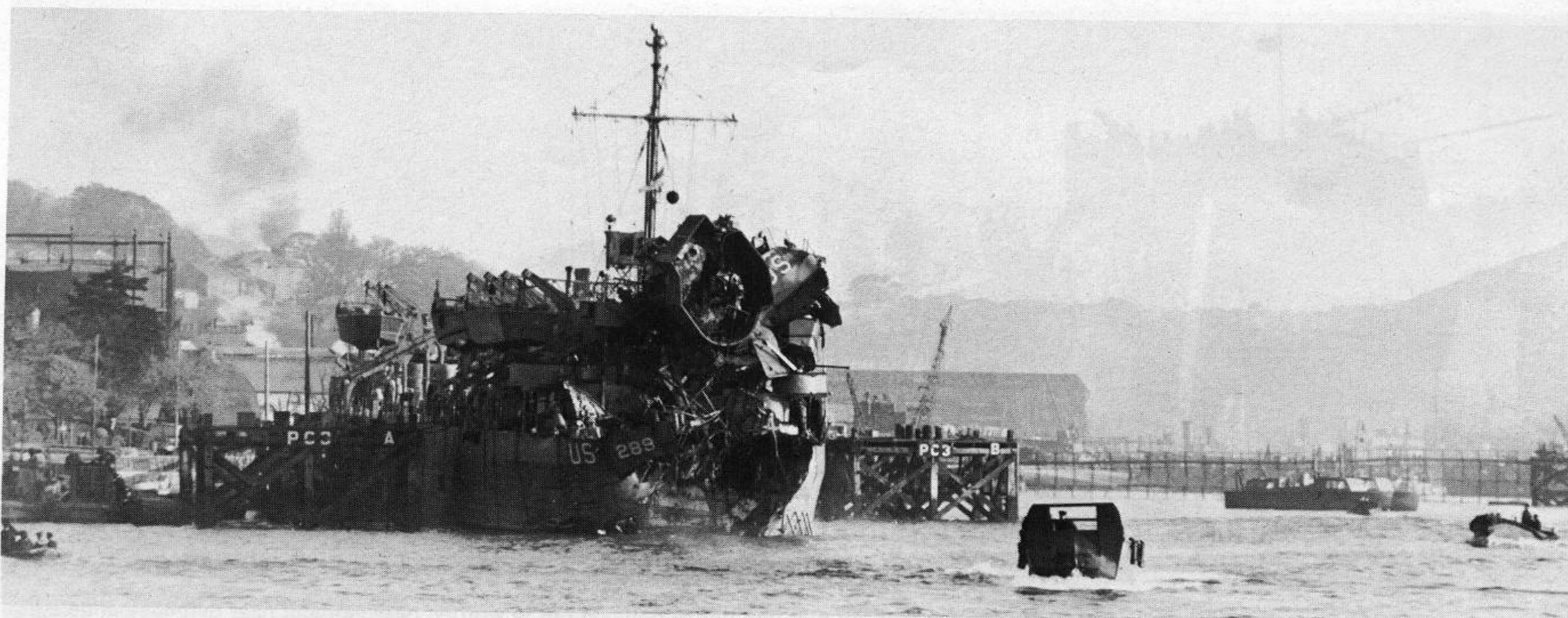
EVENT	515	496	511	531*	58	499	289	507**
Observed 3rd torpedoed and burning ship		0221			0230			
Heard E boats					0217			
					0224			
					0302			
					0225			
Saw E boats		0228			0302			
E boats crossed Bow	0225			Between 0222 & 0224				
Saw Periscope			0500					

ALL TIMES DAKER.
 * No records available
 ** No records available
 *** This should be 0218
 **** This should be 0218

Times of events:- The times of specific events given by the various ships varies up to 13 minutes.

LST0r32/L11-1/P6-1
 Serial: 001
 S-E-C-R-E-T

3 May 1944

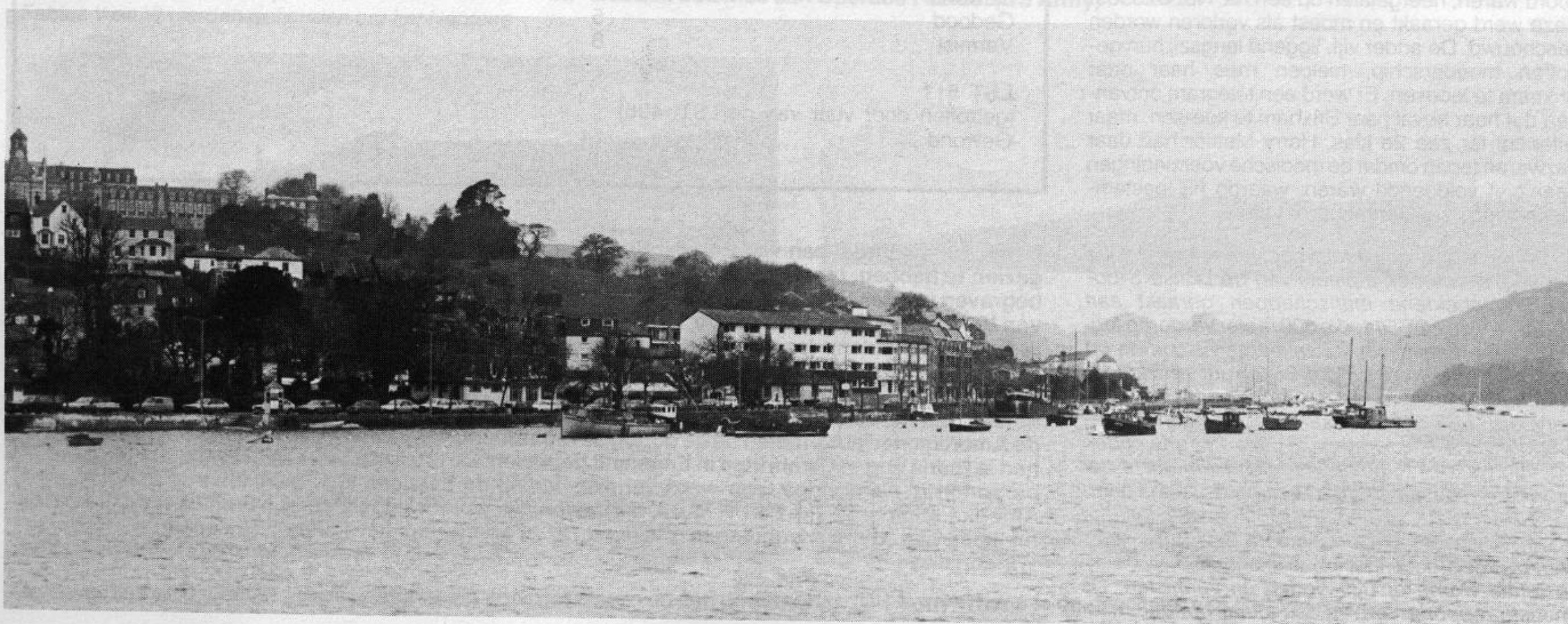
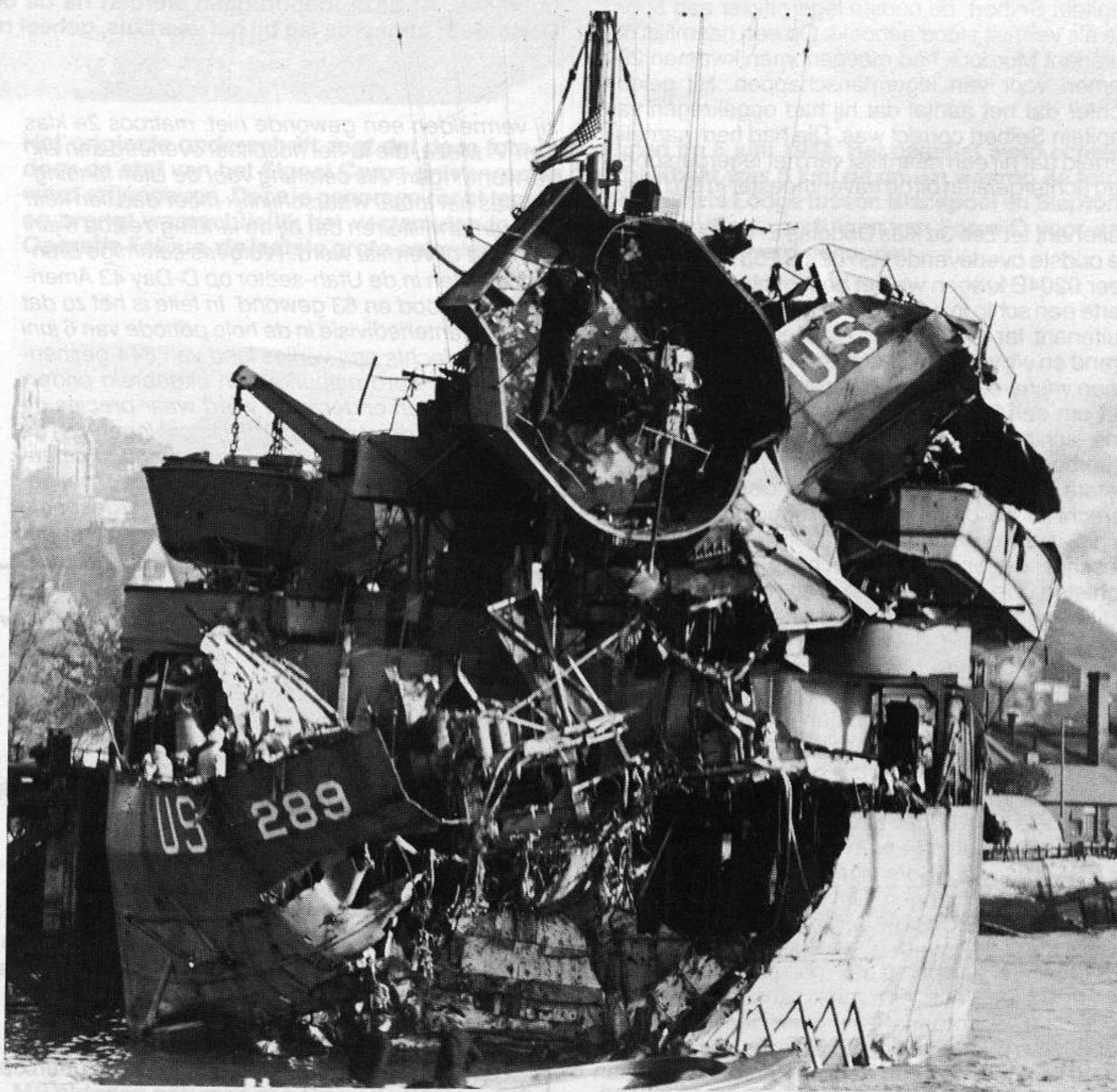
Boven: De LST 289 werd naar Dartmouth gesleept, waar extra steigers gebouwd moesten worden i.v.m. de grote toename van het aantal schepen. **Rechts:** In Dartmouth is het Royal Naval College gevestigd, de zusterinstelling van het Koninklijk Instituut voor de Marine te Den Helder. Links op de foto is vaag de kapel te zien van het RNC. (National Archives)

papieren in veiligheid kon brengen. Het kwartiermeestersboek was in het bezit van de Chef d'équipage toen hij het schip verliet. De officier van administratie van alle schepen was aan boord van de LST 507 en een van de manageesters nam de registers mee van boord. De scheepsklerk en de Chef d'équipage werden niet gered en de papieren die zij bij zich hadden zijn niet meer gevonden; de lijsten die de manageester bij zich had zijn in zee verloren gegaan.

'Tussen 0240B en 0245B verliet de opmaker van dit rapport met de toen bevelvoerend officier, luitenant J.B. Swarts, USNR, het schip. Geschat wordt dat het bevel het schip te verlaten tien minuten eerder werd gegeven. Voorzover dit kon worden waargenomen, werd het schip ordelijk verlaten. Men was alleen in de gelegenheid reddingsboten 1 en 2 te lanceren en op zijn minst 2 reddingsvloten. Omstreeks 0442b arriveerde de LST 515, liet boten te water en pikte drenkelingen op. De opsteller zat op een reddingsvlot dat langs zij de LST 515 kwam waarna hij aan boord werd gezet.'

Bij het opstellen van de lijst met verliezen op de LST 507 (zie de tabel) bleek dat het niet mogelijk was precies vast te stellen hoeveel militairen van het leger aan boord waren geweest. Een aantal van

Onder: Alle in de oorlog aangelegde havenfaciliteiten zijn later ontmanteld. Ook de gasfabriek, links, is afgebroken.

282 was aan luitenant Murdock opgegeven door kapitein Seibert, de oudste legerofficier aan boord die als vermist stond geboekt. Op een naamlijst die luitenant Murdock had meegenomen kwamen 294 namen voor van legersmannen. Hij geloofde echter dat het aantal dat hij had opgekregen van kapitein Seibert correct was. Die had hem namelijk verteld dat hij een naamlijst van het legerpersoneel had achtergelaten bij de havenmeester in Brixham.

Luitenant ter zee 3e klas Douglas E. Harlander was de oudste overlevende van de LST 531: 'Om ongeveer 0204B kregen we het bericht binnen dat in de verte een schip in brand stond aan stuurboordzijde. Luitenant ter zee 3e klas Cantrell en ik zagen de brand en wij vroegen ons af om welk schip het ging. Toen wij na een tijdje tot de conclusie kwamen dat het om een LST ging (om ongeveer 0218B) werd ons schip, met een minuut tussenruimte, aan stuurboord getroffen door twee torpedo's. De eerste raakte het middenschip en de tweede kwam terecht in de omgeving van reddingsboot 3. Het schip vatte onmiddellijk vlam en een stuk 40mm geschut begon meteen richting stuurboord te schieten. De electriciteit viel uit, de telefoon was buiten werking en de machines stopten. Weliswaar werd geprobeerd de brand te blussen maar de apparatuur werkte niet. Het was duidelijk dat alle pogingen het vuur meester te worden niets uithaalden. Gepoogd werd vervolgens reddingsboot 4 te water te laten. Die poging mislukte tengevolge van de vlammen. De boten 5 en 6 waren door de explosie verwoest. Om ongeveer 0224B begon het schip te kantelen en ik gaf bevel het schip te verlaten maar naar schatting waren er niet meer dan 15 man in mijn omgeving. Sommigen waren al van te voren overboord gesprongen. Om ongeveer 0700B werd ik door de HMS *Onslow* gered'.

LST 289 met aan boord 395 man personeel van het leger, 22 DUKW's, een truck van 2½ ton en een jeep, had een torpedotreffer gekregen in haar achtersteven. Bij het begin van de actie waren de zes LCVP's (Landing Craft Vehicle Personnel) die aan boord waren, neergelaten op een na, No. C23569. Deze werd geraakt en moest als verloren worden beschouwd. De ander vijf, liggend langszij hun getroffen moederschip, hielpen mee haar naar Brixham te loodsen. Er werd een telegram ontvangen dat haar beval naar Brixham te koersen, maar luitenant ter zee 2e klas, Harry Mettler had daar bezwaren tegen omdat de medische voorzieningen daar niet voldoende waren, waarop hij toestemming kreeg naar Dartmouth te varen.

LST 469 legde een kruisvuur, maar ongelukkig genoeg werden er, inplaats van de Duitse S-boten, verscheidene manschappen geraakt aan boord van de LST 511, die 600 meter verderop lag. De laatste maakte rechtsomkeert en stoomde op naar Portland waar zij om 06.30 uur arriveerde, waarna de gewonden naar het hospitaal werden vervoerd. LST 515 liet haar sloepen neer om gewonden uit zee te redden. Zij pikte 132 gewonden op, van wie er 118 nog konden lopen maar 14 per brancard moesten worden vervoerd. Voorts haalde zij 45 dode lichamen uit het water. Daarna koerste zij naar Portland waar de gewonden werden overgebracht naar een ziekenhuis. In totaal waren er 639 doden en vermisten. De meeste rapporten geven een totaal van 638 maar

Gewonden worden hier van boord gehaald om te worden overgebracht naar gereedstaande ambulances. Al deze loopbruggen werden na de oorlog verwijderd. De plaats waar de LST 289 in Dartmouth afmeerde lag bij het veerhuis, geheel rechts. (National Archives)

zij vermelden een gewonde niet, matroos 2e klas Earl V. Muza, die in het hospitaal overleed aan zijn verwondingen. Als oefening voor de Utah landingen was het totaal waarschijnlijk meer dan tien keer het aantal militairen dat bij de landing zelf op 6 juni gewond of vermist werd. (Volgens sommige bronnen werden in de Utah-sector op D-Day 43 Amerikanen gedood en 63 gewond. In feite is het zo dat de 4e Infanteriedivisie in de hele periode van 6 juni tot 1 juli slechts een verlies leed van 844 gesneuvelden). Er werd natuurlijk een uitgebreid onderzoek geëist en onderzocht werd waar precies de grenzen van de verantwoordelijkheid lagen van de diverse bij de kwestie betrokken marinecommandanten. De Amerikaanse bezorgdheid over het gebrek aan escortevaartuigen werd doorspeeld

naar schout-bij-nacht Leatham, vooral het ontbreken van de Scimitar en het niet zorgen voor een vervanging, baarde hun zorgen. In zijn antwoord van 5 mei aan schout-bij-nacht John Hall, bood de Britse admiraal zijn verontschuldiging aan en betuigde zijn spijt. Volgens zijn mening hadden belangrijke nevenoorzaken een grote rol gespeeld.

(i) het feit dat gelijktijdig met oefening TIGER veel noodzakelijke verplaatsingen, plannings en voorbereidingen aan de gang waren voor oefening FABIUS die snel daarna zou plaatsvinden.

(ii) er een treffen had plaatsgevonden met vijandelijke torpedojagers in de nacht van 25 op 26 april en dat er plannen waren gemaakt voor een

Aantallen gesneuvelden en gewonden

	Marine	Leger
LST 507 (gezonken)		
Totaal aan boord	165	282
Gered	94 (van wie 5 in hospitaal)	151 (van wie 19 in hospitaal)
Gedood	47	
Vermist	24	131 (dood en vermist)
LST 531 (gezonken)		
Totaal aan boord	142	354
Gered	28 (van wie er 15 in hospitaal)	44 (van wie 10 in hospitaal)
Gedood en vermist	114	310
LST 289 (beschadigd)		
Totaal aan boord	geen opgave	395
Gewond	17	4
Gedood	5	
Vermist	8	
LST 511 (getroffen door vuur van de LST 496)		
Gewond	14	4

Begin 1984 schreef een van Englands sensationele kranten dat een pensionhoudster beweerde gezien te hebben, terwijl zij brood afleverde bij een Amerikaans kamp, dat de Amerikaanse doden begraven werden in een niet gemarkeerd massagraf in de nabijheid van de stad. Zonder de juistheid van het verhaal na te gaan dat op 14 februari verscheen, werd het al spoedig overgenomen door de radio. Verscheidene lezers namen contact met ons op met de vraag of wij het verhaal konden bevestigen. Beschikkend over de rapporten inzake het treffen met de Duitse Schnellboote, zonden we een lijst met namen van bekend geworden gesneuvelden aan de Amerikaanse Adjudant-Generaal, met het verzoek mee te delen waar zij thans begraven zijn. Lezers zullen zich herinneren dat de Amerikaanse autoriteiten na de oorlog de repatriëring van stoffelijke resten toestonden. 40% van hen is thans nog in Cambridge in Engeland begraven. Op onze lijst met een twaalfal namen, lagen 4 personen in Cambridge, een werd vermist, terwijl de overigen zich bevonden op kerkhoven in Amerika. (Soldaat 2e kl. Earl V. Muza, die gewoonlijk wordt weggelaten uit het officiële totaal omdat hij later aan zijn verwondingen overleed, is begraven op het kerkhof Riverside in Oshkosh, Winconsin.)

aanvallende operatie op 28 april, waardoor met de andere lopende operaties, de capaciteit van de staf sterk overbelast was.

(iii) de enorme toename in het berichtenverkeer voortkomend uit de zaken (i) en (ii) was er de oorzaak van dat grote vertraging was ontstaan in het doorgeven van telegrammen.

(iv) de late verstrekking van de bevelen voor de oefening en de onvolledigheid van sommige oefensets waardoor er te weinig tijd overbleef alles goed te bestuderen wat bij de betrokken officieren slecht was gevallen.

Terwijl de admiraal deze brief schreef was de operatie FABIUS reeds in volle gang. Ontworpen als de laatste grote oefening om alle facetten van het invasieplan te testen, was deze verdeeld in vijf fasen over de periode 2 tot 6 mei. Vanwege de geografische spreiding van de troepen in het Verenigd Koninkrijk (met de Amerikaanse troepen voornamelijk in het westen) lagen de oefeningsstranden langs de zuidkust van Engeland in tegen- gestelde richting tot die van de stranden in Frankrijk (zie de kaart op pag. 1).

Fabius II was voor Assault Force G waar de Britse 50e Northumbrian Divisie, die zou landen op Gold Beach, aan land kwam op Hayling Island, even ten zuiden van Havant in Hampshire.

Fabius III bestond uit Force J (voor Juno), waarbij de Canadese Infanteriedivisie de landing beoefende even ten oosten van Bracklesham Bay.

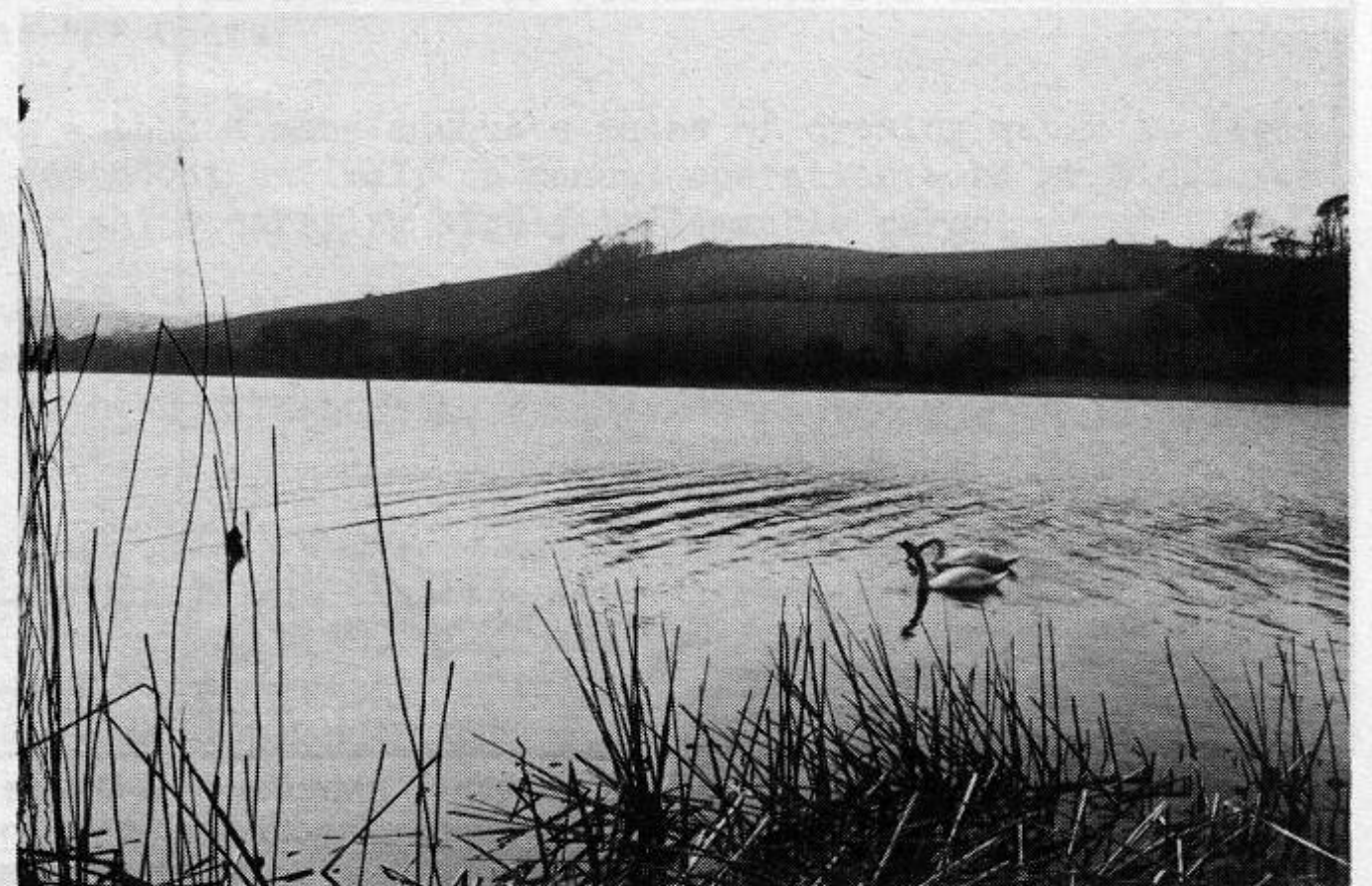
Fabius (IV) was bedoeld als test voor de Britse 3e Infanteriedivisie - Assault Force S - die haar proeflanding ten behoeve van Sword Beach tien mijl oostelijk uitvoerde bij Littlehampton.

Fabius V en VI werden gehouden om het Neptune

Het originele onderschrift zegt dat deze foto is genomen op 6 juni 1944. Het negatief werd echter door de staf van het Signal Corps ontvangen in mei; blijkbaar was 6 juni de datum waarop de foto werd vrijgegeven. Deze is genomen recht tegenover New Strete Lodge tussen Blackpool en Slapton en brengt waarschijnlijk het verzamelen in beeld van de landingsvaartuigen van Force O voor de Operatie Fabius, de laatste grote oefening, die tussen 2 en 6 mei werd gehouden.

MP's deden ook mee aan Operatie Fabius. (US Army)

De rivier de Ley bood een goede gelegenheid voor het slaan van een pontonbrug. (US Army) Thans is op deze plek een natuurreservaat.

Met barse gezichten luisteren de generaals Collins en Bradley naar een gebarende hoofdofficier die uitleg geeft over de Operatie Tiger. (Signal Corps)

personeel dat betrokken was bij het ondersteunende vervoer vanaf de Theems en de oostelijke havens, wegwijs te maken.

Vele andere oefeningen, ervoor en erna, werden gehouden voor het testen van de verbindingen, de vaarroute door het Kanaal, Pluto, de evacuatie van gewonden door landingsvaartuigen en nog vele andere zaken.

Dat de invasie een succes was hoeft niet meer gezegd te worden: dat dat succes mede werd bepaald door de voorafgaande oefeningen is duidelijk: dat de mannen die bij deze oefeningen om het leven kwamen hun aandeel hebben geleverd in de uiteindelijke overwinning is ook zeker. De lessen die men geleerd had in Slapton werden niet vergeten en de daar gevallen doden waren niet tevergeefs gesneuveld.

Luitenant-generaal Omar Bradley, bevelhebber van het Eerste Amerikaanse Leger, was waarnemer geweest op 28 april bij de operatie Tiger, samen met de opperbevelhebber en diens plaatsvervanger, luchtmaarschalk Sir Arthur Tedder en brigade-generaal Leonard Gerow van het V Corps (Omaha Beach). Allen bevonden zich aan boord van de LC 495. Hoewel hem door generaal-majoor Collins was meegedeeld dat gedurende de nacht de Duitse marine had aangevallen, beweert Bradley dat hij niet op de hoogte was gesteld van de omvang van de ramp. In feite schrijft hij in zijn memoires dat hij pas vier jaar na het einde van de oorlog de preciese omvang van de tragedie had vernomen. Toen pas realiseerde hij zich dat men het rapport over de zaak voor hem had achtergehouden. Maar Eisenhower's marine aide-de-camp, kapitein-luitenant ter zee Harry C. Butcher, zegt dat hij erbij was toen Ike via de telefoon door 'Beetle' - de Amerikaanse stafchef generaal-majoor W. Bedell Smith - op de avond van de 28e april ervan op de hoogte werd gebracht dat er verliezen waren vandie tot vierhonderd man. De Combined Chiefs of Staff in Washington werden onmiddellijk ingelicht en het is niet in te denken dat men over deze zaak nooit heeft gepraat met de legerbevelhebber die in deze zaak verwikkeld was.

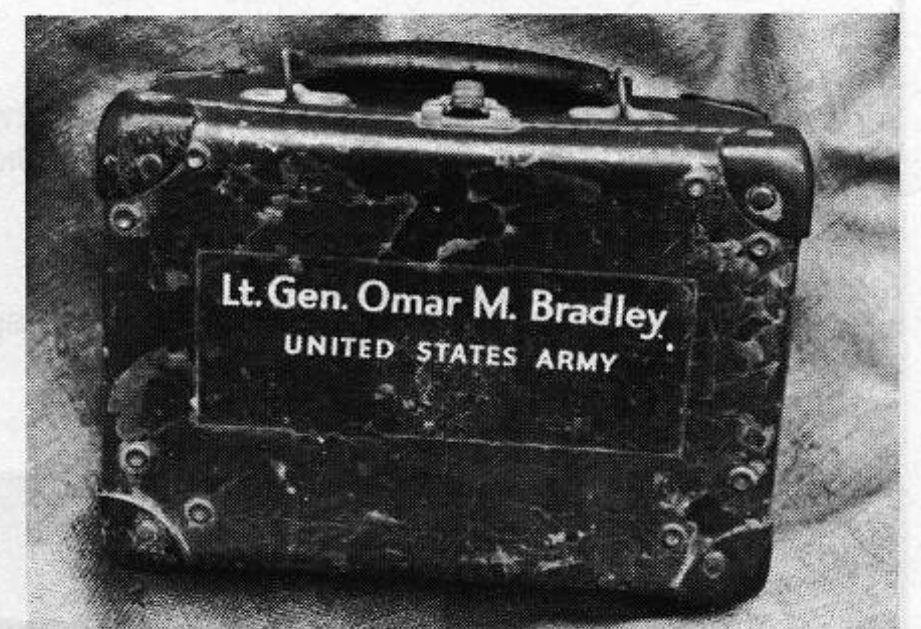
De Tiger oefening was een ramp. Het bericht van het verschuiven van UUR-U, dat slechts door een paar deelnemende eenheden werd ontvangen, leidde ertoe dat de luchtsteun niet van de grond kwam en dat de genie-organisatie op het strand in het honderd liep.

Bradley beweert dat de moeilijkheden van de genie op het strand veroorzaakt werden door het verlies van de LCT's op zee - maar dit is beslist niet waar daar de eerste landingen, zoals hierboven beschreven, hadden plaatsgevonden zestien uur voor de aanval. Niettegenstaande dat, rapporteerde Eisenhower dat het verlies van drie landingsschepen voor de tanks de reserve aan LST's voor Overlord tot nul had gereduceerd. (De hoogste stafofficieren hadden het ook gemunt op de persoon die UUR-U had uitgesteld zonder hen op de hoogte te stellen!)

Het ergst van alles was echter het feit dat tien 'Bigot' officieren als vermist werden opgegeven van de bemanningen van de LCT's. Hoewel zij onmogelijk de juiste datum van D-Day wisten - zelfs Eisenhower zou het niet geweten hebben op 28 april - zouden zij toch op de hoogte kunnen zijn geweest van de locaties op de invasie-stranden in Frankrijk en een aantal andere details, en dat zou wel eens noodlottig kunnen zijn voor de invasie. Als de Duitsers een van de Bigots uit het water hadden gevisst en hem gevangen hadden genomen had men geen garantie dat hij niet zou doorslaan. Hoewel het onvermijdelijke onderzoek van de Admiraliteit aantoonde dat de E-boten doordat ze onder vuur waren genomen vanaf de LST's, niet in staat zouden zijn geweest

De Bigot-classificatie, ingevoerd om de geheimen betreffende D-Day te beveiligen, moest verzekeren dat alleen degenen die er uit hoofde van hun functie kennis van moesten nemen, toegang hadden tot de allergeheimste documenten inzake de feitelijke landingsplaatsen in Frankrijk. Evenals alle stukken met de classificatie 'geheim of hoger' had elk document een nummer. Alleen 'Bigots' stonden op de verzendlijst.

Voor elke hoge bevelhebber werden deze kaartenkoffertjes gereed gemaakt door brigade-generaal 'Archie' Clough, Eisenhowers hoofd van de kaartenafdeling van de Royal Engineers. Het koffertje van Bradley maakt thans deel uit van de After the Battle-collectie. Het Bigot-Systeem was niet waterdicht, getuige een opmerkelijk geval betreffende een 'bigot-gescreende' officier van de 576e Army Postal Unit in Sutton Coldfield bij Birmingham. Hij werd veroordeeld wegens het onthullen van de operatiedoelen van het 1e Amerikaanse Leger aan een lid van de afdeling van de Adjudant Generaal. Het vergriep vond plaats op 23 mei 1944. Vonnis: ontslag en een jaar dwangarbeid in de US Disciplinary Barracks in Greenhaven, New York.

drenkelingen op te pikken, was generaal Montgomery, de bevelhebber van de landstrijdkrachten, wiens mannen de dupe zouden kunnen worden als er iets uitgelekt zou zijn, over de hele gang van zaken niet erg gerust. Hij zond onmiddellijk een Amerikaans stafofficier, Ralph Ingersoll, naar Dartmouth waar de beschadigde LST 289 lag afgemeerd en daar ondervroeg hij twee legerofficieren die aan boord waren geweest toen zij werd getorpedeerd. Hun verhaal staafde de bezorgdheid van Montgomery volledig. Het bleek dat er geen marine-escorte was geweest en nadat de twee LST's waren gezonken, was de Duitse boot tot op een afstand van 100 meter genaderd, waarna zij haar zoeklicht had aangestoken. In het schijnsel was duidelijk te zien dat er mannen in het water dreven en daar het een kalme zee was had men gemakkelijk mensen op kunnen pikken.

Toen het rapport generaal Thomas Batts bereikte, de commandant van de Bigots, realiseerde hij zich dat de dreiging dat de plannen bekend zouden worden, als die dreiging al bestond, bevestigd of ontkracht moest worden. Er werd een grote visactie op touw gezet in Lyme Bay en in dit geval ging het om het opvissen van lijken... en hoe meer hoe beter. Hoewel de zoekenden zich realiseerden dat het onmogelijk was alle vermisten te vinden, concentreerden zij zich op het zoeken naar de tien Bigots. Zoals Ralph Ingersoll na de oorlog schreef: 'Door een van die onverklaarbare zaken die karakteristiek zijn in een oorlog, werden de lichamen van honderden mensen die verdronken nooit gevonden, maar de overblijfselen van alle Bigot officieren werden wel uit zee gehaald. Elkeen werd ontdekt, drijvende in zijn Mae West en als zodanig geïdentificeerd.'

Voor de buitenwereld werd de Tiger-catastrofe zorgvuldig geheim gehouden. Zelfs binnen de strijdkrachten werden er geen informatie verstrekt of een communiqué uitgegeven. Het personeel van het 228e Station Hospital in Sherbourne, Dorset, waar honderden drenkelingen en andere gewonden werden binnengebracht, kreeg te horen geen vragen te stellen en indien de betrokken personeelsleden over deze tragedie iets zouden loslaten, zouden zij berecht worden door de krijgsraad. Ondanks het feit dat de gegevens hierover al in 1946 voor een vasthoudende militaire onderzoeker bekend konden zijn, kwam het incident pas aan het licht toen generaal A.M. Gruenther, de Amerikaanse NAVO commandant, hierover bijzonderheden meedeelde in Slapton, tijdens de tiende D-Day herdenking.

Het was natuurlijk heel normaal dat door de nadering van een andere herdenking - de veertigste aan beide zijden van het Kanaal de belangstelling voor 6 juni 1944 zou worden opgewekt. Terwijl de meeste aandacht gericht was op Normandië, hielden de inwoners van Slapton hun eigen herdenking. De plaatselijke media werden ingelicht en Frank Wintle van Television South West legde de affaire vast in zijn documentaire 'Sands of Silence'. Ralph C. Greene, de Amerikaanse auteur van 'Medical Overkill', en een van degenen die werkte in het 228e Hospital en die te horen had gekregen dat hij zijn mond moest houden, heeft jarenlang geprobeerd zowel Amerikaanse, Britse of Duitse overlevenden aan deze actie op te sporen. Hij werd door het televisiestation uitgenodigd naar Engeland te komen.

En wat is er nog te melden van de Slapton Assault Training Area vandaag de dag, nu deze allang weer wordt gebruikt als landbouwgrond en waar niets terug te vinden is van de unieke rol die het gebied heeft gespeeld in WWII. Grace Bradbeer heeft een beeldende beschrijving gegeven hoe het gebied er uitzag nadat de troepen waren vertrokken in haar geschiedenis over de streek South Hams getiteld: 'The Land had Changed its Face':

'Een nagenoeg totale stilte viel er over dit gebied, het was een volledig contrast met de schrille geluiden van de laatste zes maanden. Geen beweging, geen vee, geen teken van leven op de boerderijen en in de dorpen, zelfs geen vogels waren er om met hun vrolijk gezang de ochtend aan te kondigen en om het vreemde gevoel van leegte op te vullen; maar zowaar al spoedig was er wat menselijk leven te bespeuren om de toestand van het land in ogenschouw te nemen en om voorbereidingen te treffen deze zo snel mogelijk te normaliseren. Er stonden nog steeds Amerikaanse soldaten op wacht om iedereen die geen pasje had de toegang te weigeren, want een on-

Vorkommnisse

Nach SO abgelaufen mit 20 sm, da Beschuß . . . schlecht liegt und Zerstörer nur langsam nachkommt.

Zerstörer außer Sicht.
Rotte gestoppt. S 138 gibt für S 136, der nicht gehört wird, FT ab: "2 Zerstörer Qu. 2393 r.M." gem. Besprechung von Boot zu Boot, erneut mit 15 sm vorgestoßen nach NW, um getroffenen Zerstörer sinken zu sehen, falls nicht gesunken, 4 cm Beschuß und Gefangennahme schwimmender Seeleute.

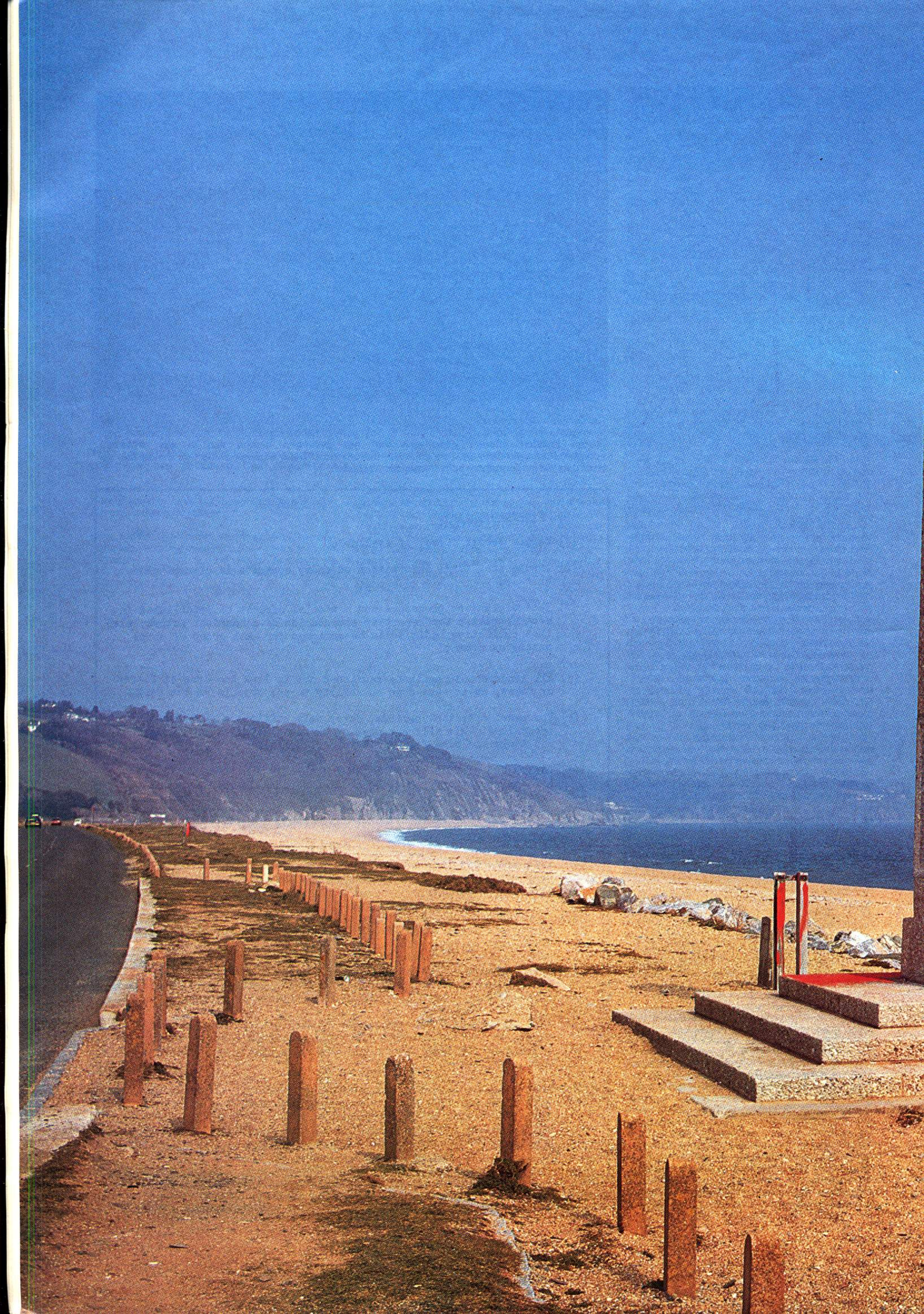
Eingeht FT von F.d.S.: "2 Zerstörer von Osten", S 138 abgibt FT: "Zerstörer sinkt".

Het geallieerde commando zou ernstig verontrust zijn geweest als het de waarheid had geweten en Montgomery zou hoogstwaarschijnlijk D-Day geheel hebben geannuleerd. Alle voorgaande rapporten hadden nimmer gesproken van het gevangen nemen van in zee drijvende schipbreukelingen door de Schnellboote. Bovenstaand Duits logboek onthult dit echter met de woorden 'Gefangennahme schwimmender Seeleute'.

Recommendations.

- (a) Larger escort force, if available.
- (b) Insure that vital information on enemy contacts is disseminated quickly.
- (c) That a standard procedure and a special circuit be established in each Operation for reporting emergencies of a tactical nature; also that collective radio calls be assigned for each group of ships acting as a unit.
- (d) All hands should again be cautioned not to look too long at flares or fires, as it cuts down on ability to see objects in the dark.
- (e) For short operating periods, carry only sufficient fuel for the operation. This will cut down on burnable material. Un-used fuel oil tanks could be filled with water.
- (f) Rifles and pistols should be made generally available to fire at E boats when they pass close aboard, especially when guns cannot depress sufficiently.
- (g) A high frequency voice circuit used at low power will materially aid operators of isolated units.
- (h) Life rafts and life boats - where possible they should be made as near ready for lowering as gunfire requirements and structural limitations permit.
- (i) Illumination rockets - a type of rocket suitable for use by slow moving and large ships like LSTs is recommended for illuminating craft such as "E" boats.
- (j) Fire Fighting - that a more adequate means of drawing water to fight fires - and dependent entirely on manual operation - be provided for LSTs and other ships carrying highly inflammable cargo.
- (k) Life preservers - from the number of dead bodies observed in the water, it is believed that the kapok jacket is more effective for holding up the head of exhausted swimmers than the CO2 inflated single belt type.
- (l) Heavy shoes - survivors who were questioned stated that heavy shoes were a burden while a man is attempting to remain afloat. It is recommended that where abandoning ship is a possibility personnel wearing heavy shoes be indoctrinated to loosen shoe laces so that shoes may be quickly removed if necessary.

Uit het treffen van de oefen-invasievloot met de Duitse Schnellboote werden de nodige lessen getrokken, zoals de aanbeveling voor een uitgebreide escorte en de snelle verspreiding van informatie over contact met de vijand.

bekende hoeveelheid onontpofte munitie lag overal nog verspreid..

'Over het algemeen leek het gebied onder een betovering te liggen, nog steeds mooi maar eenzaam en verlaten, wachtend op de hand die de betovering zou verbreken en men weer naar het normale leven kon terugkeren. De natuur staat echter nooit stil, zeker niet in de zomer en langzaam maar zeker overwoekerden de planten en bloemen de wonden van de oorlog. Braamstruiken bedekten de verwoeste hagen, kamperfoelie slingerde zich om de distels, zuring en andere vegetatie gingen in de slag met wilde hop, klimop en moerasspirea, maar de grote granaattrechters, de bladerloze bomen, de kapotte bermen ...zij hadden meer tijd nodig om te helen.

'Granaatslagen kon men volop vinden in de velden, wegen en zelfs in tuinen. Vooral die dicht bij het strand lagen. De South Hams is gezegend met veel mooie bomen en deze werden zwaar getroffen. Zij stonden daar hun bladerloze takken de lucht instekend en men ontdekte al spoedig dat vele andere, hoewel nog niet dood, van vorm waren veranderd en zelfs nu nog kan men bomen vinden die er anders uitzien dan degene die niet beschadigd zijn geweest. De lange kronkelweg naar boven die loopt van Slapton Sands naar het dorp Strete is aan beide zijden afgegrensd door oude stenen muren die op zoveel plaatsen waren geraakt, dat een kind, na terugkomst, tegen haar moeder zei dat het leek of er een reus grote hap-pen had uitgenomen!

'Toen de laatste Amerikaanse vrachtwagen uit het gebied vertrok met medeneming van alle uitrusting die niet nodig was voor D-Day, werd het gebied officieel teruggegeven aan de gemeente. Rehabilitatie van de landbouwgrond was in handen van het War Agricultural Executive Committee, en het herstel kon beginnen. Eerst kwam er een bomopruijmsdienst die met mijndetectors naar onontpofte munitie zocht. Deze verdeelde het werk in drie fases: de buitenomtrek eerst, dan het midden, en de kustlijn die het meest getroffen was het laatst. Het hoofddoel was zoveel mogelijk boeren zo snel mogelijk hun land terug te geven om het mogelijk te maken dat zij tenminste in het najaar nog konden zaaien. Sommige boerderijen waren natuurlijk meer getroffen dan andere en hoe meer tijd men nodig had voor het herstel van de boerderij des te slechter was dit voor het land. 'Een groot deel hing ook af van het herstel van de wegen. Het boerenbedrijf kon niet op gang komen als de wegen niet gerepareerd waren, vooral in plaatsen in het centrum en aan de kust: de

1944-1984. Dit ziet er uit als een dorpje na de invasie in Normandië; in werkelijkheid is dit Strete aan het noordelijke eind van het strand. Het prachtig gerestaureerde huis werd gefotografeerd met vriendelijke toestemming van de huidige eigenaar, Mr Starling Lark.

wegen moesten in orde zijn voor het vervoer van voorraden, het vee en landbouwwerktuigen. De gemeentewerkers begonnen zo snel mogelijk aan het herstel van de belangrijkste wegen want er moesten enorme kraters opgevuld worden en daarna begon men aan het herstellen van de verwoeste wallen: omheiningen die werkelijk met de grond gelijk waren gemaakt door het vervoer van groot oorlogsmaterieel, moesten worden opgeruimd om de wegen vrij te maken. Op sommige plaatsen waren de smalle wegen te klein geweest voor het vervoer van grote Amerikaanse voertuigen en de troepen hadden dan ook gewoon de omheiningen gesloopt of, wat meer gebruikelijk was, de wegen met enorme ladingen aarde opgehoogd tot boven de heggen. Deze veranderingen waren niet omvangrijk, maar waren wel aanleiding tot grote verbazing bij de terugkerende bewoners. Toen het eenmaal weer mogelijk was auto's te gebruiken, herstelden de di-

verse gemeentelijke diensten de riolering, de electriciteitsvoorzieningen, de watervoorziening en het telefoonverkeer. Deze moderne gemakken waren nog niet bij iedereen aanwezig, maar beetje bij beetje kregen zelfs de bewoners van afgelegen streken tot hun vreugde deze voorzieningen ook in huis.

'Nadat de mijndetectors de perimeter hadden schoongemaakt trokken zij via het centrum naar de kustlijn. Zij werden gevolgd door inspecteurs en fotografen die de schade moesten vastleggen. Dit werk nam veel tijd in beslag en in sommige gevallen waren zij na twee jaar nog aan het werk. Tegelijkertijd verscheen er een heel legertje werklui... stratenmakers, monteurs en bouwvakkers, en bovendien ook de mensen die hadden geholpen met de verhuizing van de boeren, bijgestaan door gevangenen uit Exeter (een welkome afleiding voor deze mensen), alsmede door

Italiaanse krijgsgevangenen die in een kamp zaten dat de invasietroepen hadden verlaten.

'Een van de eerste slachtoffers in de begindagen van de oorlog was Strete Manor (dat in gebruik was als hotel), een groot huis aan de voet van de heuvel die leidde naar het dorp Strete. Hoewel men de schuld gaf aan de Amerikaanse troepen die daar gelegerd waren was het al voor hun komst afgebrand. De stallen en de woning aan de andere kant van het land werden echter zwaartgetroffen door granaten maar dat is inmiddels hersteld en dat is nu een prachtig woonhuis geworden ...

'Torcross aan de andere kant van Slapton Sands liep maar weinig schade op tijdens de oefeningen en in aanmerkend nemend dat het dicht bij zee ligt heeft men er kennelijk veel aandacht aan gegeven dit dorp te sparen.

'De uiterste rand van dit gebied boven op de heuvel heeft de minste schade opgelopen doordat deze het verst van de kust lag. Niet ieder huis is beschadigd en sommige waren eigenlijk meteen weer bewoonbaar. In sommige gevallen echter, waar sprake is geweest van zwaar granaatvuur, heeft het enkele jaren geduurd voor ze weer bewoonbaar waren ... Bijvoorbeeld in Blackawton waar het duidelijk te zien was dat het dorp een rol had gespeeld bij een van de oefeningen want, hoewel het hoog op de heuvel ligt waren er verscheidene huizen zonder daken en van nagenoeg alle huizen waren de ruiten gesneuveld. De pastorie was geen uitzondering: alle ramen eruit, geen deur er meer in en in een vreselijke staat van wanorde en vuiligheid.

'Hoewel het hele gebied is uitgekamd op ontplofte munitie voordat iemand het officieel mocht betreden, kwam men toch maanden na D-Day nog menig ontplofte granaat tegen. Vooral waar de bodem nog steeds drassig was hadden de mijnopruimers hier en daar wat laten liggen. Hoewel zich als gevolg hiervan geen persoonlijke ongelukken voordeden, waren er toch wel angstige momenten als men het geluid hoorde van een ontploffing in of dicht bij een akker waar een boer bezig was te ploegen: schapen waren gewoonlijk de enige slachtoffers ...'

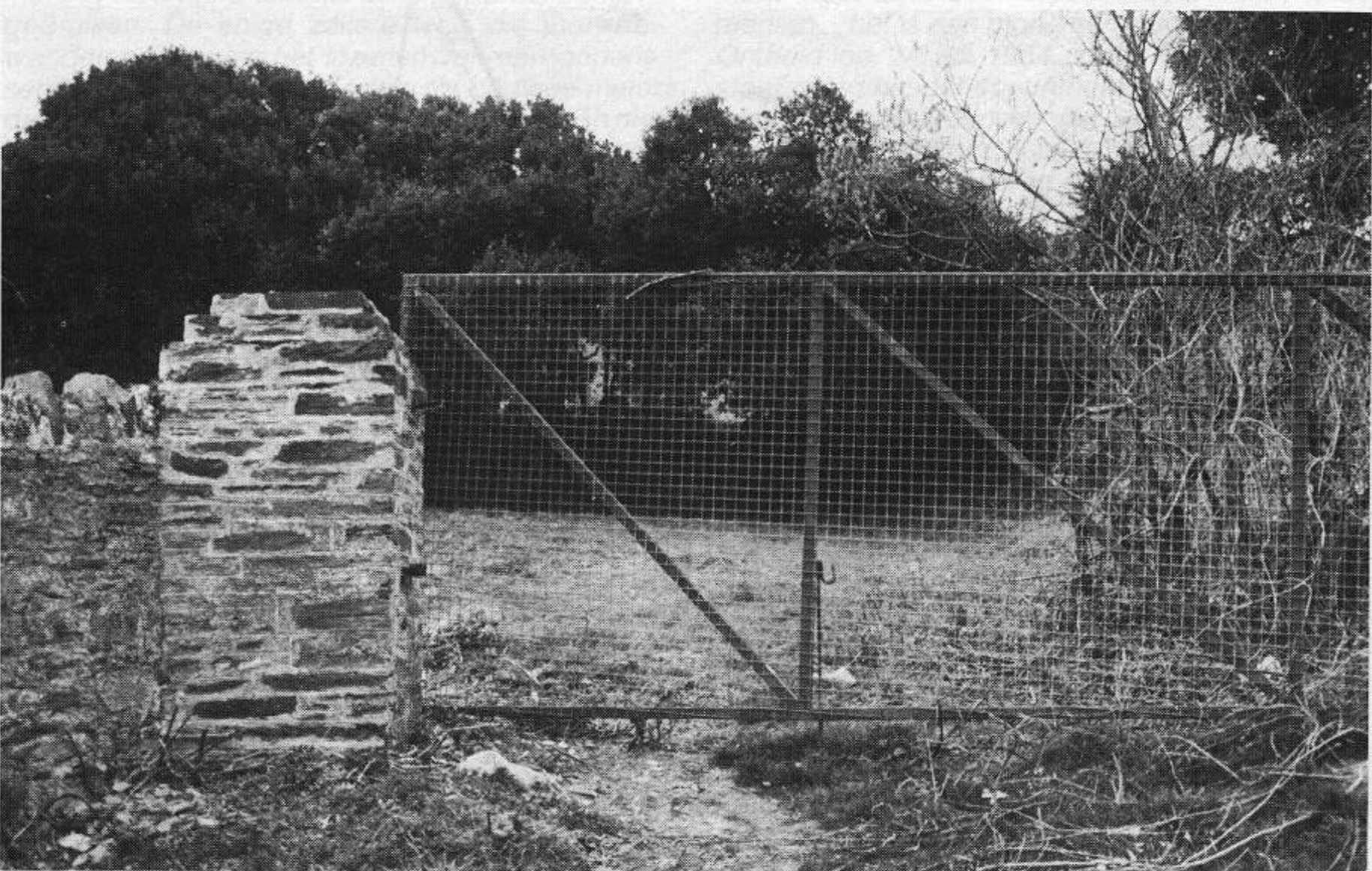
Een oorlog brengt noodzakelijkerwijs uitzonderingstoestanden voort, maar door de locatie van een militair oefengebied in een woon- en landbouwgemeenschap lag het voor de hand dat er zich pas problemen met de opruiming van explosieven zouden voordoen nadat het gebied was teruggegeven aan de oorspronkelijke bewoners. Dit probleem was al aan het licht gekomen in 1943 toen het besluit genomen werd een oefening te houden in Slapton, waar de kustlijn toen al beveiligd was met Beach Type C mijnen die men daar in 1940 had aangebracht. Mijnenveld no. 54 was in veertien secties verdeeld, van kaartcoördinaat 257658 tot 257659 (een gemodificeerd Brits coördinatensysteem, niet te verwarren met de National Ordnance Survey). Dit mijnenveld was opgeruimd door Amerikaanse genisten nog voordat met de oefeningen werd begonnen. Men moet er echter wel rekening mee houden dat de mijn detectors uit dit tijd slechts goed functioneerden tot op een diepte van 45 cm. Waar het een kiezel waterkant betreft is de methode hoogst onbetrouwbaar.

Toen na D-Day de Slapton Assault Training Area niet meer gebruikt werd, volgde er op 30 juni in Londen een vergadering waar van de zijde van het Amerikaanse Leger werd verklaard dat men hoopte eind augustus 1944 gereed te zijn met het opruimen van al het militair materieel uit dit gebied. De normale gang van zaken is dat er pas een opruimingscertificaat wordt uitgegeven als het hele gebied is schoongemaakt, waarbij verschillende classificaties worden afgegeven al naar gelang het succes van de operatie. Een Type II certificaat betekent dat het aantal mijnen dat opgeruimd is gelijk is aan het aantal dat men gelegd heeft. Type IIA betekent dat niet alle mijnen die gelegd zijn, zijn opgespoord, enz. Een van de normale certificaten werd echter niet uitgegeven na de Amerikaanse opruimingsactie, hoewel de staf van Southern Command de streekautoriteiten in mei 1945 per brief meedeelde dat de stranden waren gezuiverd. Vervolgens werd op 30 juli 1945 een formeel certificaat uitgegeven.

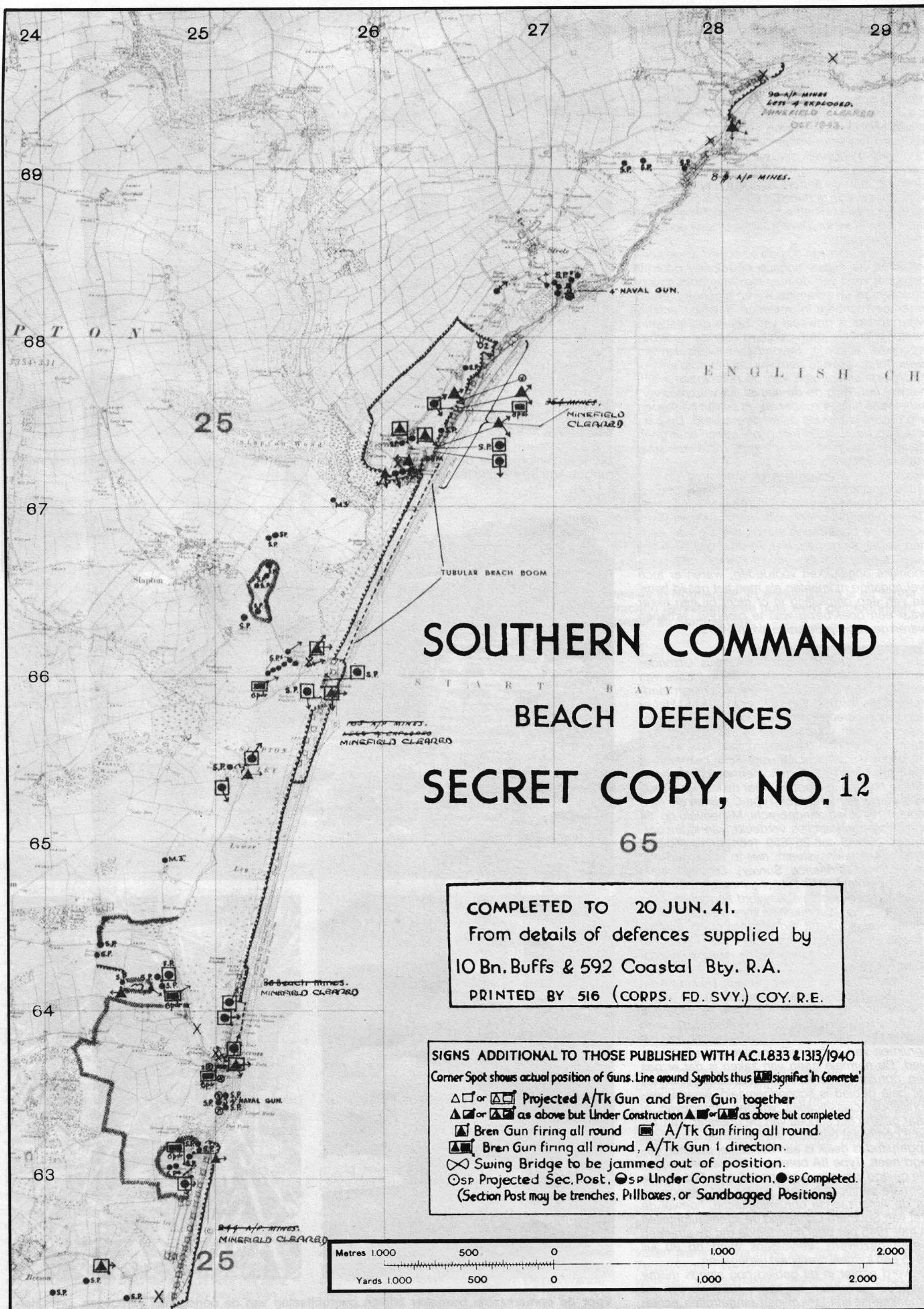
Er werd echter in dit gebied nog steeds militair materieel gevonden en begin 1950 werden vijf Amerikaanse anti-tank mijnen aangetroffen, echter zonder ontsteking en zij lagen ondersteboven in het zand. In mei van dat jaar ontving het Ministerie

Dit was de prijs die de bevolking van South Hams moest betalen - het verwoeste en nooit herbouwde Stretegate Manor Hotel.

Voor de opmerkelijke bezoeker blijven overblijfselen van de oorlog niet verborgen. Links: Herstelde granaatschade in een huis in Slapton. Rechts: Een ankerpaal van de pontonbrug genoemd op p. 23.

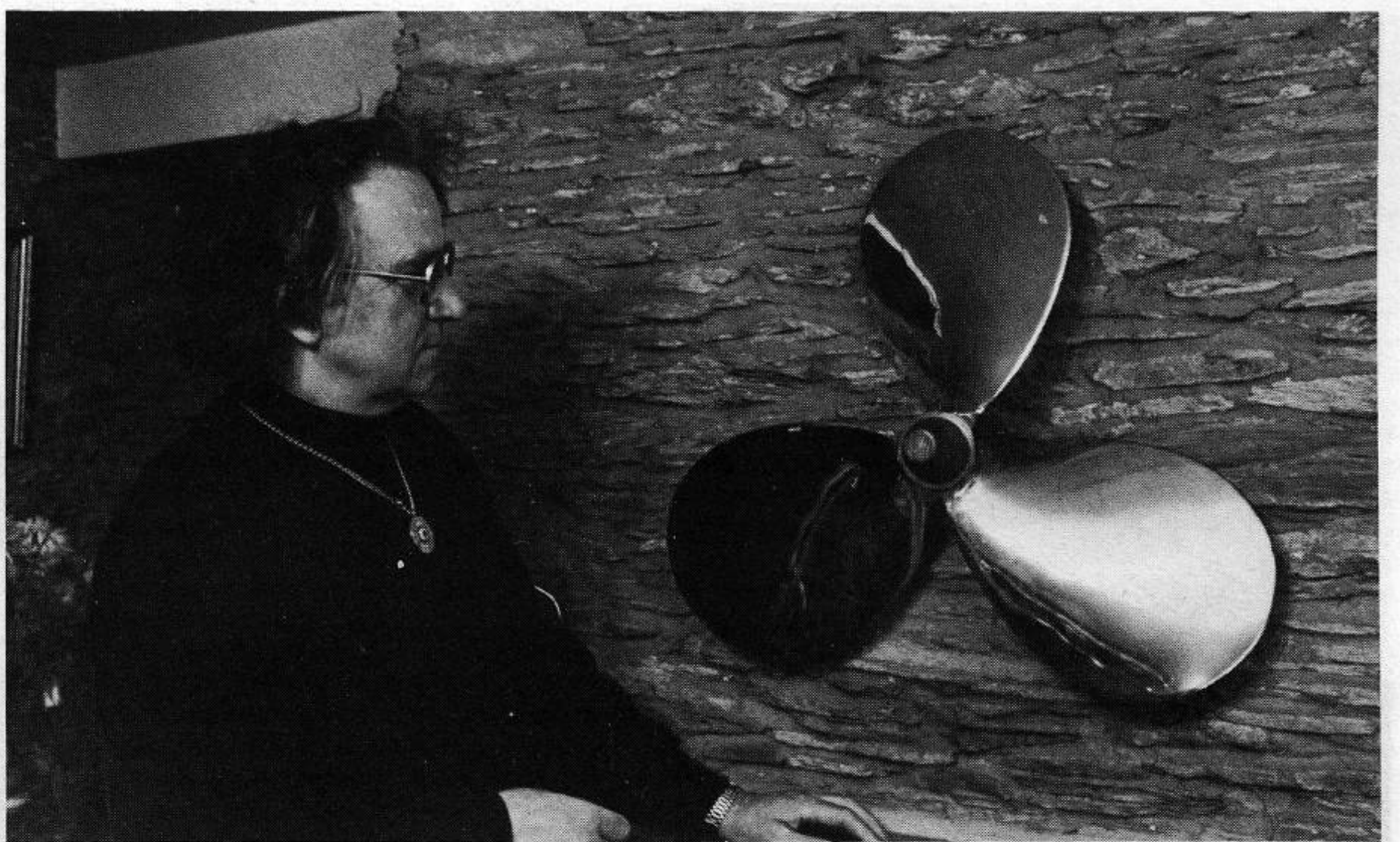

Deze kaart toont de oorspronkelijke Britse strandverdediging, met inbegrip van de mijnevelden in Slapton. (33 Engineer Regiment EOD)

van binnenlandse zaken in Bristol een rapport waarin werd gemeld dat er nog vier mijnen waren gevonden bij kaartcoördinaat MR 188†828441. Majoor D.J. O'Shaughnessy bezocht onmiddellijk de streek en vond na een oppervlakkig onderzoek verscheidene Britse B mijnen Type C. Er ging een order uit dat dit gebied over een lengte van 500 en een breedte van 50 meter opnieuw moest worden geruimd. Daarbij werden nog eens 128 anti-tank Mk V mijnen gevonden, voorts acht AP granaten, een 36 Mills granaat, een bazooka, een PIAT patroon, een 80mm granaat voor een 25 ponder en een Britse 5-inch raket. Op 22 mei kwam het bericht dat het mijnenveld op het strand was opgeruimd en dat het Blackpool strand - Green Beach bij de oefeningen - ook nog eens was schoongemaakt.

In de officiële rapporten staat dat vanaf dat moment alles rustig bleef tot in 1956, toen de zee nog meer mijnen blootlegde. Het strand werd op 7 september weer nagezocht, deze keer door kapitein W.P.C. Dawton, en hij rapporteerde dat in het hele gebied weer explosieven lagen. Hij had ook gezien dat er verschillende Amerikaanse mijnen waren te vinden in de biesachtige begroeiingen langs de rand van Slapton Ley - een meer achter het strand. Aangenomen werd dat de Amerikanen bij het vegen van het strand tenminste enkele van de gevonden mijnen gewoon in het meer hadden gedumpt. Sinds die tijd zijn er nog meer mijnen gevonden en zelfs door een aannemer die een zinkput aan het graven was bij Strete Manor in april 1960.

De enige classificatie die bij het opruimingscertificaat kon worden gegeven was IIA (zie boven) en dat betekende dat men niet de garantie kon geven dat er verder geen mijnen meer gevonden zouden worden. Pressie van het gemeentebestuur in 1980 resulteerde in augustus van dat jaar in een opnieuw beoordelen van de situatie. Hoewel men nu technisch de mogelijkheid had tot op 5.40 meter mijnen te traceren (met behulp van b.v. de £ 6000

Ken Small met een propeller van een DD (Duplex Drive) Sherman-amfibie tank die ongeveer een kilometer uit de kust ligt. Hij heeft het wrak gekocht en indertijd had hij plannen het te lichten.

kostende Forster detector), was door de vele achtergebleven scherven, resten van metalen matting en andere rommel deze apparatuur niet te gebruiken. De enige zekere weg die men bewandelen kon was het inzetten van een gepantserde bulldozer die de bodem tot op twee meter diep zou moeten uitgraven. Zelfs dan kon men niet met zekerheid garanderen dat de zee niet nog meer mijnen zou blootleggen.

Een toevallige bezoeker aan het gebied van South Hams in deze tijd ziet niets meer van de verwoestingen, alle dode bomen zijn gekapt, een enkele

gehavende is er nog over die iets laat zien van hoe het was. Opvallender is het Amerikaanse monument maar er is een verschil met andere monumenten... het is een monument voor de levenden. Onthuld op 24 juli 1954, zoals op de inscriptie staat, werd het door het Amerikaanse leger opgedragen aan alle mensen van South Hams die op offeringsgezind hun huizen hadden verlaten en hun land ter beschikking hadden gesteld om te voorzien in een oefengebiet waardoor een succesvolle invasie mogelijk was in Normandië in juni 1944.

Links: Sir John Daw, voorzitter van de graafschapsraad van Devon, die in 1943 de moeilijke taak had de mensen uit te leggen waarom zij moesten evacueren is hier aanwezig bij de onthulling van het uit dankbaarheid aan de bevolking, door de Amerikanen geschonken monument. Naast hem staat luitenant-generaal John C.H. Lee, bevelhebber van de Verbindingszone van het Europese commandogebied. Het dorp Sherford komt op de inscriptie helaas niet voor. (US Army) Rechts: Een latere generatie heeft, treurig genoeg, minder historisch besef en is in het geheel niet op de hoogte van de betekenis van een monument, dat als zodanig geen oorlogs-gedenkteken is. Kort voor ons tweede bezoek aan Slapton in maart 1984, fotografeerde Jane Mitchelmore de door de 'Men of Peace' (Vredesmensen) met rode verf besmeurde obelisk.

**'40~'45
TOEN & NU**

Wrakkenberging

Een overblijfsel van de Long Range Desert Group

In het begin van de jaren veertig heeft de Long Range Desert Group (LRDG) van het Britse Leger tijdens operaties in de Egyptische, de Libische en de Tunesische woestijn, heel wat voertuigen versleten. Tijdens hun actieve bestaan werden zij zorgvuldig onderhouden en indien er een, wegens gebrek aan onderdelen of om andere redenen, ergens op een afgelegen plaats moest worden achtergelaten, was het een erezaak, zодit maar enigszins mogelijk was, het gestrande voertuig met een bergingsploeg terug te halen. Auto's hebben echter niet het eeuwige leven en wanneer zij, ondanks het nauwkeurig gepleegde onderhoud door ervaren monteurs, het toch moesten afleggen als gevolg van het voortdurende gebeuk tijdens het rijden door het oneffen terrein, dan werden zij aan het bevoorradingskorps van het leger overgedragen. Wat daarna met de voertuigen gebeurde werd nooit vastgelegd en tot voor kort wist de LRDG Association niet beter dan dat geen auto de oorlog had overleefd.

Het was dan ook een grote verrassing te vernemen dat een Chevrolet vrachtwagen, 30 cwt, WA 4x2, 133 inch wielbasis, in het zuiden van de Egyptische woestijn was gevonden. De juiste coördinaten van de vindplaats waren 23gr.45min. N.B. en 28gr. 22min.O.L. (zie kaart). Voertuigen van dit type waren de allereerste die de Long Range Patrols bij hun formatie in juni 1940 gebruikten, dus nog voordat zij in december van dat jaar werden gereorganiseerd tot de Long Range Desert Group. Het bleek dat dit exemplaar de naam Waikaha droeg met de aanduiding W8 en met het WD-nummer 8302.

Dit leverde voldoende bewijs op dat het een gevechtsvoertuig was geweest van de LRDG, aangezien bekend was dat een soortgelijk voertuig het WD-nummer 8300 had gevoerd. Het nieuws ontvingen wij van Vance Haynes, hoogleraar in de Verenigde Staten, die de truck had bezocht. Ons enthousiasme kende geen grenzen: wij moesten en zouden de auto terughalen. Om uit te leggen hoe een gevechtsvoertuig van het Britse leger ooit op deze afgelegen plek terecht kon komen, is enige achtergrond informatie noodzakelijk. De woestijnoorlog speelde zich af langs de kuststrook die

zo'n 3.200 km lang was, bij een frontbreedte van nauwelijks meer dan 80 km. Ten zuiden daarvan strekte zich een gebied uit dat de grootte had van het toenmalige Brits-Indische sub-continent. In het begin van WOII, nog voordat de Italianen zich in de strijd hadden gemengd, was er een officier, majoor (later brigade-generaal) Ralph Bagnold die mogelijkheden zag dit reusachtige, nog niet in kaart gebracht gebied, te exploiteren. In de jaren

Door JIM PATCH,
Secretaris LRDG Association

twintig en dertig had Bagnold als beroepsofficier de leiding gehad tijdens ontdekkingsstochten die hij ondernam met kleine groepjes vrienden en die door gebieden voerden waar nog geen modern mens ooit te voet of per auto doorheen was ge-

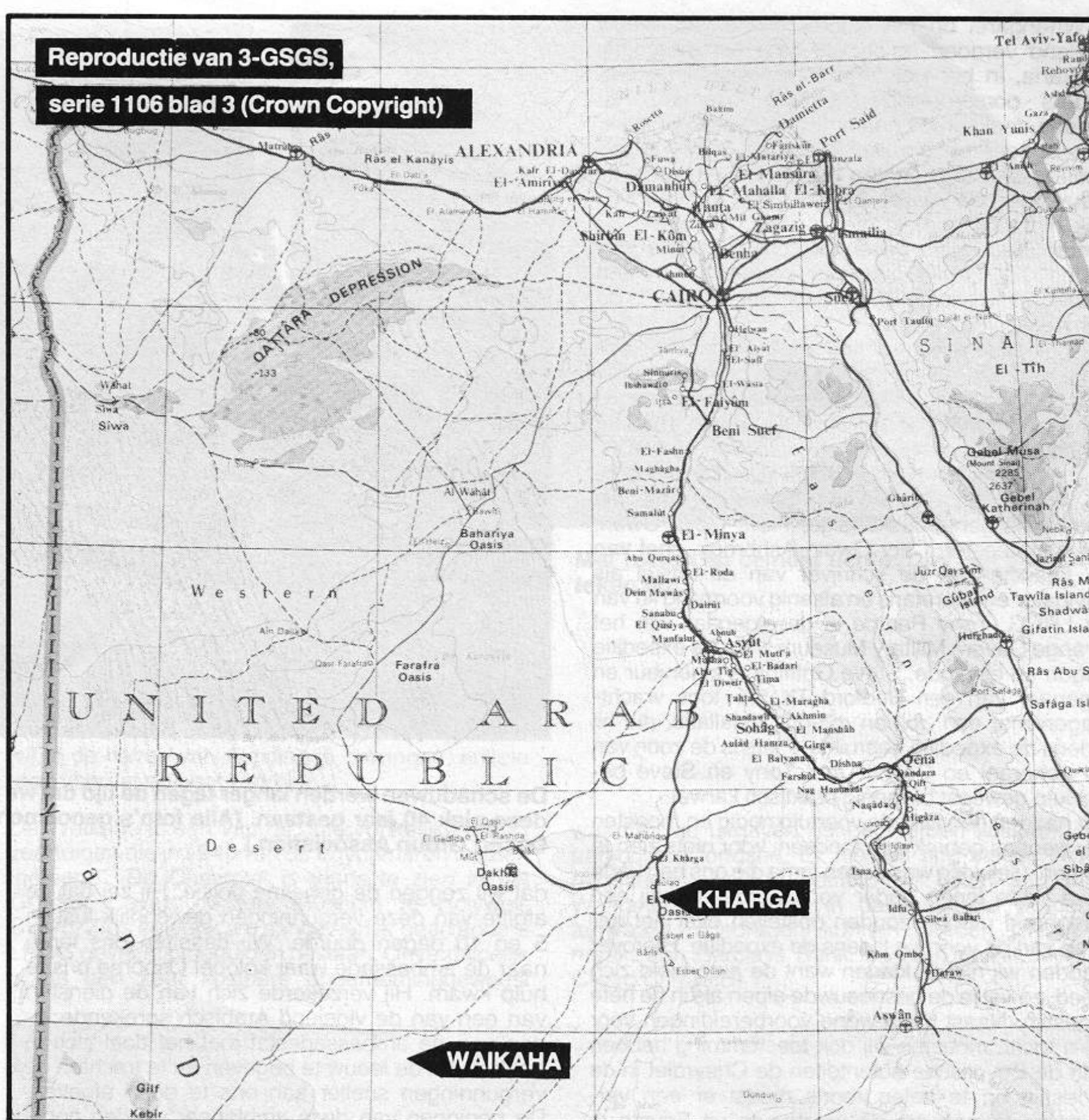
Een 'Long Range Desert Group'-chevrolet. Dit is de R5 'Rotowaro'.

trokken. Deze voortrekkers voor eigen rekening ondernamen hun tochten met kleine open vrachtauto's (3/4 tonners) van het merk Ford, eerst het model T, daarna model A en later de V8. Hun namen, zoals Kennedy Shaw, Harding Newman, Clayton en Prendergast, worden met eerbied genoemd door de nog in leven zijnde leden van de LRDG. Hun geringe bekendheid in andere kringen is het gevolg van het feit dat zij nimmer de pers haalden doordat zij bijvoorbeeld verdwaalden. Hun reizen werden zorgvuldig en degelijk voorbereid en hun navigatie was perfect.

In 1940 ontdekte Bagnold dat de Italianen, met hun bestaande bases in het zuiden van Libië, in een positie waren zich zuidwaarts naar Tsjaad te verplaatsen, vanwaar zij belangrijke luchtverbindingen konden onderscheppen. Ook zouden zij in staat zijn zich oostelijk naar het Nijldal te begeven en Egypte vanuit het zuiden kunnen bedreigen. In deze dagen, toen het bereik van vliegtuigen relatief beperkt was, bestonden er geen methoden om uit te vinden wat een vijand op deze afgelegen plaatsen, in zijn schild voerde. Bagnold meende dit probleem te kunnen oplossen door het formen van een kleine strijdmacht, uitgerust met de juiste voertuigen en waarvan de leden op dezelfde manier getraind zouden zijn als de deelnemers aan zijn woestijntochten.

Gedurende de Eerste Wereldoorlog hadden er Light Car Patrols bestaan die de westelijke woestijntoegangen van Egypte hadden bewaakt tegen de Sanoessi, aanhangers van een Moslim-orde die zich in de vorige eeuw in Tripolis had gevestigd. Deze patrouilles maakten gebruik van T Fords met bovenmaatse banden. Leden van de Light Car Patrols hadden het zonnekompas uitgevonden, de radiatorcondensator en vele andere dingen. De eenheid die Bagnold zich voorstelde zou een waardige opvolgster moeten zijn van de mannen met hun T Fordjes uit WOI. Hijzelf koos als voertuig de Chevrolet 1½ tonner, een commerciële vrachtauto die niet voorkwam in de uitrusting van het Britse leger. Het Egyptische daarentegen bechikte wel over dit voertuig en na enig onderhandelen konden er 19 worden overgenomen. In totaal waren er echter 33 benodigd om de kern te vormen van de nieuw in te richten eenheid, zodat de resterende 14 gekocht moesten worden bij de Chevrolet-dealer in Alexandrië.

De vrachtwagens werden ontdaan van alle overbodigheden, uitgerust met mitrailleurafritten en door het aanbrengen van versterkte veren, geschikt gemaakt om 2 ton te vervoeren. Essentieel waren ook de houders voor zandschoppen, voor het zonnekompas en de radiatorcondensators, alsook in de radiowagens de voorzieningen om de apparatuur en de antennes te kunnen plaatsen. Als personeel koos Bagnold Nieuw Zeelanders. Hij oordeelde dat zij stuk voor stuk rijper, verantwoordelijker en onafhankelijker waren dan hun Engelse medesoldaten. Wij van de LRDG hadden er al gauw genoeg van over dit onderwerp te discussiëren toen wij elkaar hadden leren respecteren tijdens onze gezamenlijke operaties. Later werd, naast de Nieuw Zeelanders, nog gerecruteerd uit de Guards Brigade, uit de vrijwilligers regimenten en uit Rhodesiers. Specialisten, zoals verbindings-

personeel, monteurs en hospitaalsoldaten waren meestal afkomstig uit het Britse leger.

Vanaf het prille begin was het de taak van de eenheid informatie te verzamelen afkomstig uit vijandelijk gebied, waarbij een beetje piraterij op de koop toe moest worden genomen. De reusachtige woestijn werd plekje voor plekje doorzocht en tochten door gebieden die tot dan toe als onbegaanbaar waren beschouwd, begonnen tot de dagelijkse routine te behoren. Zorgvuldige voorbereiding en toepassing van de regels die Bagnold had opgesteld, stelden de patrouilles in staat met precisie door de lege ruimte te koersen naar een plek op de kaart te rijden waar de vijand hen niet opmerkte en niet vermoedde. Inlichtingen werden door ervaren mannen van het Royal Corps of Signals doorgeleid naar het Hoofdkwartier van het leger met een apparaat van het type no. 11. De koers werd uitgezet met behulp van het zonnekompas dat Bagnold tijdens zijn vroegere tochten had verbeterd. Het was van groot belang over een redelijk veilige basis te beschikken van waaruit deze lange tochten

ondernomen konden worden. Een daarvan was Koefra in het zuiden van Libië, bijna 1000 km ten zuiden van Tobroek. Ironisch genoeg was Koefra de hoofdzetel geweest van de eerder genoemde Sanoessi tegen wie de Light Car Patrols uit WOI gericht waren geweest. De plaats was in de eerste dagen van 1941 veroverd door de Vrije Fransen die vanuit Tsjaad een heldhaftige raid hadden uitgevoerd tegen Moerzoek in Libië om zich te voegen bij de mannen van de LRDG.

De plek waar de Waikaha werd gevonden ligt ongeveer halverwege tussen het Nijldal en Koefra. De aanduiding W8 wil zeggen voertuig no. 8 van de W Patrouille, een van de oorspronkelijke Nieuw Zeelandse eenheden die later werd ontbonden en waarvan het rollend materieel werd overgedragen aan de in december 1940 gerecruteerde leden van de Guards Brigade. Alle voertuigen van de W Patrouille hadden namen die begonnen met 'Wai', dat water betekent in de taal van de oorspronkelijke bewoners van Nieuw Zeeland, de Maori. Clarkie Weatford, thans woonachtig

November 1983. De expeditie kan beginnen. De Bedford TK en de Lada Niva hadden geen moeite met het Europese gedeelte. In Venetië werd de boot genomen naar Alexandrië.

Eenmaal in Egypte had het verhaal een andere wending kunnen nemen. Zonder passen uitgegeven door de geheime dienst zou de toegang tot de woestijn onmogelijk zijn geweest.

in Whangarei op het Noordereiland van Nieuw Zeeland vernoemde de W8 naar een boerderij, Waikaha, in het Hokiangadistrict waar zijn grootouders oorspronkelijk vandaan kwamen. Het tweede deel van de naam, 'Kaha', betekent sterk. Het is zeer ongebruikelijk dat er geen rapport bestaat over het verlaten van de W8 en sinds het nieuws van de vondst van het voertuig heeft zich ook niemand gemeld die er meer van weet. De Nieuw Zeelanders gaven de schuld aan de gardisten. Foto's van professor Haynes tonen een kleine cirkelvormige Britse vlag, geschilderd op de achterklep van de auto.

De drijvende kracht achter de bergingsexpeditie was generaal-majoor David Lloyd Owen, voorzitter van de Long Range Desert Association, voormalig commandant van de Y-Patrouille en van 1943 tot de opheffing in 1945, commandant van de LRDG. De leider van het bergingsteam was Tony Pearce en de overige leden waren Steve Griffiths, die optrad als genie-deskundige, Piers Lloyd Owen, kwartiermeester, Cary Owain-Ashbrook, chef van de financiën en de schrijver van dit artikel als navigator en secretaris en als enig voormalig lid van de LRDG. Tony Pearce is de eigenaar van het Grange Cavern Military Museum waar de expeditie begon en eindigde. Steve Griffiths is ingenieur en eigenaar van een Bedford TK 5½ tons vrachtwagen met een 'roll-on roll-off' installatie, die hij tijdens de expeditie gebruikte. Piers is de zoon van de generaal en Cary is met Tony en Steve betrokken geweest bij menig praktisch karwei.

Wij hadden een tweede voertuig nodig en moesten dit, wegens gebrek aan fondsen, voor niets zien te krijgen. Gelukkig was er een firma die ons een Lada Niva wilde lenen onder voorwaarde dat wij een uitgebreid rapport zouden opstellen over het gedrag van dit voertuig tijdens de expeditie. Hierover hadden wij niet te klagen want de auto hield zich goed, zowel in de besneeuwde alpen als in de hete woestijn. Naast de gewone voorbereidingen voor zo'n tocht, moesten wij ook toestemming hebben van de Egyptische autoriteiten de Chevrolet in de woestijn op te halen. Voorts moest er een vergunning komen om de vrachtauto uit Egypte te exporteren. Brieven aan de Britse ambassade in Cairo brachten het raderwerk op gang, waarbij wij veel steun ontvingen van de Britse defensie-attaché, kolonel Robert Osborne.

Veel hulp kregen wij ook van dr. Bahay Issawi, directeur van de Egyptische Geologische Inspectie en vriend van professor Haynes. Dr. Issawi kon ons niet garanderen dat de truck niet door een ander in bezit was genomen, maar bood ons wel aan een gids te leveren die ons naar de bewuste plek zou brengen. De daarop volgende gebeurtenissen maakten ons duidelijk dat dit aanbod meer inhield dan wij op het eerste gezicht dachten. Zonder onze gids zouden we namelijk geen toestemming hebben gehad de woestijn in te trekken.

Nadat kolonel Osborne ons bemoedigende brieven had gestuurd aangaande onze passen, vertrokken wij op 2 november 1983. De route die we kozen liep van Dover naar Oostende, vervolgens door België, Duitsland, Oostenrijk en Noord-Italië tot Venetië, waar wij de boot namen naar Alexandrië. Wat we toen niet wisten was dat de Bedford op de ladingbrief van het schip stond genoteerd als vracht- in plaats van als personenauto. Dit bleek ons op pijnlijke wijze toen wij door de douane in Alexandrië wilden.

In totaal duurde het ons vier hele dagen die in beslag werden genomen door onbegrijpelijke onderhandelingen voordat, met behulp van een handelsvertegenwoordiger, de Bedford de haven mocht verlaten. Het kostte ons ook £ 500 aan smeergelden. Aldus maakten wij voor de eerste keer kennis met Allah's achtertuin.

Bij onze aankomst in Cairo bemerkten wij dat de ambassade goed werk had gedaan door van de militaire autoriteiten een vergunning te krijgen die ons machtigde de Chevrolet weg te halen. Volgens kolonel Osborne was een uitvoervergunning ter completering van de operatie slechts een formaliteit, zodat er geen verdere obstakels op onze weg zouden liggen. Een lelijke schok stond ons echter nog te wachten. Wij brachten een beleefdheidsbezoek aan dr. Issawi die onze woestijnvergunningen ter inzage vroeg om er zeker van te zijn dat deze in orde waren. We toonden hem onze pas verkregen militaire papieren, waarop hij ons meedeelde dat die tot zijn spijt niet voldoende waren. Wat wij nodig hadden was voor elk van ons een afzonderlijke vergunning, voorzien van onze pasfoto's en afgegeven door de Veiligheidsdienst,

De schaduwen werden langer tegen de tijd dat we de Waikaha bereikten. De strijd voorbij, had zij op deze plek 40 jaar gestaan. (Alle foto's genoemd door Piers Lloyd Owen: copyright Long Range Desert Group Association.)

dat wil zeggen de geheime politie. Hij zei dat de afgifte van deze vergunningen gewoonlijk tussen 5 en 10 dagen duurde. Wij haastten ons terug naar de ambassade waar kolonel Osborne ons te hulp kwam. Hij verzekerde zich van de diensten van een van de vloeiend Arabisch sprekende leden van de ambassadestaf met het doel zich in het hol van de leeuw te begeven en te trachten de vergunningen sneller aan ons te doen afgeven. De pogingen van deze ambtenaar werden nogal gehinderd door de vreemde werktijden van de geheime politie die niet eerder aan het werk ging dan 's avonds half tien. Blijkbaar werkten zij bij voorkeur 's nachts.

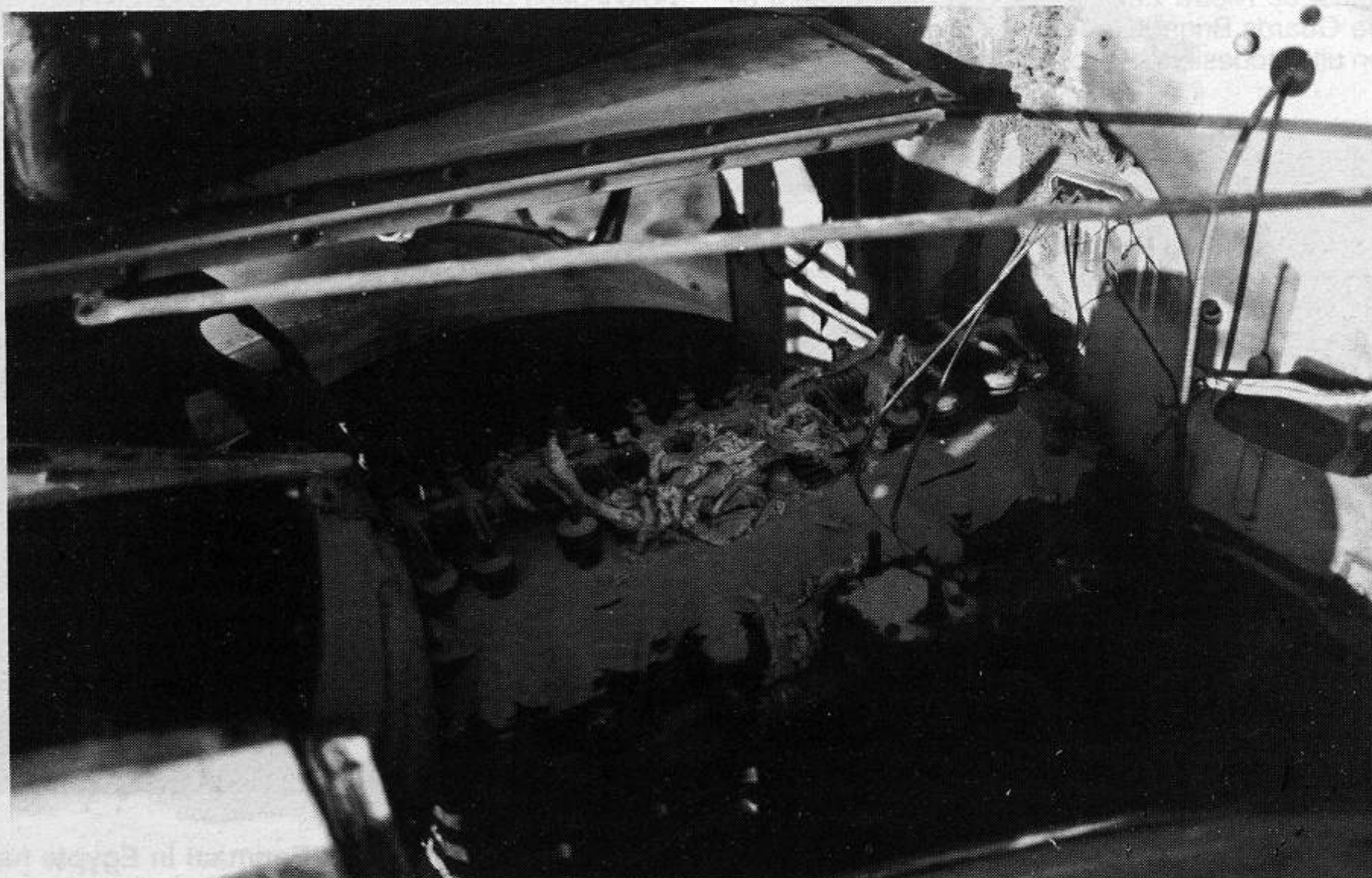
Het was nu vrijdag 15 november en onze boot voor de terugreis uit Alexandrië naar Venetië zou de 29e van die maand vertrekken. Wij hadden eenvoudig het geld niet om tot die datum in Egypte te blijven zodat wij een plan maakten om de resterende tijd zo goed mogelijk te besteden. Piers zou in Cairo achterblijven, terwijl de rest van ons de twee voertuigen naar Kharga zou rijden, een oase op de route naar onze plaats van bestemming (zie kaart). Daar zouden wij onze gids oppikken. Er bestond een vliegdienst tussen Cairo en Kharga die Piers zou benutten om zich bij ons in laatstgenoemde plaats te voegen zodra hij de passen had. De eerstvolgende vlucht uit Cairo was op zondag en Piers was van plan daarmee

naar Kharga te gaan, of hij de vergunningen nu had of niet. In dat laatste geval zouden we zonder meer de woestijn in trekken en ons geluk beproeven.

Gelukkig waren de goden en de Britse ambassade met ons. Piers verscheen zondagmorgen in Kharga met de vergunningen, waarna we onmiddellijk vertrokken. Met onze gids Ali passeerden wij zonder moeite alle controleposten, maar het werd ons wel duidelijk dat wij zonder de vergunningen en zonder Ali geen enkele kans hadden gehad. Wij zouden het hele Egyptische leger over ons heen hebben gekregen en onze expeditie zou geëindigd zijn in een of ander verafgelegen wachthok.

Voor een ding waren we de militairen erg dankbaar; de aanleg van wegen. Woestijnreizen zijn hedentendage dankzij deze wegen veel eenvoudiger dan in de tijd dat wij hobbelen en bonzend onze weg moesten zoeken. Halverwege de middag hadden wij vanaf Kharga 400 km afgelegd en het punt bereikt waar wij de weg moesten verlaten om vandaarop op de ouderwetse manier deze door het woestijnzand te vervolgen. Gelukkig konden we vlot doorrijden en na 70 km zagen wij onze prooi die rustig op de helling van een heuvel lag zoals zij dat 40 jaar lang had gedaan.

Het was 16.45 uur en toen wij de plek bereikten werden de schaduwen langer. De Waikaha lag

Slangen en zand - geen prettige combinatie om onder je motorkap te hebben.

tegenover de ondergaande zon en het leek alsof zij met droefheid dacht aan haar eens onderbroken reis. Desondanks zag zij er vreedzaam en kalm uit en het scheen alsof zij ons verwelkomde. De komende nacht zou haar laatste in de woestijn zijn - zoiets als haar 15000ste eenzame nacht - en ik ben er zeker van dat zij dat wist. Voorzichtig maakten wij de motorkap open en zagen dat de klepveren alle aan de buitenlucht waren blootgesteld geweest door het losraken van het klepdeksel. Daar had een slang zich vele malen van zijn huid ontdaan, maar wij zagen niets van het beest.

Er was geen sprietje gras te vinden, geen insect, geen kever of trekvogel. Het houtwerk was wit uitgeslagen en de carrosserie was gezandstraald door menige hevige zandstorm. Op sommige plaatsen was de verf echter nog zichtbaar en als een mirakel waren de naam Waikaha en de aanduiding W8 bewaard gebleven, die duidelijk zichtbaar waren. De radiatorgrille glom alsof deze zojuist was verchroomd; alle camouflageverf was na 40 jaar in weer en wind verdwenen. Het deksel van de versnellingsbak zat los en de versnellingsbak zelf vol zand. Tony verwijderde de beide ashefften van het differentieel uit vrees dat bij het inladen in de containers de tandraderen ernstigbeschadigd zouden worden. Zij kwamen te voorschijn als splinternieuw. De grille werd ook weggenomen om beschadiging te voorkomen en om de Waikaha wat korter te maken. Daarna lieten we haar alleen tot de volgende dag.

Zand had zich opgehoopt aan de linkerzijde van de Chevrolet en dat moest eerst worden verwijderd voordat wij haar in de Bedford container konden duwen. Tijdens het graafwerk vond Cary een enkele .303 patroon uit 1942. Achterin lagen ook de beugels voor het dekzeil van de bestuurderscabine, waaraan nog enkele stukken canvas vastzaten. Zo'n dekzeil behoorde eigenlijk niet tot de uitrustingstukken van de LRDG. Hoe kan men een zonnekompas gebruiken indien het van de zon wordt afgeschermd door een dekzeil? Boven het dashboard bevonden zich overigens wel de klemmen voor het zonnekompas. Over de hele wereld vormen onder ex-leden van de LRDG de betekenis van het cabinezeil en van de gevonden patroon nog steeds onderwerp van discussie. Ik durfdaarom over deze voorwerpen geen uitspraak te doen. Het enige dat ik weet is dat al deze Chevrolets WA in 1941 naar de bevoorradingsseenheden teruggezonden moesten worden. Was het daarom misschien een latere eigenaar die de Waikaha hier had achtergelaten? Op de top van de heuvel had iemand als markering een stapel lege 18 liter petroleumblikken, die in de woestijnoorlog zo'n overlast konden bezorgen, aangelegd. De stapel was echter sinds lang uiteengevallen. Wij markeerden de plek opnieuw met rotsen, en cement en met selden een plakette van leisteen uit Wales in, waarop wij de wereld over onze expeditie vertelden.

Steve liet toen de container voor de Waikaha tot de grond zakken en takelde haar toen aan boord. Zij paste precies alsof zij ervoor gemaakt was. Daarna vertrokken wij met onze buit om 11.30 uur, terwijl Ali ons vervolgens aanspoorde zo gauw mogelijk uit de woestijn te komen - waarschijnlijk om te vermijden dat we enige militaire activiteit zouden bemerken, dachten wij.

We bereikten Cairo tweemaal zo snel om aldaar vast te stellen dat de ambassade nog steeds doende was de Egyptenaren over te halen ons een

exportvergunning te verstrekken. Tenslotte was alles nog onzeker toen de boot de volgende dag zou vertrekken en wij nog steeds geen exportvergunning hadden. Slechts het persoonlijk ingrijpen van de ambassadeur, Sir Michael Wier, bracht alles voor elkaar. Hij bezocht namens ons de ministers van economische en van binnenlandse zaken en slaagde erin een uitvoervergunning te krijgen die wij in de haven van Alexandrië ontvingen, enkele uren voordat de boot vertrok.

De Waikaha is een van de oorspronkelijke LRDG voertuigen die in 1940 van de Egyptenaren werden 'geleend'. De Chevrolet is thans te zien in het Grange Cavern Military Museum te Holywell, Clwyd. Zij is een unicum aangezien er geen andere LRDG gevechtsvoertuigen bestaan. Onvermijdelijk is dit een zeer kostbare onderneming geweest

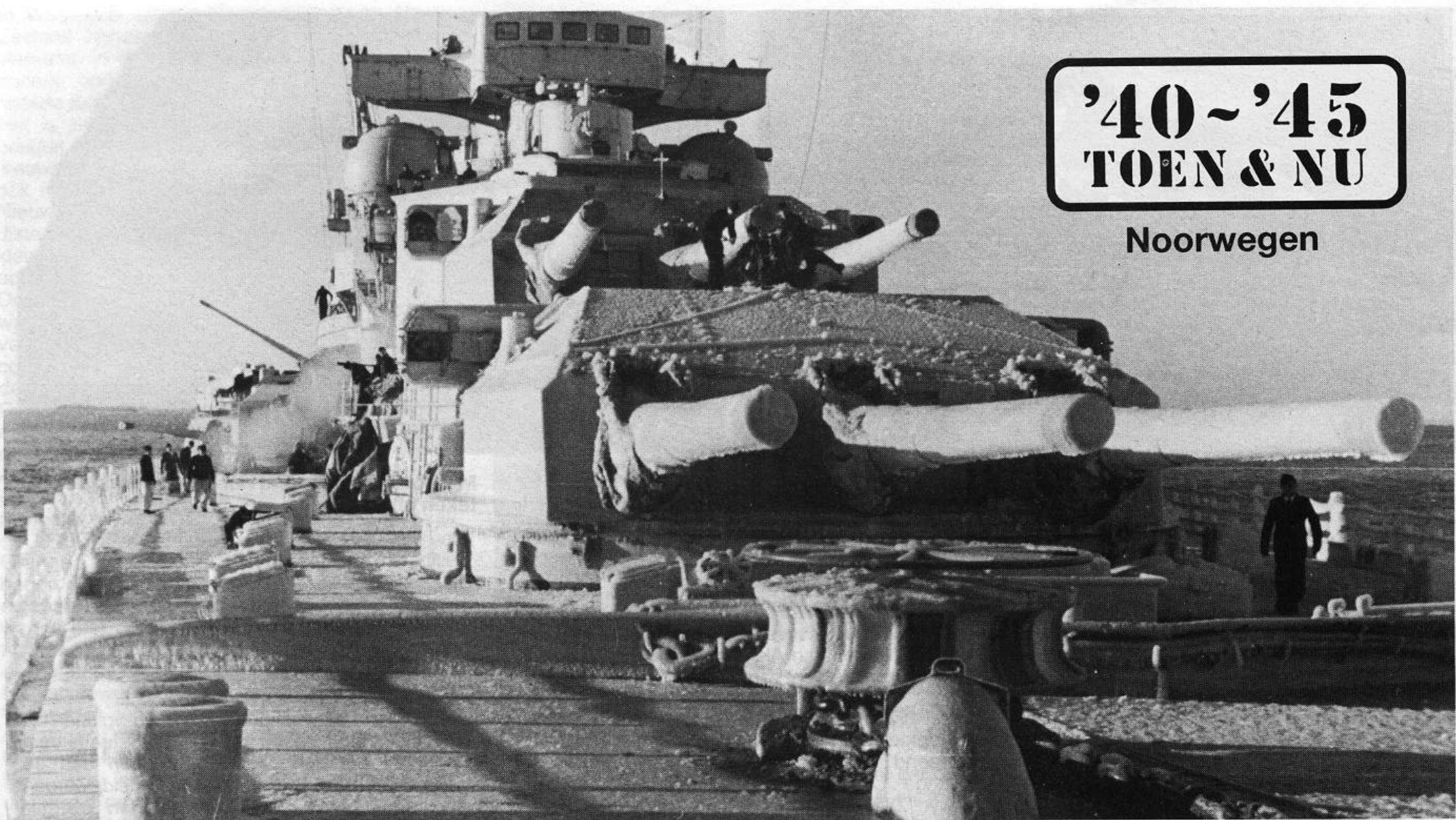
Met rotsen en cement richtten wij een gedenkteken op.

waarvan de uitgaven geheel werden voldaan uit particuliere fondsen. Er moeten nog steeds veel rekeningen worden betaald en giften aan de Waikaha Trust zullen in dankbaarheid worden aanvaard. (Bedragen kunnen worden overgemaakt aan Barclays Bank, 38 High Street, Mold, Clwyd CH71RB).

Laden en lossen. Er ligt zo'n 4.000 km tussen deze foto's ... van de verzengende hitte van de Westelijke Woestijn naar de kille bergen van Noord Wales.

**'40~'45
TOEN & NU**

Noorwegen

Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog lieten de Duitsers in Noorwegen een groot aantal kustbatterijen achter die nog geheel intact waren. Hoewel deze verspreid langs de hele kust waren opgesteld, bevonden de grootste concentraties zich bij de belangrijkste fjordingangen, zoals Vestfjorden bij Narvik - de indrukwekkendste in Noord-Europa. De kanonnen voor de batterijen kwamen uit verschillende delen van bezet Europa en van beschadigde of in beslaggenomen schepen. De emplacements waarop zij waren opgesteld liepen uiteen van primitief tot modern. Verscheidene van de Duitse batterijen bestaan nog en de interessantste is die in Austrat aan de kust van Troendelag in centraal Noorwegen. Austrat is een van Noorwegens oudste historische steden en

BATTERIJ AUSTRAT

hier werd een van de drielingtorens van de Gneisenau opgesteld die de naam Batterie Oerlandet zou krijgen.

De 31.800 ton metende Gneisenau werd gebouwd bij de Deutsche Werke in Kiel. Zij was in 1936 te watergelaten en met haar zusterschip de Scharnhorst, gebouwd volgens een nieuw concept dat de vuurkracht beperkte ten gunste van de snelheid. Terwijl het vestzakslagschip Bismarck een bewa-

pening had van acht 15 inch kanons en een maximum snelheid van 29 knopen, haalden de Gneisenau en de Scharnhorst 32 knopen, waarbij elk bewapend was met negen kanons van 11 inch, opgesteld in drie torens. Een van deze drieloops torens werd naar Noorwegen gebracht nadat op 26 juli 1942 de Gneisenau, bij een RAF-bombardement op Kiel, buiten gevecht was gesteld. Voor die datum hadden beide slagkruisers dienst gedaan op

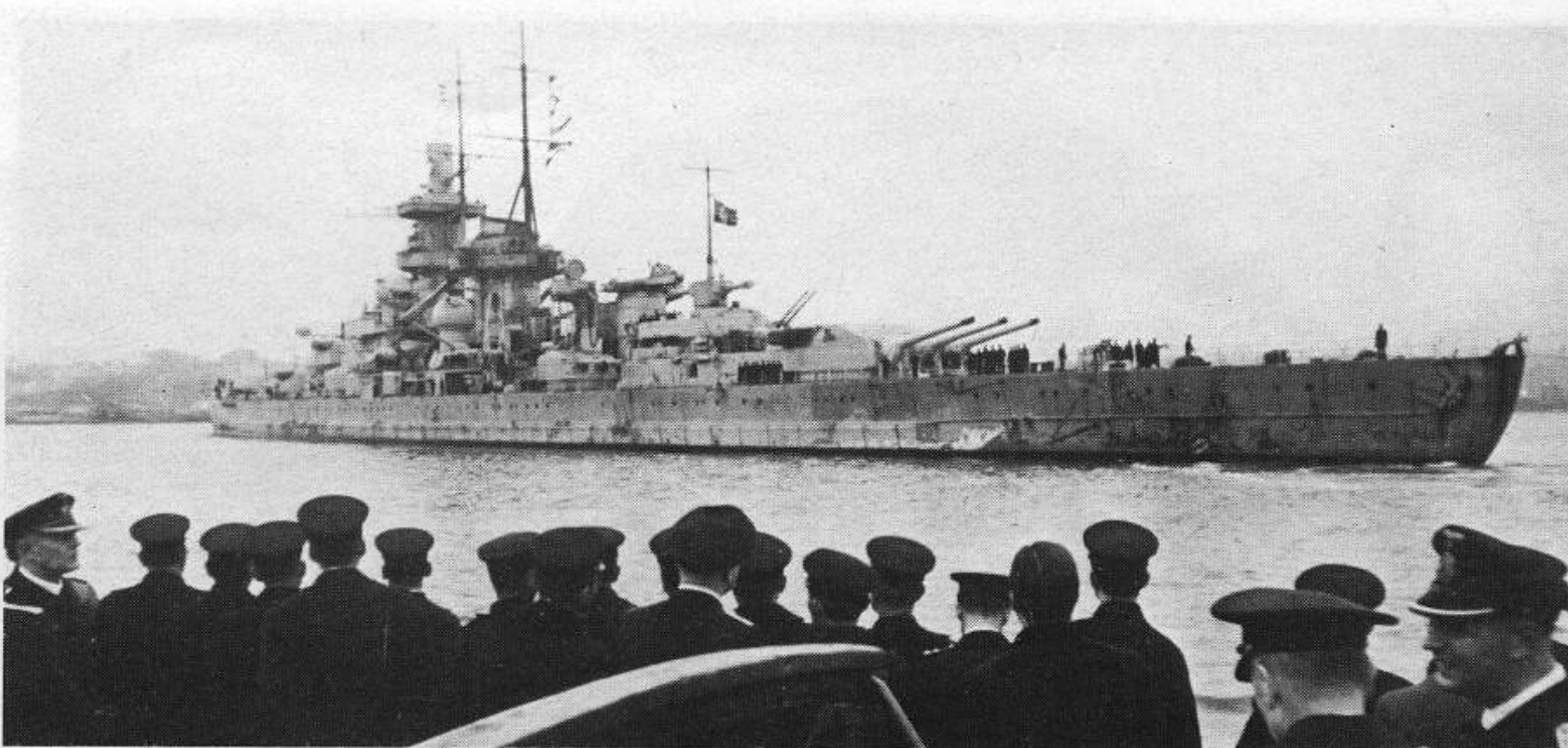

de Atlantische Oceaan, waarna zij in februari 1942 vanuit Brest de bekende 'dash through the Channel' ondernamen en ondanks de gealarmeerde Britten en opgelopen schade door ontplofende mijnen, erin slaagden Wilhelmshaven en Kiel in Duitsland te bereiken. De Scharnhorst eindigde haar dagen in november 1943 ter hoogte van de Noordkaap, terwijl de Gneisenau ontdaan van haar bewapening, tot in 1945 dienst deed bij Gdynia als versperringsschip.

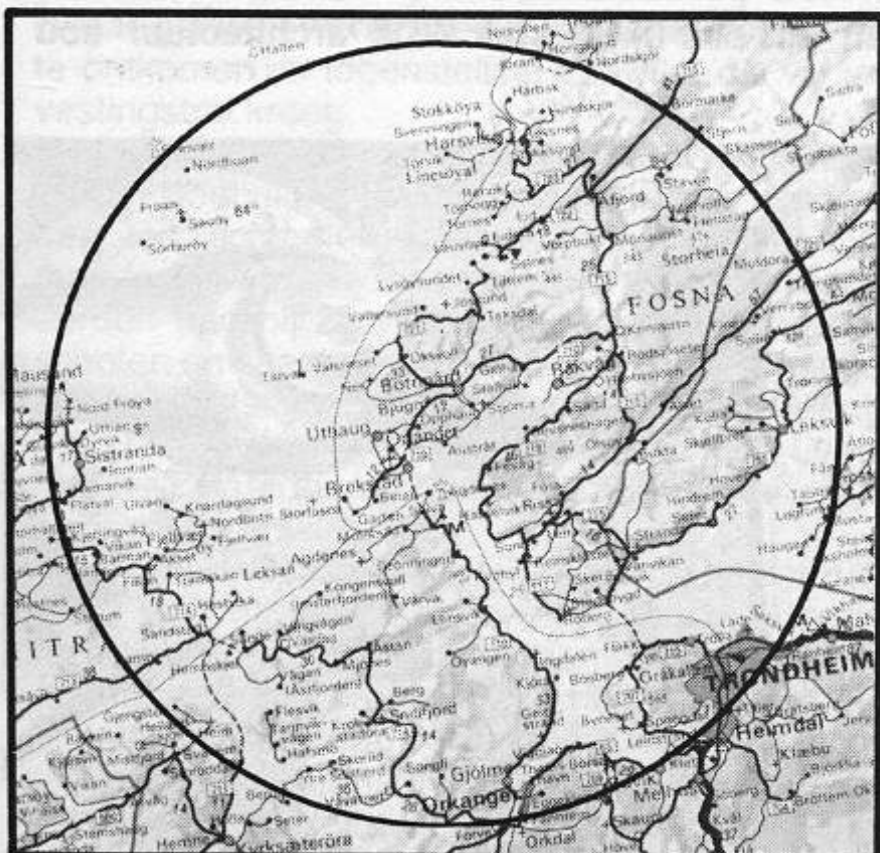
Een van de andere geschutkoepels van de Gneisenau was opgesteld in Fjeld bij Bergen in Noorwegen. Afzonderlijke kanons van de derde toren waren bestemd voor Hoek van Holland. De batterij in Austrat telde ook drie 40mm Bofors en zes 20mm luchtdoelmitrailleurs, alsmede een 47mm Skoda anti-tank kanon.

De kanons van de hoofdtoren hadden een kaliber van 28 cm, een lengte van 15,4 meter en een gewicht van 55 ton. Elke kanonloop kon onafhankelijk worden bediend. Alleen al de cradle woog 20 ton. De kanons konden pantserdoorborende granaten afvuren van 330 kg (of Hoog Explosieve projectielen van 315 kg) bij een snelheid van 860m/sec over een afstand van 48.000 meter.

Het geschutsemplacement werd in de granieten bodem aangelegd tot op een diepte van ongeveer 10 meter en telde vijf niveaus. De koepel, die werd

Het slagschip de Gneisenau in 1941. Gedurende de beginjaren van de oorlog deed de Royal Air Force veel moeite de dreiging af te wenden van de Duitse slagschepen. Veel van deze operaties hadden weinig effect; tijdens bijvoorbeeld de eerste 8 weken dat de Gneisenau, samen met haar zusterschip de Scharnhorst, zat opgesloten in Brest, voerde Bomber Command 1.161 aanvalsvluchten uit. Slechts vier bommen troffen doel. Gedurende de tweede helft van 1941 waren de schepen in Brest opnieuw het doelwit van meer dan duizend vluchten, uitgevoerd in opdracht van de Admiraliteit, maar met even weinig resultaat. Hoewel de Gneisenau met succes haar 'dash through the Channel' maakte in februari 1942, slaagden de RAF erin enkele dagen later twee voltreffers te plaatsen die 90 bemanningsleden doodden. Zij zou worden uitgerust met 15 inch kanons, maar na nog meer schade te hebben opgelopen in juli van dat jaar, werden alle reparaties stopgezet en de bestaande bewapening werd bestemd voor opstelling te land. (Bundesarchiv)

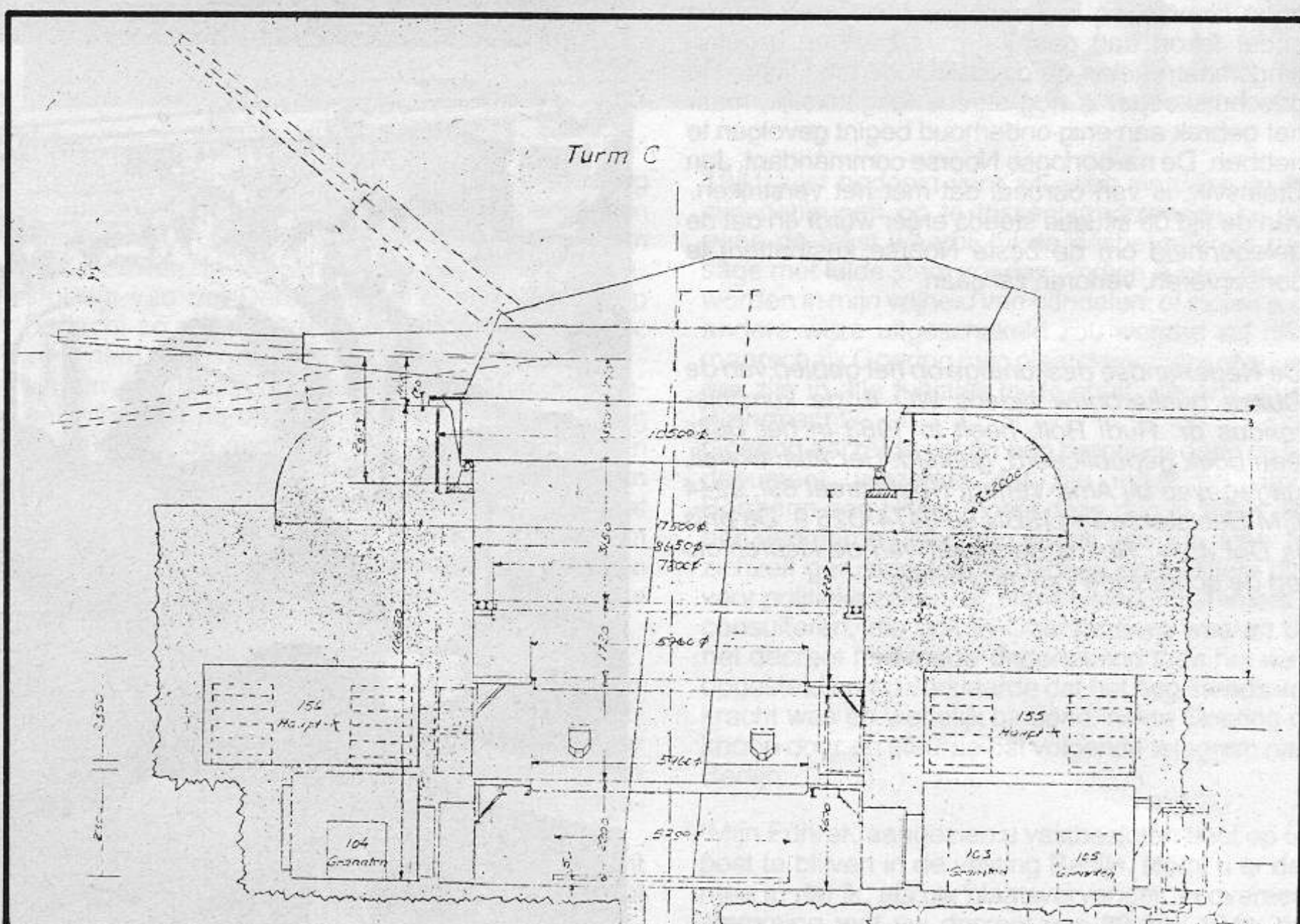

aangedreven door DC generatoren, kon 360gr. draaien in 22 seconden.

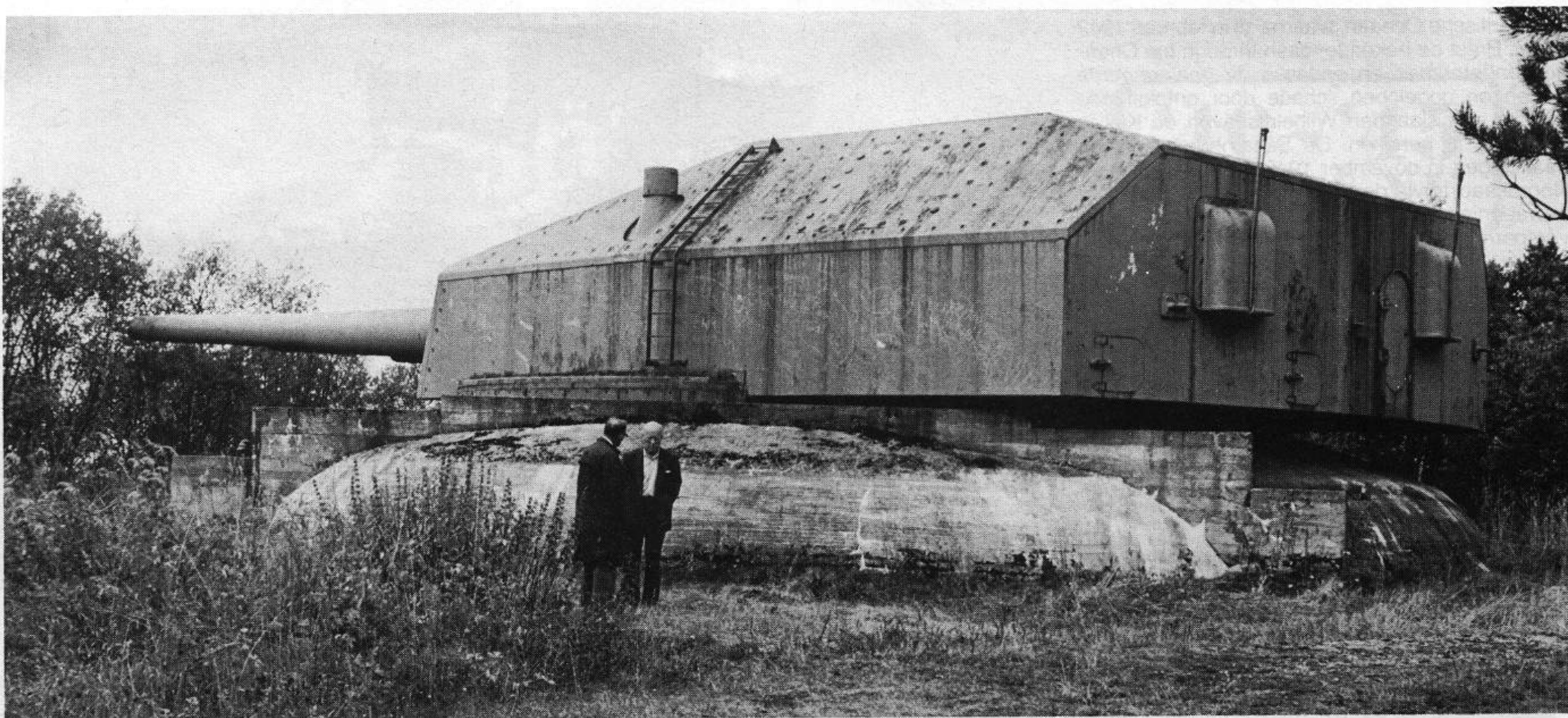
De batterijbezetting had een sterkte van 10 officieren en 107 overigen en maakte deel uit van de 4/507 Marine Artillerie Abteilung. De commandopost was gevestigd in Loerberen, ongeveer 3 km landinwaarts in Oerland. Waarnemingsposten bevonden zich langs de kust voor de batterij. Zij

Links: Kapitein Jan Steinsvik, thans b.d. was na de oorlog commandant van de Batterij Austrat (ook genoemd Batterij Oerlandet). Hier staat hij op z'n

oude commando-platform. Rechts: Er zijn totaal vijf niveaus, waarvan vier onder de grond.

beschikten voor afstandsmeting over 10,5m stereoscopische veldkijkers. In de praktijk zouden door het ontbreken van radar, aan de effectieve dracht, rekening houden met de Noorse weersomstandigheden, ernstige beperkingen zijn opgelegd. Een speciale kade moest worden aangelegd om de geschutskoepel en bijkomend materieel aan land te brengen. De werkzaamheden hiervoor werden uitgevoerd door 350 Joegoslavische krijgsgevangenen en dwangarbeiders van wie er 65 in Austrat stierven.

De batterijopstelling was gereed in 1943 voor haar eerste schietoefening, maar zou nooit aan een actieve beschieting deelnemen. Na de Duitse overgave in 1945 werden schietdemonstraties gehouden dooreen bemanning van Duitsers, Geallieerden en Noren. Na 5 jaar werd de batterij gereactiveerd ten behoeve van een volledige schietproef waarbij in 1951 een Noorse bemanning van 95 man in training werd genomen met nog eens 23 man in Loerberen. Tot de bezoekers behoorden veldmaarschalk Montgomery en de Noorse koning. Tijdens diens aanwezigheid werd echter wegens mist niet gevuurd. In 1953 werd de batterij opnieuw bemand en na een intensieve voorbereidingsperiode volgden succesvolle schietoefeningen over een afstand van 21.000 meter, waarbij treffers werden geplaatst tijdens het tweede salvo. Hoewel na de oefenperiode in 1953, de batterij geen actief bestaan meer leidde, bleven er nog wel hoge Noorse en buitenlandse bezoekers komen totdat tekort aan getraind personeel en bezuinigingsmaatregelen de doodsklok deden luiden. De geschutskoepel is nog steeds toegankelijk, maar het gebrek aan enig onderhoud begint gevolgen te hebben. De na-oorlogse Noorse commandant, Jan Steinsvik, is van oordeel dat met het verstrijken van de tijd de situatie steeds erger wordt en dat de gelegenheid om de beste Noorse kustbatterij te conserveren, verloren zal gaan.

De Nederlandse deskundige op het gebied van de Duitse bunkerbouw tijdens WO II, de kunsthistoricus dr. Rudi Rolf, heeft in 1983 in het Duits een boek gepubliceerd, getiteld: Der Atlantikwall, uitgegeven bij Ama-Verlag, Hoofdstraat 89I, 9244 CM Beetsterzwaag. ISBN 90 6474 025 9. De prijs is DM 45,-. Rolf is de maker van de kleurenfoto op de achterzijde van de omslag.

Kapitein Steinsvik is bezorgd voor de toekomst van wat een uniek stuk WOII 'architectuur' zou moeten zijn. (Trondelag Pressesenter)

Kapitein Sverre Vilvang, de voormalige batterij-technicus, met de beheerder van de Austrat, luitenant Kjell Nilsen.

De gevangenneming van HERMANN GÖRING

Bij de machtsovername van Adolf Hitler in 1933 had Hermann Goering, een van zijn trouwste volgelingen, juist zijn veertigste verjaardag gevierd. Goering behoorde tot de 'alte Kämpfer' van het nazidom en was reeds in de begintijd lid geworden van de Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP). Zijn verbintenis met Hitler stamt uit november 1922 en een jaar later is hij erbij als de aanstaande Führer in München zijn mislukte putsch pleegt, een gebeurtenis waarbij Goering zwaar gewond werd, hoewel hij aan arrestatie wist te ontkomen, in tegenstelling tot Hitler die vijf jaar vestingstraf kreeg.

In de Eerste Wereldoorlog had Goering als jachtvlieger deel uitgemaakt van het eskader van Freiherr von Richthofen, waarvan hij in juni 1918 commandant werd. Tijdens de strijd tegen de geallieerden had hij 22 vijandelijke toestellen neergeschoten en daarvoor de hoogste onderscheidingen van het Duitse keizerrijk ontvangen: Pour le Mérite, het IJzeren Kruis 1e klasse, de Zähringen Leeuw met de Zwaarden en de Hohenzollernorde, eveneens met de zwaarden.

Voor Hitler was Goerings toetreden tot de partij (tot 1922 was hij adviseur geweest van de Deense luchtvaart) een belangrijke aanwinst gezien zijn oorlogsverleden dat hem een heldenaureool verschafte. Hij werd dan ook onmiddellijk benoemd tot leider van de Sturmabteilung, knokploegen van de partij die op militaire leest waren geschoeid. Toen de Nationaal-Socialisten eenmaal aan de macht kwamen nam hij onmiddellijk stappen om zijn eigen machtsbasis te vergroten. De Geheime Staatspolizei, de Gestapo, was zijn schepping evenals de concentratiekampen.

Zijn benoeming tot Rijksluchtvaartminister volgde al spoedig, evenals die van Reichsjägermeister. De Stresemannstrasse in Berlijn waar hij resideerde werd de Hermann Goeringstrasse. Hij werd ook minister-president van Pruisen. Aan zijn vele titels voegde hij ook die van Ere-Generaal van de Reichswehr, de naam van het toenmalige Duitse leger. (Zijn eigenlijke rang was Hauptmann, dat wil zeggen kapitein.) Met de oprichting van het Ministerie voor luchtvaart concentreerde hij zich op de heroprichting van de Duitse luchtmacht. Persoonlijk deelde hij de luchtmachtattachés van Groot-Brittannië, Frankrijk en Italië mede dat de nieuwe Luftwaffe op 1 april 1935 tot stand zou komen. Goerings titels ondergingen opnieuw uitbreiding: hij werd General der Flieger en Oberbefehlshaber der Luftwaffe.

Op 1 september 1939 wees Hitler hem aan als zijn plaatsvervanger. Dit werd opnieuw bevestigd in het decreet van 29 juni 1941 dat volgde op de vlucht van Rudolf Hess naar Engeland een maand eerder. (Hoewel Hess dikwijls de plaatsvervanger van Hitler wordt genoemd was hij diens 'Stellvertreter' slechts in partijzaken.)

Na de val van Frankrijk in juni 1940, creëerde Hitler, dronken door het succes, 12 nieuwe veldmaarschalken. Aangezien het ondenkbaar was dat Goerings autoriteit zou worden geëvenaard, werd voor hem een nieuwe rang bedacht die boven de gewone veldmaarschalken zou uitsteken - die van Rijkmaarschalk. Diezelfde dag, 19 juli, onderstreepte Hitler nog eens zijn bewondering voor Goering door hem te onderscheiden met een speciaal ingestelde decoratie: het Grootkruis van het IJzeren Kruis - de enige keer dat deze werd verleend. Toen de Luftwaffe het moest afleggen tegen de RAF tijdens de Slag om Engeland begon zijn ster echter te dalen. Meer en meer trok hij zich terug uit het besluitvormingsproces en hij bracht veel van zijn tijd door op zijn landgoed Karinhall, ten

**'40~'45
TOEN & NU**

Het gebeurde hier

noorden van Berlijn, z'n chalet op de Obersalzberg in Zuidduitsland of op het kasteel von Eppenstein in Mautendorf in Oostenrijk dat hij als zijn eigendom beschouwde. In 1945, bij de ras naderende ineenstorting van het Derde Rijk, was hij er vooral op bedacht zo goed mogelijk het vege lijf te redden: voor hem geen noodlotsdood in het belegerde Berlijn. In feite was zijn snelle vertrek uit de Kancelarijbunker na de vIERing van Hitler's verjaardag op 20 april, de aankondiging van zijn voornemen het er levend af te brengen. Eenmaal veilig in Obersalzberg was het de chef van de generale staf van de Luftwaffe, generaal Karl Koller, die hem vanuit Berlijn telefonisch meedeelde dat Hitler van plan was in de bunker te blijven en zelfmoord te plegen.

De generaal werd daarop op staande voet naar huize Goering ontboden waar hij op 23 april arriveerde. Generaal Koller gaf nadere details over de gebeurtenissen in Berlijn, gaf een uiteenzetting van de militaire situatie en bevestigde Hitlers uitgesproken wens in de hoofdstad te sterven.

Het nieuws stelde Goering voor een dilemma want het was verre van duidelijk of Hitler op dat moment levend of dood was. Was in het laatste geval Bormann tot Führer benoemd of had deze zelfs eigen beweging de leiding op zich genomen? Voorzover het Goering betrof, was Hitlers decreet uit

1941 juist bedoeld voor situaties als deze en om zijn geheugen op te frissen raadpleegde hij nog eens de tekst waarbij hij de desbetreffende passage met luide stem voorlas: 'Indien ik beperkt zou worden in mijn vrijheid van handelen, of indien ik op andere wijze uitgeschakeld zou worden zal rijkmaarschalk Goering mijn plaatsvervanger of opvolger zijn in alle functies in de staat, departij en de Wehrmacht'.

Goering aarzelde echter een beroep te doen op het document, vreemde dat zijn rivaal en vijand Bormann aan Hitler, mocht deze nog in leven zijn, een verkeerde uitleg zou geven van zijn actie. Na zichzelf gerustgesteld te hebben door Hitlers chef voor politieke zaken, dr. Hans Heinrich Lammers te consulteren, die ook in Obersalzberg was en die het decreet had mede-ondertekend toen het werd opgesteld en nu verklaarde dat het nog steeds van kracht was en wettelijk bindend, hakte Goering de knoop door en stuurde het volgende telegram naar Berlijn:

'Mijn Führer, aangezien u vastbesloten bent op uw post te blijven in de vesting Berlijn, stemt u er dan mee in dat ik, als uw plaatsvervanger, in overeenstemming met uw decreet van 29 juni 1941, onmiddellijk de volledige leiding van het Rijk in handen neem met volledige vrijheid van handelen, zowel in binnen-als buitenland. Indien om 22.00

uur geen antwoord is ontvangen, neem ik aan dat uw handelingsvrijheid u is ontnomen. Ik acht dan de bepalingen van uw decreet in werking te zijn getreden en zal dienovereenkomstig handelen in het belang van Volk en Vaderland. U moet beseffen hoe ik met u meeleeft in dit moeilijkste uur van mijn leven en woorden ontbreken mij om mijn gevoelens tot uitdrukking te brengen. God zegene u en Hij geve dat u tenslotte toch zo spoedig mogelijk hierheen zult mogen komen. Uw trouwe Hermann Goering'.

Zoals Goering had gevreesd, werd het telegram onderschept door Bormann die geen tijd verloren liet gaan om Hitler uit te leggen dat de boodschap gelijk stond aan een ultimatum voortkomend uit een staatsgreep door Goering. Toen een tweede telegram arriveerde, gericht aan de Duitse Minister van buitenlandse zaken, Joachim von Ribbentrop, beschouwde Bormann dit als bewijs voor Goerings verraad.

Hitlers voorspelbare reactie was Goering het recht van opvolging te ontnemen en zijn ontslag te eisen uit al zijn overige functies. Na ontvangst van Hitlers antwoord trachtte Goering zijn telegrammen nog te herroepen, maar het was al te laat. Zijn bevoegdheden overschrijdend, vaardigde Bormann zelf rechtstreeks orders uit aan de SS-commandant in Obersalzberg, Obersturmbahnführer Hans Frank, om Goering onmiddellijk wegens hoogverraad te arresteren. Spoedig omsingelden SS-troepen het chalet, waarna hij en alle leden van zijn gezin onder huisarrest werden geplaatst.

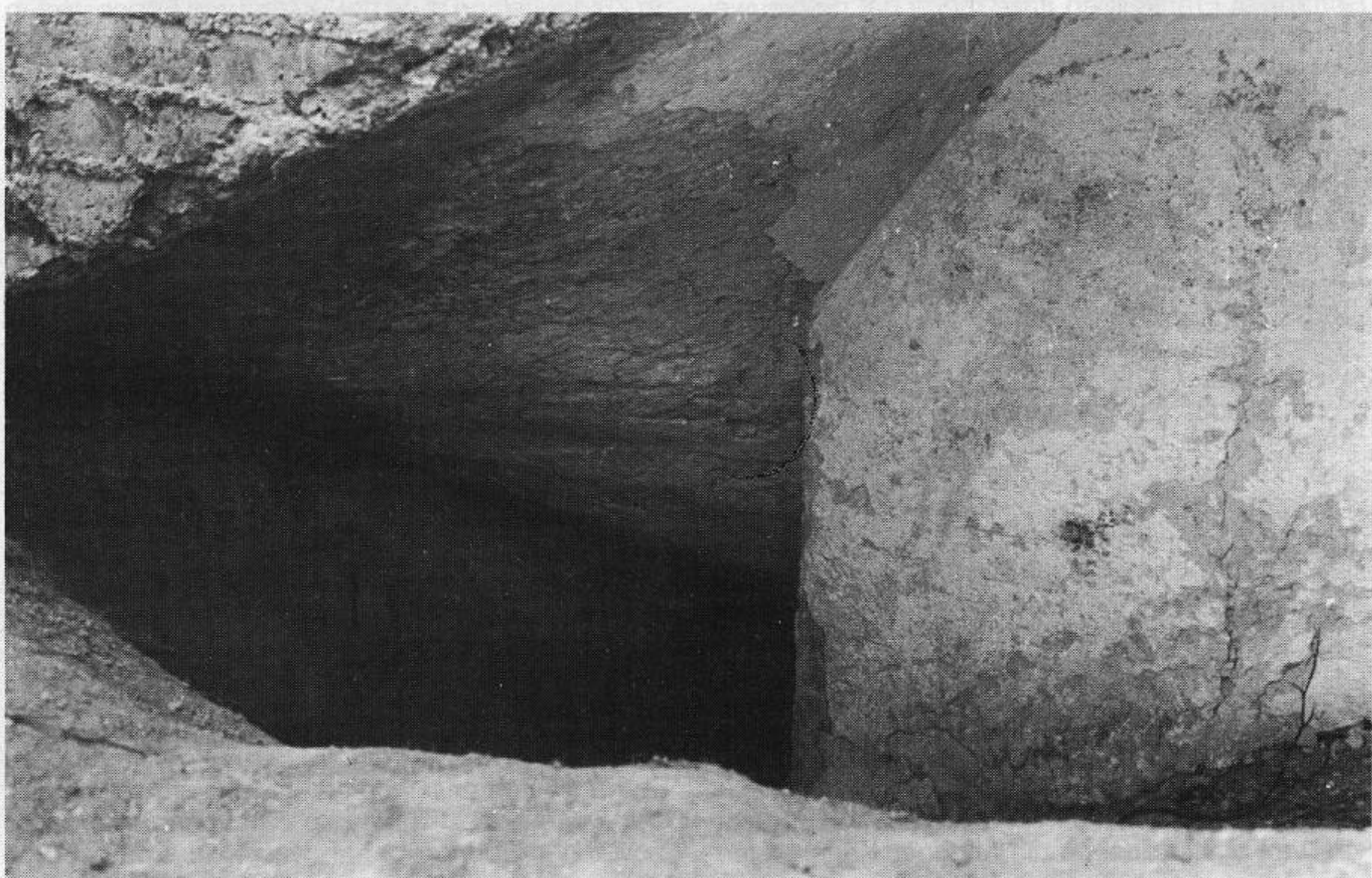
De volgende morgen, de 25e april, verscheen de RAF boven Berchtesgaden. Het 617e squadron dat 2500 kg bommen meevoerde, had als doelwit de Obersalzberg en het resultaat was dat Goering's huis ernstig werd beschadigd. (Zie Toen en Nu nr.9). Hoewel Goering, zijn gezin en de SS-bewakers ongedeerd waren gebleven door dekking te zoeken in de ondergrondse schuilkelder, was het duidelijk geworden dat zelfs de Obersalzberg geen veiligheid meer bood tegen aanvallen.

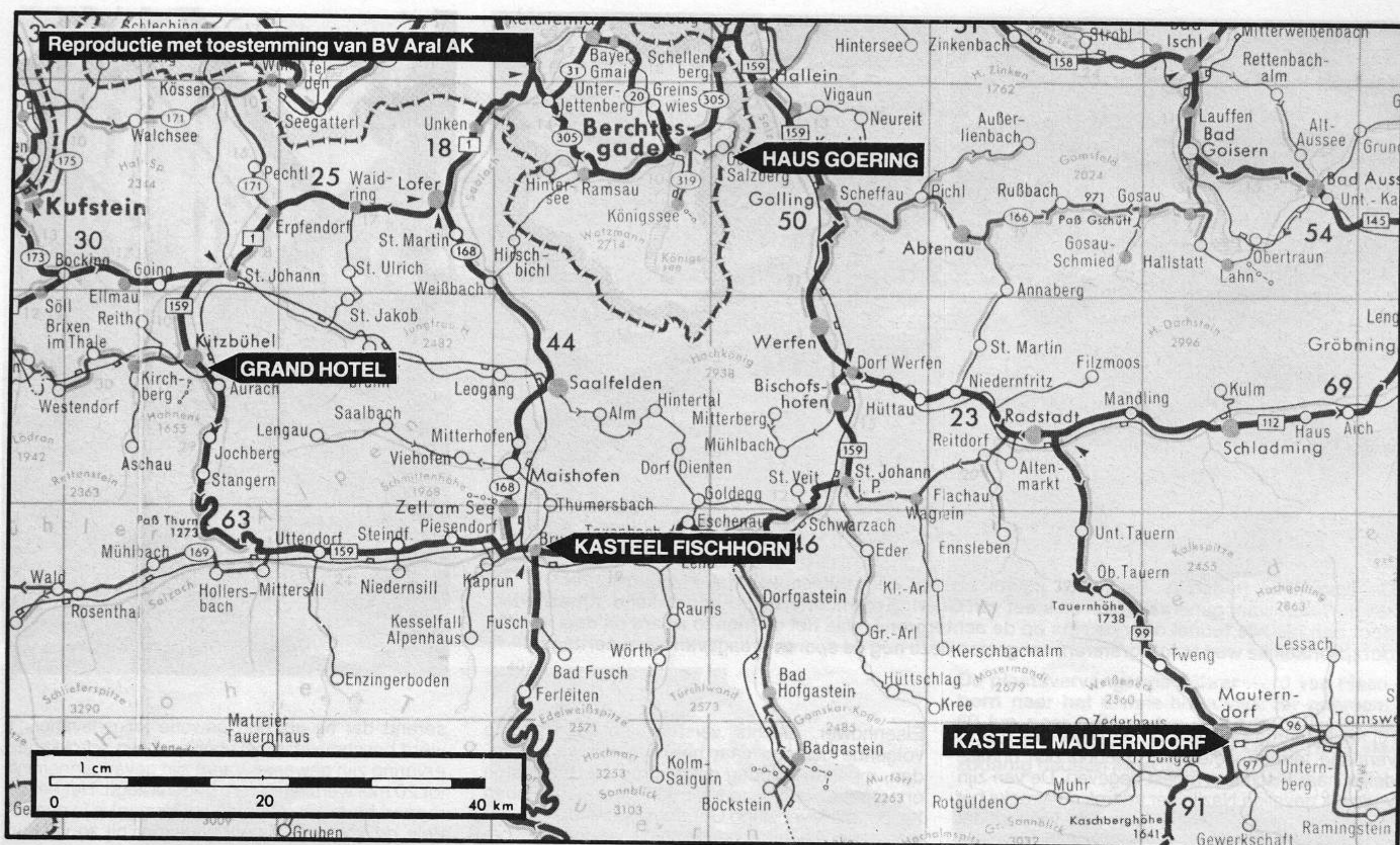
Terwijl Amerikaanse grondstrodkrachten met grote snelheid door Zuid-duitsland trokken, stond het voor Frank vast dat de oorlog zijn einde naderde en, hoewel Goering zijn gevangene was, zouden beiden hetzelfde lot ondergaan. Hij besprak de kwestie met Goering en deze stelde voor verder in het zuiden van Oostenrijk een schuilplaats te zoeken in het kasteel in Mauterndorf.

Hoewel Frank de militaire staf van de voormalige rijksmaarschalk onder SS bewaking naar Salzburg zond, stond hij toe dat Goerings gezin hem mocht vergezellen naar Oostenrijk.

De tocht werd langs wegen die verstopt zaten met terugtrekkende soldaten met succes volbracht. Eenmaal op het kasteel in de voor hem vertrouwde omgeving, voelde Goering zich nog meer meester van de situatie dan hij reeds aan het begin van de reis had laten blijken toen Frank hem toestond zijn gezins- en familieleden mee te nemen. Ondergrondse doorgangen leidden vanaf het kasteel naar de grenzen van het nabijgelegen dorp. Rosswitha, een nicht van Goerings vrouw werd

Boven: De plaats van de ontmoeting tussen generaal Karl Koller, chef van de generale staf van de Luftwaffe en haar commandant, op 23 april. Twee dagen later werd Haus Goering in Obersalzberg verwoest door de RAF; plundersaars deden de rest. De foto werd genomen op 8 juli 1946, toen dit gedeelte behoorde tot de Berchtesgaden Recreation Area, alleen open voor krijgsmacht personeel. (US Army) **Onder:** In 1951, voordat het gebied werd opengesteld voor het publiek, werden de resten van het huis opgeruimd. Betonnen funderingen zijn nog zichtbaar, evenals de gedeeltelijke afgesloten ingang naar de schuilkelder (geheel onder), waar de Goering-familie zich in veiligheid bracht gedurende de aanval van het 617e Squadron van de RAF.

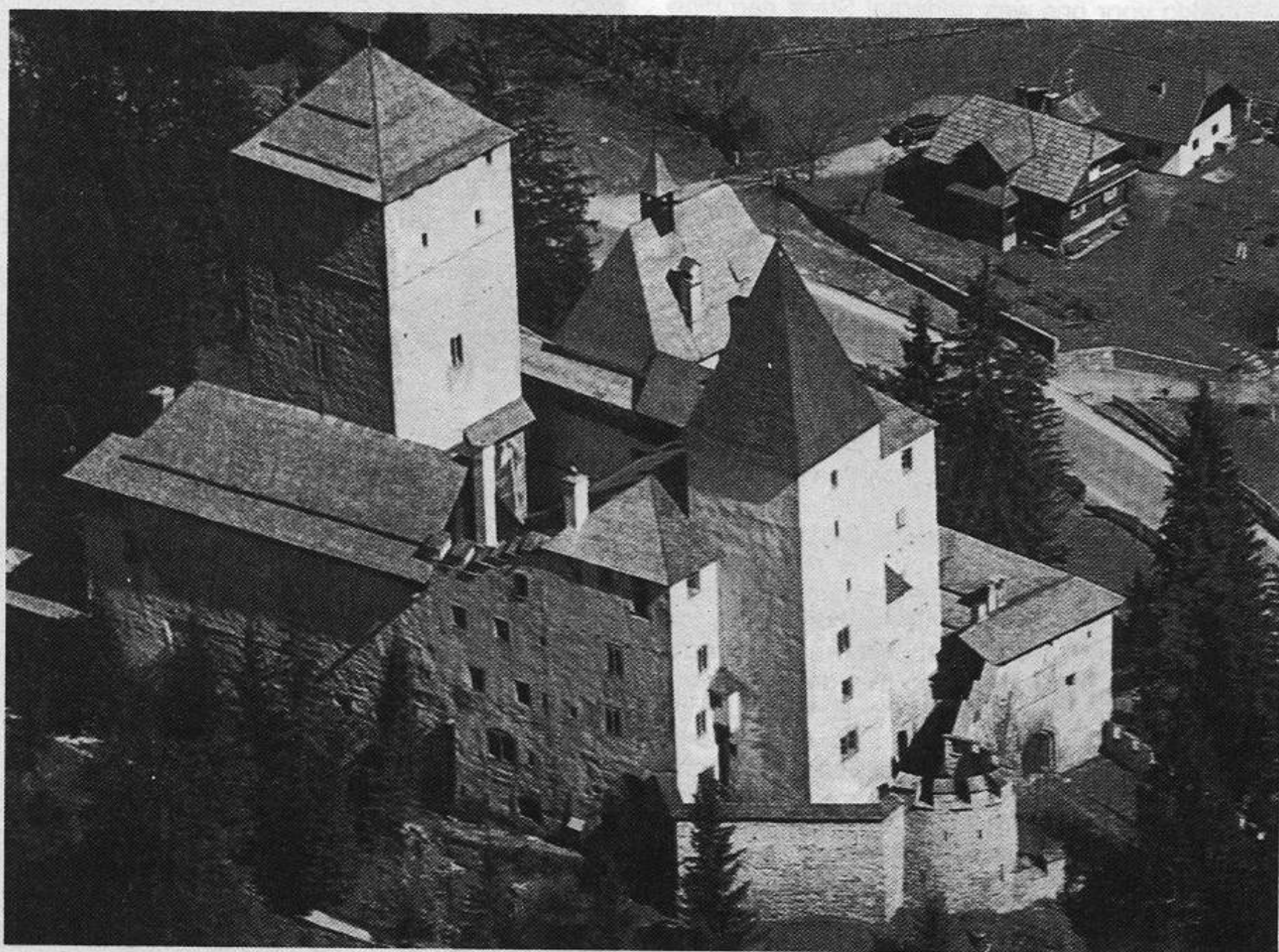
langs deze weg naar buiten gesmokkeld om hulp te halen. Hoewel zij contact maakte met een luitenant van de Luftwaffe, weigerde deze te geloven dat Goering in het kasteel gevangen werd gehouden; niet dan nadat Emmy (Goerings tweede vrouw) naar buiten was gekomen om met de luitenant te spreken, geloofde hij het nieuws. De Luftwaffe was nu op de hoogte van Goerings positie en van zijn verblijfplaats, maar voelde er niets voor de SS bewaking aan te vallen om een inmiddels dode Goering te bevrijden. De aan de grond gelopen Luftwaffe was begin mei 1945 nauwelijks meer in een positie om een snelle reddingsactie op te zetten. Generaal Koller vroeg daarom aan generaal-veldmaarschalk Kesselring (op dat ogenblik bevelhebber van alle Duitse troepen in het westen) troepen ter beschikking te stellen om Goering te bevrijden. Nu Hitler inmiddels zijn voorgenomen zelfmoord had gepleegd, voelde Kesselring zich verplicht eerst de nieuwe leider, admiraal Dönitz, te raadplegen. Dit nam tijd in beslag en niet eerder dan 4 mei werd verbinding gemaakt toen Amerikaanse troepen bezig waren naar Berchtesgaden op te rukken. Generaal Wolfgang Pickert (die door Koller naar Kesselring was gezonden) was dan ook hoogst verbaasd Goering onbewaakt bij de kasteelpoort te zien staan.

Goerings orders waren duidelijk: hij wilde onmiddellijk bescherming, terwijl voorbereidingen moesten worden getroffen voor een 'man tot man' ontmoeting met generaal Eisenhower om wapenstilstandonderhandelingen te openen. Generaal Koller moest onmiddellijk geïnformeerd worden! (Duitse onderhandelaars zouden op 4 mei ten overstaan van veldmaarschalk Montgomery de onvoorwaardelijke overgave tekenen van alle Duitse troepen in Noordwest-Duitsland, Nederland en Denemarken). Troepen van de Luftwaffe arriveerden spoedig bij het kasteel waarop de SS bewakers zich zonder verzet te plegen, terugtrokken. Intussen had generaal Koller het 80 km verder weg gelegen kasteel Fischhorn gevorderd, blijkbaar om als plaats van samenkomst te dienen tussen Goering en de Amerikanen.

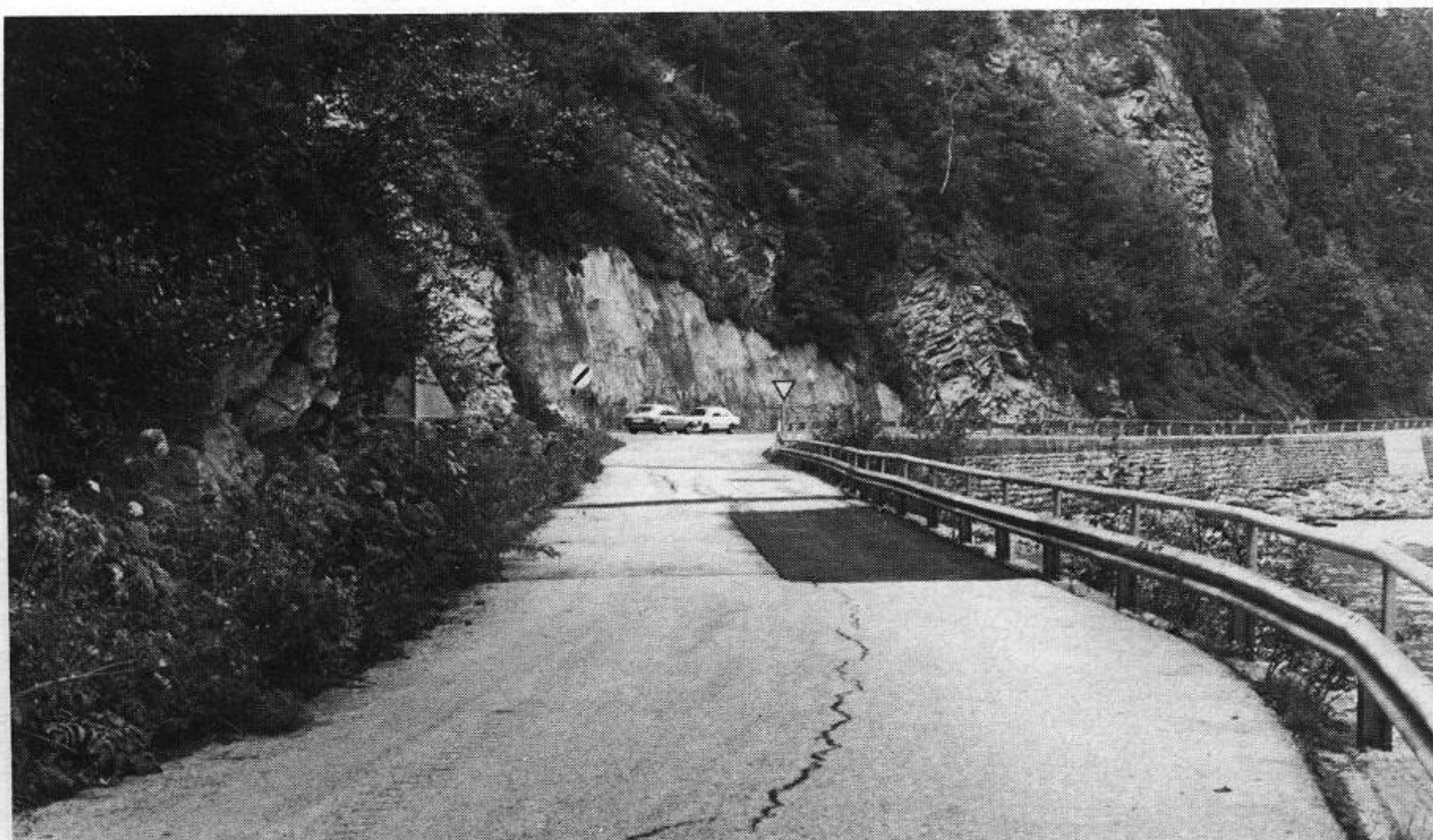
Daarnaast was Goering nog steeds van plan zich in te laten met de overgave die op dat moment feitelijk reeds vaststond en op 7 mei door Jodl en Von Friedburg in Reims getekend zou worden. Op 6 mei verzond Goering nog een lang telegram aan Dönitz, waarbij hij zichzelf als de meest geschikte naar voren schoof om met de geallieerden te on-

derhandelen. Dönitz antwoordde niet eens en nam zelfs niet de moeite een ontvangstbevestiging te sturen. Aldus niets vernomen hebbende, zond Goering de volgende dag zijn adjutant, kolonel Berndt von Brauchitsch, met een brief voor Eisenhower naar het dichtstbijzijnde Amerikaanse hoofdkwartier. Na een tocht langs vrijwel onbegaanbare wegen, slaagde Von Brauchitsch er tenslotte in de boodschap af te geven bij het hoofdkwartier van de 36e Amerikaanse 'Texas' Divisie' waarvan de spits thans Mauterndorf naderde. De divisie had zich via Salerno, Monte Cassino, Zuid-Frankrijk en de Vogezen, vechtend een weg gebaad door Europa.

In de ochtend van de 8e mei arriveerde in Fischhorn een Amerikaans detachement van 30 man van de 636e Tank Destroyer Verkenningcompagnie om de rijksmaarschalk gevangen te nemen. Het detachement stond onder persoonlijk bevel van brigade-generaal Robert J. Stack, plaatsvervangend commandant van de 30e Infanteriedivisie. De Amerikanen waren des duivels toen zij bemerkten dat Goering nog niet was gearresteerd. In feite was hij van gedachte veranderd en had hij besloten niet naar Fischhorn te gaan, maar in Mauterndorf te blijven. Koller had hij echter niet ingelicht. Toen deze er achter kwam dat de Amerikanen ongeduldig begonnen te worden, werd ook hij geërgerd.

De burcht Mauterndorf. Dr Hermann von Epenstein verwierf het kasteel in de jaren negentig van de vorige eeuw, werd daarna gerestaureerd en was vervolgens een geliefd oord voor Hermann Goering om zich terug te trekken. Hij kwam hier in mei 1945 uit Obersalzberg aan. In 1966 werd het kasteel gekocht door de Oostenrijkse regering, die de burcht sindsdien heeft gerestaureerd en opengesteld als cultureelcentrum.

De weg naar Radstadt. De juiste plaats op de weg tussen kasteel Fischborn (rechts) en Mauterndorf waar generaal Stack de stoet van Goering ontmoette, is niet opgetekend. Afgesneden door een nieuwe tunnel door de rots op de achtergrond, was het de moeite waard dit deel van de oorspronkelijke weg te fotograferen, aangezien deze nog de sporen draagt van rupsvoertuigen.

Hij telefoneerde Mauterndorf en liet in niet mis te verstane termen weten dat Goering zich onmiddellijk naar Fischhorn moest begeven. De van zijn voetstuk gevallen Nazileider vertrok omstreeks het middaguur maar de wegen waren zo verstopt dat hij 's middags om vier uur nog niet was gearriveerd. General Stack was inmiddels al vertrokken om Goering te zoeken. Rijdend in oostelijke richting naar Mauterndorf ontdekte zijn metgezel, eerste luitenant Jerome N. Shapiro, voor het eerst de Goering-karavaan die vastgelopen was in een verkeersopstopping. Generaal Stack had de onsmakelijke gedachte Goering met een vriendelijk handdruk temoeten begroeten, een gebaar dat hem later een reprimande opleverde van Eisenhower toen deze ervan hoorde.

Terwijl Goering en zijn vrouw nog steeds in de illussie leefden dat niets meer een ontmoeting met Eisenhower kon verhinderen, werd het hele gezelschap onmiddellijk naar Fischhorn gebracht. Frau Goering heeft later haar versie gegeven van de ontmoeting met de Amerikanen.

'Gelukkig voor ons was generaal Stack een man met veel tact. Hij had een tolk meegenomen en hoewel mijn man perfect Engels sprak, werd elk woord vertaald aangezien ieder detail van belang was. Stack had getelefoneerd naar Eisenhower om hem mededeling te doen van Hermanns brief. De Amerikaanse opperbevelhebbers had gezegd dat hij bereid was Hermann te spreken en hem de volgende dag met generaal Stack verwachtte. We stonden nu allemaal onder Eisenhowers persoonlijke bescherming en konden in Bruck bij Zell am See in kasteel Fischhorn trekken in afwachting van het bericht of Hermanns huis in Burg Veldenstein nog steeds overeind stond. Wij zouden daar dan onze intrek nemen. Eisenhower had zijn woord gegeven dat mijn man in staat zou worden gesteld hem te ontmoeten om daarna in vrijheid te kunnen vertrekken.'

De volgende dag moet Goering gedacht hebben dat hij de eerste etappe van zijn reis naar het hoofdkwartier van SHAEF bezig was af te leggen toen hij naar het hoofdkwartier van de 36e Divisie in het Grand Hotel in Kitzbühel werd gebracht. Daar had hij een ontmoeting met de divisiecommandant, generaal-majoor John E. Dahlquist en later met de commandant van de Amerikaanse legerluchtmacht, generaal Carl Spaatz. Fotografen en oorlogscorrespondenten kregen toestemming bij ontmoetingen aanwezig te zijn waar Goering verscheen in zijn uniform van rijksmaarschalk. Toen het nieuws van Goerings hartelijke ontvangst Eisenhower bereikte in zijn hoofdkwartier in Reims, barstte hij in woede uit en beval dat Goering voor ondervraging naart het Zevende Leger in Augsburg in Zuidduitsland, moest worden overgebracht en dat hij als een gewone krijgsgevangene diende te worden behandeld.

Wat Goering betrof had zijn behandeling als hoge autoriteit zijn positie van gewicht in de ogen van

Eisenhower, slechts versterkt en toen hij de volgende ochtend naar het vliegveld werd gereden, meende Goering dat hij naar de Geallieerde opperbevelhebber zou worden gevlogen. Robert Kropp, die levenslang Goerings bediende was geweest en die hem op de tocht vergezelde, beschreef diens eerste gevoelens van twijfel toen hij de vijf Amerikaanse transportvliegtuigen zag staan. 'Er is iets niet in orde', aldus Goering, 'geen Amerikaans escorte en geen officier om mij te begeleiden.'

Meester en knecht werden vervolgens gescheiden: Kropp werd afzonderlijk naar Augsburg gebracht. Toen hij weer met Goering verenigd werd vond hij deze in een staat van uiterste neerslachtigheid. Zijn medailles en decoraties waren hem afgenomen, alsmede zijn maarschalkstaf. Hij was nu gekleed in een eenvoudig, onversierd uniform. Het feit reali-

serend dat hij als een gewone krijgsgevangene werd beschouwd, moet voor hem een schokkende ervaring zijn geweest. Vanaf zijn gevangenneming tot 20 mei werd hij scherp ondervraagd. Het eerste rapport hierover vermeldde: '(Goering) is in genedele de komische figuur waarvoor hij zo vaak in krantenberichten wordt gehouden. Hij is noch dom, noch een zot in de Shakespeariaanse betekenis, maar over het algemeen koel en berekenend. Hij is in staat onmiddellijk de fundamentele vraagstukken die ter discussie staan, te onderkennen. Hij is zeker geen man om te onderschatten'.

Op de ochtend van de 21e mei werd Goering meegedeeld zich gereed te maken om te vertrekken. Zijn bediende mocht hem naar zijn nieuwe bestemming vergezellen. Deze bleek ruim 320 km verderop in Luxemburg te liggen in het Palace Hotel in Mondorf dat inmiddels was ingericht als een centrum waar de leden van de Nazi-hierar-

Dit is de enige foto die we konden opsporen van Goering in Fischhorn. Hij staat hier, op 9 mei, voor de vlag van Texas, het symbool van de 36e Amerikaanse Infanteriedivisie.

De plaatsvervangende Führer werd van Fischhorn naar het divisie-hoofdkwartier gebracht, 60 km naar het westen in Kitzbühel, waar de mannen uit Texas het deftige Grand Hotel als zodanig hadden ingericht.

Boven: Daar fotografeerde James Todd generaal Stack en Goering in gesprek met de divisiecommandant, generaal-majoor E. Dalquist. (Signal Corps) Rechts: Wij verzochten onze Franse collega, Jean Paul Pallud Oostenrijk en Duitsland te bezoeken om voor dit artikel foto's te maken. Hij had daarbij de moeilijke taak dit jonge meisje, dat luisterde naar de naam Danielle, over te halen hem alles te laten zien wat er was.

In zijn verslag verklaarde JP: 'ze stemde erin toe mij rond te leiden, hoewel ze bang was daartoe niet het recht te bezitten'. Alles wat ik kan zeggen is

dat zij, staande op het balkon, een gullere lach vertoonde dan Goering, die in kamer 128 sliep.

chies konden worden ondervraagd, in de wandeling 'ashcan' (vuilnisbak) genoemd. Commandant was kolonel Burton C. Andrus die de zorg voor de gevangenen zou blijven behouden als zij later naar Neurenberg zouden worden overgebracht.

Gedurende de volgende vier maanden verzamelden ondervragers materiaal tegen de Duitse leiders en maakten zij de bewijzen gereed die naar voren zouden worden gebracht als de Nazi-bonzen terecht zouden moeten staan als oorlogsmisdadigers. In het begin van deze periode werd besloten Kropp weg te halen en hem te vervangen door een Duitse gedetineerde, teneinde aldus de persoonlijke relatie tussen Goering en zijn bediende te verbreken. Ook in deze tijd in Mondorf werd Goering van het gebruik van verdovende middelen afgeholpen door een Amerikaanse legerpsychiater, dr. Douglas M. Kelley. Zijn zwaarlijvigheid - hij woog meer dan 125 kg tijdens zijn gevangenneming - werd ook behandeld en tegen de tijd dat hij in september naar Neurenberg werd getransporteerd was hij 37 kg lichter.

De eerste openbare zitting van het Internationale Militaire Tribunaal werd op 18 oktober 1945 in Berlijn gehouden, maar er was geen geschikte onbeschadigde accommodatie te vinden voor de honderden personeelsleden die onderdak moesten hebben (elk van de vier landen, de V.S., Rusland, Groot-Brittannië en Frankrijk hadden elk een staf van over de 500 personen). Tenslotte bleef er niets anders over dan het paleis van justitie in Neurenberg, waar zich vlak achter een nabijgelegen gevangenis bevond (zie Toen en Nu nr. 2). Goering was een van de 21 beklaagden die voor het Hof moesten verschijnen. Er zouden er eigenlijk 24 terechtstaan, maar Robert Ley pleegde zelfmoord voor de aanvang van het proces en Gustav Krupp werd te oud en te zwak van gezondheid bevonden. Bormann, wiens verblijfplaats onbekend was, stond bij verstek terecht. De tenlasteleggingen kwamen neer op vier aanklachten:

a) samenzwering dan wel het hebben van een gemeenschappelijk plan met het doel de macht te grijpen en een totalitair regiem te vestigen om een oorlog voor te bereiden;

Zonder dat de foto's enige andere plaatsaanduiding gaven dan 'Augsburg area' was JP verplicht twee frustrerende dagen door te brengen met het zoeken naar de locatie van het ondervragingscentrum van het Amerikaanse 7e Leger, dat soms werd aangeduid als een vluchtelingenkamp. Het bleek een school te zijn in de Bärenstrasse, in een noordwestelijke voorstad, dichtbij Oberhausen (Augsburg). Deze foto toont Goering op het moment dat hij zich meldt, samen met zijn adjudant, kolonel Berndt von Brauchitsch. (US Army)

b) het voeren van een agressie-oorlog;
c) schending van het oorlogsrecht;
d) misdaden tegen de menselijkheid zoals vervolging en uitroeiing.
Het proces begon op 20 november. Goering waren alle vier de punten ten laste gelegd. Hij ontkende schuldig te zijn.
Tijdens het verblijf van de beklaagden in Neurenberg werden zij in eenzame opsluiting gehouden in cellen van 4 x 2,10 meter. Deze waren voorzien van een bed, een watercloset, een wastafel met

stromend water, een ruwhouten tafel en een stoel. Goering had cell nr. 5. Met het oog op de zelfmoord van Ley, stond iedere gevangene 24 uur onder bewaking. Zij moesten tijdens het slapen hun handen voortdurend boven de dekens houden en werden wakker gemaakt als zij deze eronder stopten. Iedere cel werd eenmaal per week doorzocht. Goerings kruisverhoor werd voltooid op 22 maart 1946, terwijl het proces ten einde kwam op 31 augustus. Een van de ernstigste oorlogsmisdaden waarvan Goering werd beschuldigd als bevelheb-

Hoewel hem zijn onderscheidingen waren afgenomen, kreeg Goering voor de persconferentie in Augsburg, toestemming zijn gewone, zelf ontworpen, grijze uniform, te verwisselen voor zijn klein tenue versie van zijn duif-grijze uniform van rijksmaarschalk. Naast hem staat, fungerend als tolk, generaal-majoor Paul Kubala. (US Army)

ber van de Luftwaffe, was de executie van ontvluchte gevangenen uit Stalag Luft III in Sagan. Terwijl de beklagden op het oordeel van het Hof wachtten, mochten zij bezoek ontvangen van hun echtgenotes. Op 1 oktober volgde de uitspraak en de veroordelingen: Goering was schuldig bevonden aan alle vier de aanklachten en werd ter dood veroordeeld door ophanging.

De terechtstellingen zouden plaatsvinden in de nacht van 15 op 16 oktober en de gymnastiekzaal van de gevangenis was hiervoor speciaal ingericht. Vanaf het begin vertelde Goering zijn vrouw dat hij niet zou hangen en wij weten dat hij erin slaagde de scherprechter, sergeant-majoor John C. Wood, te verrassen door te elfder ure zelfmoord te plegen. Soldaat 1e kl. Gordon Bingham van de C Compagnie van het 26e Regiment Infanterie stond die avond op post bij het kijkgat in de deur van Goerings cel, dat hij constant en scherp bewaakte. Zijn wacht begon om 21.30 uur, juist op het moment dat dr. Ludwig Pflücker die werd begeleid door luitenant Arthur J. McLinden, voor het laatst zijn patient bezocht. Goering bleef in bed gedurende het onderzoek dat drie minuten in beslag nam. Daarna vertrokken zij.

'Daarna sloot ik de cel en keek naar binnen', aldus verklaarde Bingham later. 'Goering keek mij aan met zijn lichaam dichtbij de rand van het bed waarvan hij zich een weinig oprichtte. Daarna ging hij op zijn rug liggen met zijn armen boven de dekens, langs zijn lichaam. Van de tijd af dat Goering rechtop in bed zat toen de dokter kwam, totdat hij zijn handen langs zijn zij legde, kon ik zijn linkerhand niet zien. Hij lag zo ongeveer een kwartier, daarna vouwde hij zijn handen op zijn borst, terwijl zijn hoofd enigszins naar links ging. Toen stootte ik per ongeluk de verlichting om en moest deze weer op haar plaats zetten. Toen ik naar binnen keek, zag hij mij aan en wees met de vingers van zijn rechterhand naar mij. Vervolgens bracht hij zijn hand naar beneden onder de dekens en lag zo gedurende 15 of 20 minuten. Daarna hield hij gedurende enkele minuten zijn handen ineengestrengeld op zijn borst; zijn handen nog steeds in dezelfde houding, deed hij ze voor zijn ogen. Zo lag hij een paar minuten, legde de handen toen weer op zijn borst en bleef een korte tijd in die houding; deed zijn handen weer van elkaar, legde ze langs zijn zij, lichtte ze vervolgens weer op en deed zijn rechterhand onder zijn oksel, dichtbij zijn ogen. Zo lag hij ongeveer 10 minuten, keek toen naar mij en draaide zich om. Daarna kwam de aflossing binnen, wat enig lawaai veroorzaakte. Hierdoor keek Goering mij opnieuw aan. Vervolgens vertrok ik na te zijn afgelost.'

Zijn opvolger was soldaat 1e kl. Harold F. Johnson, die het volgende rapporteerde:

'Ik kwam om 22.30 uur op wacht als lid van de tweede aflossing voor Goering's cel. Op dat ogenblik lag hij plat op zijn rug met de handen, die gestrekt waren langs zijn lichaam, boven de dekens. Hij bleef in deze houding gedurende ongeveer 5 minuten zonder zich te bewegen. Daarna tilde hij zijn tot een vuist gemaakte linkerhand op alsof hij zijn ogen tegen het licht wilde beschermen, liet deze toen weer vallen langs zijn zij boven de dekens. Hij lag geheel roerloos tot ongeveer 22.40 uur, waarna hij zijn handen over zijn borst kruiste met zijn vingers ineengestrengeld en zijn hoofd naar de muur keerde. In die houding lag hij 2 of 3 minuten, daarna legde hij zijn handen weer langs zijn zij. Dat was precies om 22.44 uur. Ik keek toen namelijk op mijn horloge om de tijd te controleren. Ongeveer 2 tot 3 minuten later leek hij te verstijven

en liet hij door zijn lippen een blazend, smorend geluid ontsnappen. Ik schreeuwde om de wachtcommandant die vanaf de cellen op de tweede verdieping naar beneden kwam hollen. Ik vertelde hem dat er iets mis was met Goering, waarop hij naar het gevangenisbureau holde. Na een paar seconden kwam hij terug met luitenant Cromer, de gevangenisofficier en de geestelijk verzorger Gerecke. Luitenant Cromer keek in de cel, opende de deur waarna hij en Gerecke naar binnen gingen. Ik volgde hen, terwijl ik hen bijlichtte. Goering's rechterhand hing langs de rand van het bed. Gerecke voelde zijn pols en riep toen uit 'Goede God, die man is dood.'

Sindsdien is er ontelbaar veel geschreven om uit te leggen hoe Goering het ogenschijnlijk onmogelijke had klaargespeeld en een cyanidepil had weten te bemachtigen of te bewaren, terwijl hij 18 maanden in de gevangenis had doorgebracht, gedurende welke tijd hij tientallen keren was onderzocht en verplaatst van Oostenrijk naar Luxemburg en vandaar naar Duitsland. Vanzelfsprekend werd er een officieel onderzoek gehouden dat werd uitgevoerd onder voorwaarden van geheimhouding. Pas onlangs is het volledige rapport in de Verenigde Staten op grond van de Freedom of Information Act ter beschikking gekomen. Vele auteurs en would-be speurders hebben, hetzij op grond van speculaties, hetzij op grond van volgens hen vaststaande gegevens, gemeend precies te kunnen verklaren hoe Goering zijn Houdini-truc heeft weten uit te voeren, maar het is voorbehouden geweest aan Ben E. Swearingen uit Lewisville in de Amerikaanse staat Texas, om de waarheid uiteindelijk vast te stellen. Geregelde lezers zullen zich herinneren dat Ben Swearingen de van een patroon gemaakte koperen capsule kocht waarin zich het buisje met vergif had bevonden (zie Toen en Nu nr. 31). Wij zijn daarom zeer bevoorrecht zijn bevindingen te kunnen publiceren die in bijzonderheden voorkomen in zijn boek *The plot that saved Hermann Goering from the Gallows*, uitgegeven door Harcourt Brace Jovanovich.

ASHCAN (vuilnisbak) vandaag; het centrum in Luxemburg waar de nazi-top werd ondervraagd. Professor P.E. Jacquart nam voor ons deze foto van het oude Palace Hotel in Bad Mondorf, 17 km van de hoofdstad. (we hebben geen foto's kunnen opsporen van Goering tijdens zijn verblijf daar.) Thans is het gebouw niet langer een hotel, laat staan een geheim ondervragingscentrum. Het wordt nu gebruikt door de gemeenteraad.

'40~'45
TOEN & NU

Onderzoek van lezers

Goering's cel is no. 5, uiterst rechts. Gedurende bijna een jaar werd, om het risico van zelfmoord uit te sluiten, 24 uur per dag, 7 dagen per week, een dergelijke bewaking ingesteld. Toch slaagden 2 van de beklaagden erin de hand aan zichzelf te slaan. (US Army)

De zelfmoord van Hermann Goering

Door BEN SWEARINGEN

Op de morgen van de 7e juli 1981 stapte ik de kleine cel binnen waarin de veroordeelde Nazi-oorlogsmisdadiger Hermann Goering bijna 35 jaar geleden zelfmoord had gepleegd. Minder dan twee uur voordat hij zou worden opgehangen nam Goering vergrim in, waardoor de Amerikaanse autoriteiten in grote verlegenheid werden gebracht en het verwachte psychologische effect van de Neurenberg-processen feitelijk verloren ging.

De cel was uiterst klein en zag er nagenoeg net zo uit als in 1946. De gevangenisdirecteur vertelde mij dat het enige voorwerp dat uit die tijd dateerde de krib was waarop Goering was gestorven. De directeur vergiste zich door alleen aan de krib te refereren. In mijn zak bevond zich namelijk de koperen capsule die het glazen buisje met vergif bevatte dat Goering gebruikt had om zelfmoord te plegen. De capsule was door de legerautoriteiten in Goerings levenloze hand gevonden.

Zij was in het concentratiekamp Sachsenhausen vervaardigd van gebruikte geweerpatronen. Deze zelfmoordinstrumenten waren aanvankelijk bestemd om te worden gebruikt door Duitse agenten, maar later, gedurende de laatste maanden van de oorlog werden zij ook uitgereikt aan hoge staats- en partijfunctionarissen. Vele van deze capsules werden uiteindelijk door topnazi's gebruikt. De laatste van hen was Hermann Goering.

De gebeurtenissen die onmiddellijk voorafgingen aan Goerings dood zijn goed gedocumenteerd. Zij werden aan de legerautoriteiten gerapporteerd door de bewaking die buiten Goerings cel stond. Om 20.30 uur op de avond van de 15e oktober 1946 kleedde Goering zich uit, trok daarna zijn zijde pyjama aan en strekte zich uit op zijn krib. Gedurende lange tijd lag hij helemaal stil, zijn handen boven de dekens en langs zijn lichaam. Zijn blijkbaar kalme verbaasde degenen die hem zagen, aangezien zij wisten dat Goering geen illussies kon hebben over wat de nacht zou brengen.

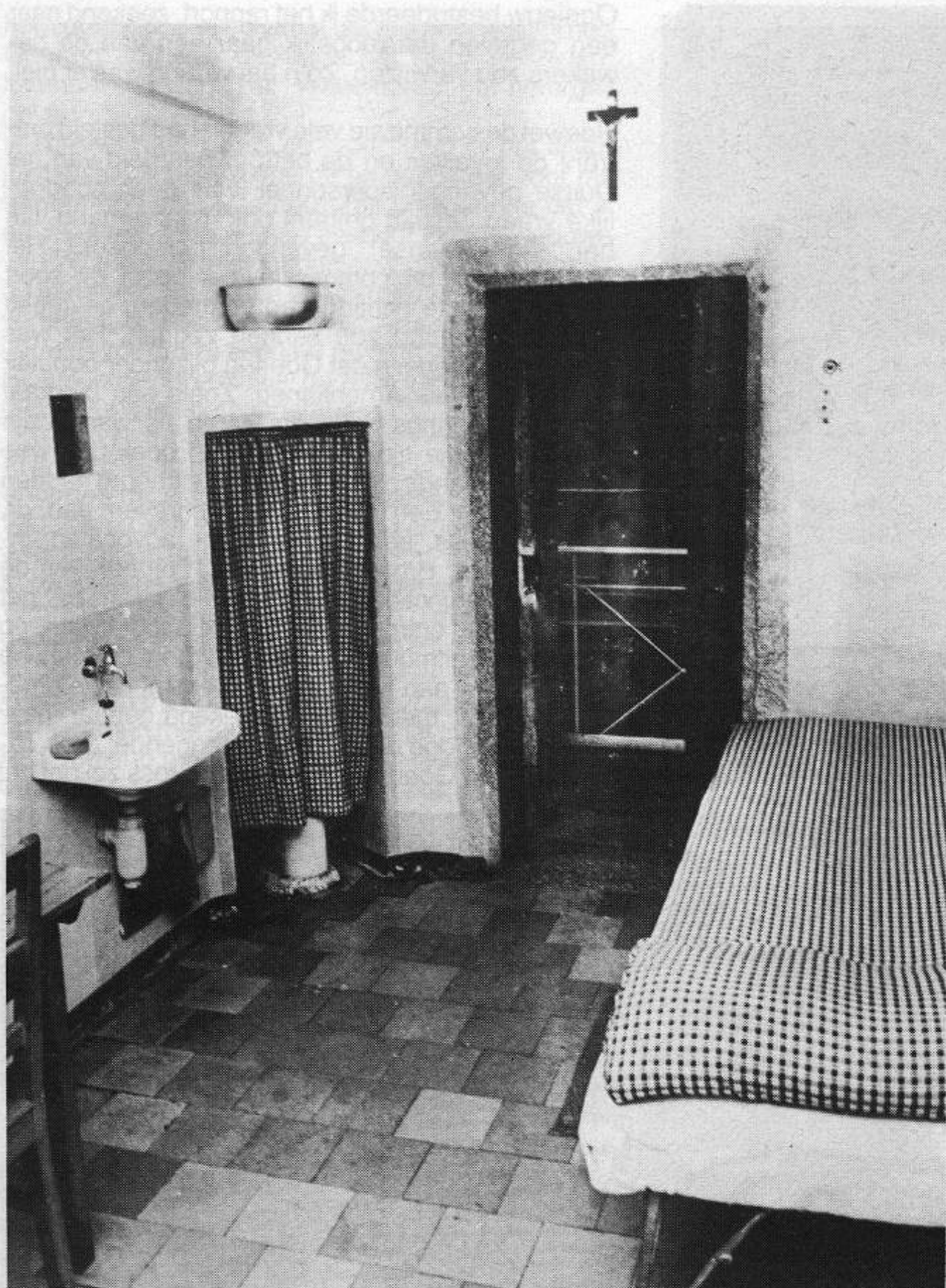
Goering was zich welbewust dat de nacht van de 15e oktober zijn laatste zou zijn. Hem was door de Duitse gevangenisdokter in het geheim meegedeeld dat de executies kort na middernacht zouden beginnen. De gedurende de avond ongewone hoeveelheid activiteit in het cellenblok bevestigde wat de dokter hem eerder op de dag had meegedeeld. Na meer dan een uur roerloos op zijn krib te hebben gelegen, begon Goering onrustig te bewegen met zijn hoofd en zijn handen. Om 22.44 uur hoorde de celwacht een 'blazen en smorend' geluid aan zijn

lippen ontsnappen, waarna hij onmiddellijk alarm sloeg. Het was echter te laat, Hermann Goering was dood. Een enveloppe werd onder de dekens gevonden; daarin bevonden zich de koperen capsule en drie brieven die Goering had geschreven. Goerings ontsnapping aan de galg te elfde ure, was een catastrofe voor de Amerikaanse legerfunctionarissen in de gevangenis. Wat naar buiten bekendgemaakt was als een gevangenis waarin onmogelijk zelfmoord kon worden gepleegd, hadden zij niet kunnen voorkomen dat Goering zichzelf doodde. Iemand in de gevangenis stelde nog voor om Goering's dode lichaam op te hangen, maar dit voorstel werd spoedig verworpen.

Urenlang echter werd het nieuws van Goerings zelfmoord voor de pers verzwegen, waardoor sommige journalisten per vergissing berichtten dat Goering het eerst zou worden opgehangen. Toen eindelijk werd toegegeven dat Goering in zijn cel was gestorven waren de persvertegenwoordigers woedend. De relaties tussen de pers en het leger waren reeds lang gespannen en nu keerden de journalisten zich als een man tegen het leger. Goerings zelfmoord was een cause célèbre in de pers die de eigenlijke executies verre overschaduwde. De kranten beschuldigden het leger ervan toegestaan te hebben dat Goering het hele proces bespottelijk maakte, waardoor het van al zijn be-

Op dit plan van de gevangenis staan de namen van de celbewoners. Goering werd geflankeerd door Jodl (no. 6) en Hess (no. 4). Naast de cel van laatstgenoemde bevond zich de belangrijke bagageruimte. (US Army)

Goering's cel mat 4 x 2.10 meter. Het toilet is achter het gordijn. Het kruis is een na-oorlogse toevoeging. (Associated Press) Achter de bonhommie van Goering, hier ontspannen op zijn krib en zijn toekomstig doodsbéd, verborg zich een van de wreedste nazi-misdadigers. Deze foto werd drie dagen na de aanvang van het proces, genomen. (US Army)

tekenis werd beroofd en de weg werd vrijgemaakt voor een herleving van het Duitse nationalisme gegrond op een 'Goeringlegende'. De Russen beweerden onmiddellijk dat er een 'samenzwering op hoog-niveau' bestond waarvan de draden rechtstreeks van het Witte Huis tot in de gevangenis liepen, Goering aldus de gelegenheid gevend aan de galg te ontsnappen. Slechts vier uur na Goerings dood beweerden de Russen al dat de Amerikanen het vergif aan Goering hadden gegeven.

Diep gekrenkt, besloot het leger een onderzoek in te stellen om uit te maken hoe Goering in staat was geweest zelfmoord te plegen. Een anonieme commissie van drie officieren werd benoemd om uit te zoeken hoe Goering het vergif had gekregen en waar hij het verborgen hield. De commissie werkte volstrekt in het geheim en de opwindende over de zelfmoord van Goering begon voorlopig weg te ebbén. De commissie voltooide haar onderzoek op 23 oktober en hield een paar dagen later een persconferentie om haar bevindingen wereldkundig te maken. De commissie concludeerde dat Goering altijd in het bezit was geweest van het vergif terwijl hij in de gevangenis in Neurenberg verbleef. Ter verdere verklaring hield de commissie de theorie aan dat hij het gif de gevangenis had binnen gesmokkeld via de anus of door de capsule in te slikken. Verder theoretiseerde de commissie dat Goering de capsule in zijn 'kwabbe navel' had verborgen en in de overhangende rand van zijn cel w.c.. De Commissie concludeerde zeer veelzeggend dat geen samenzwering of nalatigheid was geconstateerd bij enig lid van het gevangenispersoneel van het leger.

Een van de door Goering achtergelaten brieven steunde de bewering van de commissie dat hij voor zijn zelfmoord geen hulp van buiten had gehad. Hoewel Goering in feite niet meedeelde hoe hij het vergif de gevangenis had binnengesmokkeld en waar hij het vervolgens had verborgen, was veel van zijn brief gewijd aan het vrijpleiten van het gevangenispersoneel van elke verantwoordelijkheid voor zijn dood.

Het rapport van de commissie werd als weergave van de feiten aanvaard en Goering's zelfmoord was spoedig door de media vergeten. Tot dat ik mijn

eigen onderzoek begon naar Goerings zelfmoord, zijn de conclusies waartoe het leger in 1946 was gekomen, nooit serieus bestreden.

In 1977 kocht ik van de zoon van een van de commissieleden de koperen capsule waarin Goerings vergif zich had bevonden. Zijn vader had deze na het onderzoek als souvenir behouden. Teneinde de capsule beter te kunnen documenteren, vroeg ik bij het Nationaal Archief een copie aan van het rapport dat de onderzoekcommissie over de zelfmoord van Goering had opgesteld. Het bevatte een foto van de koperen capsule, zoals ik verwachtte. Ik begon het rapport uit pure persoonlijke belangstelling te lezen. De meeste informatie was geheel nieuw voor mij, ofschoon ik alle Goering-biografieën had gelezen. Toen zag ik dat het rapport als vertrouwelijk geclassificeerd was geweest en eerst sinds kort was gedeclineerd. Ik vroeg mij waarom het rapport zoveel jaren onder het stof had gelegen.

De eerste verrassing was dat twee leden van de commissie hadden behoord tot het 6850e Internal Security Detachment, dezelfde eenheid die belast was met de bewaking van Goering en de andere beklagden. Ik had tevoren aangenomen dat alle commissieleden geen belang bij de zaak als zodanig hadden gehad. Terwijl ik verder las, deed iets anders mij onaangenaam aan.

Het rapport bevatte een beschrijving van Goerings stoffelijk overschot door de gevangensdokter van het Amerikaanse leger, volgens de dokter was Goerings navel niet groter dan 1 cm diep en 0,6 cm in doorsnee. Kijkend naar de 4,5 cm lange capsule op mijn schrijfbureau, realiseerde ik mij dat de capsule op geen enkele manier in Goerings navel kon zijn verborgen, zoals de commissie had beweerd. De verklaring van de dokter tegenover de commissie bevestigde dit; hij had de commissie verteld dat dit een fysieke onmogelijkheid was. Ik vernam dat de Amerikaanse arts nog leefde en ik belde hem op. Aanvankelijk was hij onwillig om met mij te spreken. Hij vertelde mij dat hij en alle andere die door de commissie ondervraagd waren, een eed hadden moeten afleggen dat zij nimmer de kwestie van Goerings zelfmoord in discussie zouden brengen. Gedurende lange tijd had de dokter geweigerd de zaak ook maar met iemand te bespreken, vrezende dat hij kon worden vervolgd. Tenslotte vertelde hij mij echter dat het voor Goering onmogelijk was geweest de koperen capsule in zijn navel te

verbergen. Hij hechtte ook weinig geloof aan het gerucht van een chirurgisch vergrote navel of van een huidplooï als 'bergplaats'. Hij maakte het belachelijk dat Goering de capsule zo-groot-als-een-staafbatterijtje had kunnen doorslikken. De dokter had geen eigen theorie betreffende de vraag hoe Goering aan het vergif was gekomen, maar hij verwierp volledig de theorieën van de commissie. Na met de dokter gesproken te hebben, was ik ervan overtuigd dat er iets niet in orde was met het rapport, en ik besloot alle conclusies van de commissie te onderzoeken.

Indien Goering het vergif niet naar binnen had kunnen smokkelen door de capsule in te slikken of deze in zijn navel te verbergen, was er nog een mogelijkheid dat hij het via zijn anus had gedaan. Het rapport geeft zelf echter aan dat Goering recitaal onderzocht werd toen hij in de gevangenis werd gebracht. Niet tevreden met deze informatie, spoorde ik een van de onderofficieren op die aanwezig was bij het onderzoek. Hij vertelde mij dat het onderzoek 'zeer nauwkeurig' was geweest en dat geen vergif werd gevonden. Bij het binnenkomen van de gevangenis, was Goering naar een kleine cel gebracht waar hij zich moest uitkleden, waarna een team van artsen hem onderzocht. Hij werd daarna, nog steeds naakt, naar een andere cel gebracht waar hem gebruikte GI-kleding werd verstrekt. Er was volgens de onderofficier 'geen kans' dat Goering in het bezit had kunnen blijven van enig vergif. Indien de commissie er zo naast zat met haar conclusie dat Goering het vergif in zijn anus, in zijn navel of in zijn spijsverteringskanaal had verborgen, was het dan juist om te concluderen dat de langdurige schuilplaats voor het vergif de cel w.c. was geweest? Het getuigenis van een van de gevangenisfunctionarissen tegenover de commissie onthulde dat het toilet herhaaldelijk werd onderzocht. De eerste en enige verwijzing in het rapport naar het toilet als de bergplaats voor het vergif, was afkomstig van de Duitse gevangenisarts. Het was van zijn kant slechts een gissing op goed geluk. Er was volstrekt geen bewijs - alsmede het bewijs van het tegendeel - concludeerde de commissie anderszins.

Op tenminste een onderdeel van het verhoor was de commissie veel nauwkeuriger. Vragen gesteld aan de getuigen onthulden dat de gevangenisfunctionarissen een buitensporige belangstelling

Toen deze foto op 1 augustus 1946 werd genomen, zou het proces nog precies een maand duren. Goering staat links in de beklaagden-bank, voorlezend uit aantekeningen.

hadden voor de bagage-afdeling van de gevangenis, de ruimte waar Goerings persoonlijke bezittingen achter slot en grendel werden gehouden. De inhoud van zijn talloze bagagestukken was geïnventariseerd, maar nimmer goed doorzocht. Het was in een van deze delen van zijn bagage dat vier dagen na zijn dood nog een capsule met vergif werd gevonden.

Na het getuigenis gehoord te hebben van verscheidene gevangenisfunctionarissen, concludeerde de commissie dat niets uit de bagageruimte was verwijderd zonder de daarvoor vereiste toestemming en dat Goering geen toegang had tot de grote aantallen waardevolle voorwerpen die in zijn bagage waren opgeslagen. De commissie concludeerde daarom dat de mogelijkheid van omkoping van een der personeelsleden van het leger was uitgesloten. De bagageruimte was 'veilig'.

Ik wist dat dit in werkelijkheid niet waar was. Enkele jaren tevoren was ik benaderd door een vrouw die wat Goering-souvenirs wilde verkopen: een polshorloge, een gouden pen en een gouden sigarettenkoker. Zij vertelde mij dat al deze door Goering aan haar eerste man, een gevangenisfunctionaris, waren gegeven. Ik kocht alle souvenirs voor mijn eigen collectie.

Toen ik de voorwerpen verifieerde aan de hand van de inventaris die van Goerings kostbaarheden was opgesteld, bemerkte ik dat zij zich alle in zijn persoonlijk bagage in de opslagruimte hadden bevonden. De enige manier waarop deze gevangenisfunctionaris - die een sleutel had van de bagage - ruimte - de voorwerpen had kunnen weghalen was zonder de vereiste toestemming.

Vragen kwamen in mij op. Indien deze functionaris kostbaarheden had weggenomen uit de bagageruimte zonder toestemming, zou dan iemand anders niet hetzelfde hebben kunnen doen? Indien er twee vergifcapsules in de bagage hadden gezeten, zou iemand dan een ervan niet met hetzelfde gemak hebben kunnen wegnemen? Het was een verontrustende gedachte, aangezien alleen officieren van het Amerikaanse leger een sleutel hadden van de bagageruimte. Het scheen onwaarschijnlijk dat Goering iemand steekpenningen had aangeboden om aldus te handelen, daar iemand met een sleutel van de bagageruimte alles kon weghalen wat hij wilde, met of zonder Goerings voorkennis of toestemming.

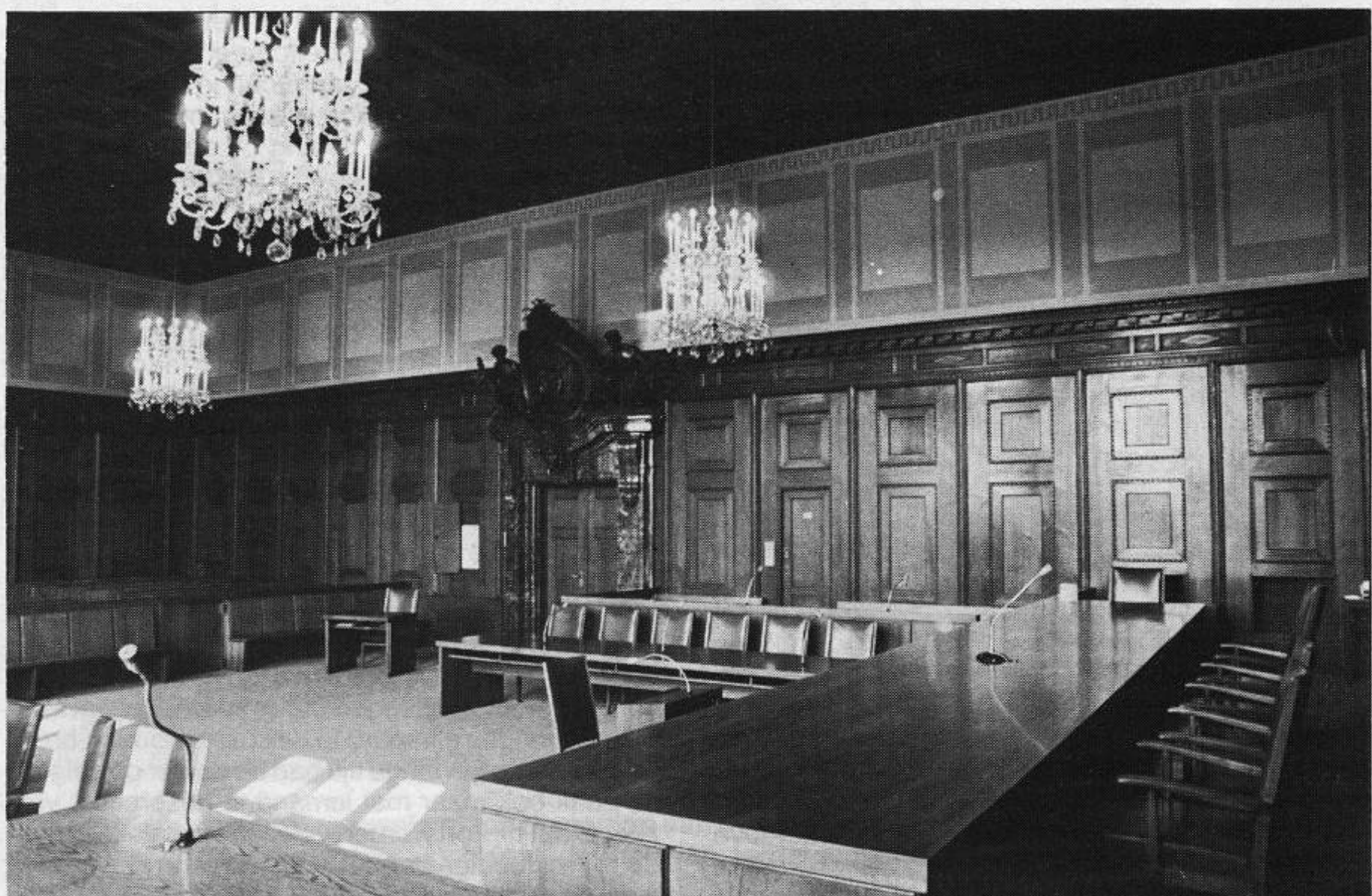
Ik vond echter bewijzen dat iemand Goering het vergif had gegeven. Ik kwam erachter dat op 7 oktober, gedurende hun laatste ontmoeting, Goering zijn vrouw had verteld dat hij geen vergif had. Niettemin verzekerde hij haar dat hij nimmer zou hangen. Deze verzekering wees erop dat hij op een later tijdstip in het bezit van vergif zou komen. Het lijkt dat dit het geval was. Frau Goering heeft vele mensen verteld dat een Amerikaanse bewaker haar man het vergif had gegeven. Frau von Schirach heeft mij meegedeeld dat Emmy Goering dit tot haar dood toe heeft volgehouden.

Opnieuw bestudeerde ik het rapport, zoekend naar een gegeven dat mogelijk naar een van de bewakers zou verwijzen. Zo'n aanwijzing was er niet.

Hoewel de commissie vele vragen had gesteld omtrent de loyaliteit en de betrouwbaarheid van het Duitse gevangenispersoneel, was geen soortgelijke vraag gesteld omtrent ook maar iemand van het Amerikaanse gevangenispersoneel. Het scheen alsof de commissie met opzet dit soort vragen in deze richting had vermeden, bevreesd voor wat iemand zou kunnen zeggen. Het was zeker geen geheim dat Goering bijzonder populair was onder vele Amerikanen. Zoals een biograaf schreef: Goerings bewakers waren als 'was' in zijn handen. In die tijd ontving ik een boek dat twee Duitsers onlangs over Goering's zelfmoord hadden geschreven. Een citaat, toegeschreven aan dr. Werner Bross, een van Goerings advocaten, intrigeerde mij. Bross beweerde dat hij een van de gevangenisfunctionarissen enkele jaren na het proces had ontmoet. De conversatie kwam op Goerings zelfmoord en Bross vroeg betrokkene hoe Goering aan het vergif wasgekomen. De Amerikaan wees, met een veelbetekend gebaar, naar een polshorloge dat hij droeg, zeggende: 'Een cadeautje van Goering, begrepen?' Bross zei dat het

Boven: Eindelijk een afbeelding van de schuldige. David Hale, onze man in Washington, had buitengewoon geluk deze foto te kunnen opsporen van luitenant Jack Wheelis van het 26e Infanterieregiment in Neurenberg. De foto werd genomen tijdens een later proces tegen 23 nazi-doktoren in 1947. (US Army) Onder: De historische rechtszaal is nog steeds in gebruik, maar wordt eenvoudig aangeduid met zaal 600. (Stadt Nürnberg)

hem duidelijk was en vanaf dat moment wist hij hoe Goering erin was geslaagd het vergif te krijgen: luitenant Jack G. 'Tex' Wheelis had het hem gegeven.

Ik schreef naar Bross en vroeg hem of het citaat juist was. Hij bevestigde dit en beschreef voor mij het horloge. Het was hetzelfde polshorloge dat ik enkele jaren tevoren had gekocht van de weduwe van Wheelis. Ik besloot opnieuw met haar contact op te nemen om te zien wat zij mij over de zaak kon vertellen. Ik was echter te laat. Haar tweede man vertelde mij dat zij een jaar tevoren was gestorven. Hij beloofde mij evenwel de zoon van Wheelis contact met mij te laten opnemen.

In januari 1980 belde rechter James Wheelis mij op en vroeg mij wat ik over zijn vader schreef. Ik vertelde hem dat ik zijn vader ervan verdacht het vergif aan Goering te hebben gegeven. Er volgde een korte stilte aan de andere kant van de lijn, toen zei Wheelis: 'Mr. Swearingen, indien u dat schrijft, zult u van mij geen last krijgen. Ik heb altijd gedacht dat hij het gedaan had'.

Gewapend met deze inlichtingen, begon ik contact op te nemen met legerpersoneel dat in Neurenberg had gediend met 'Tex' Wheelis. Hij was een flamboyante figuur geweest, en iemand die hem had gekend zou hem nooit meer vergeten. Hoewel niemand het zeker wist, waren allen het erover eens dat Wheelis het meest in aanmerking kwam leverancier van het vergif te zijn geweest. Zijn vriendschap voor Goering was ten tijde van het proces zo berucht, dat deze de oorzaak was van veel speculatie nadat Goering zelfmoord had gepleegd. Elkeen met wie ik sprak zij dat Wheelis waarschijnlijk het vergif aan Goering had gegeven, maar tot dusver had ik nog niemand gevonden die zei dat hij het gedaan had.

Op een dag kreeg ik een tip dat ik contact moest opnemen met nog een van de Neurenberg-officieren, iemand die vermoedelijk aangaande Goerings dood over kennis uit de eerste hand beschikte. Hij scheen geïnteresseerd, waarna ik hem vroeg of het een verrassing voor hem zou zijn te vernemen dat een Amerikaans officier het vergif aan Goering had gegeven. Hij antwoordde onmiddellijk: 'Nee, om eerlijk te zijn woonde hij zelfs verderop in de straat bij mij'. Denkende dat hij zijn eigen woonplaats bedoelde, zei ik: 'Ik geloof dat wij over twee verschillende personen spreken. De man die ik op het oog heb kwam uit Texas'. 'Dat klopt', zei hij, 'u bedoelt 'Tex' Wheelis. Hij woonde verderop bij mij in de straat in Neurenberg'.

Eindelijk kreeg ik de bevestiging die ik had gezocht. Wheelis had het vergif aan Goering gegeven en dat was bekend aan legerfunctionarissen in 1946.

Ik raakte ook overtuigd van de juistheid van mijn veronderstelling dat het vergif uit de bagageruimte kwam. Toen hij enkele jaren na het proces zijn herinneringen opschreef, was de Duitse dokter ervan overtuigd dat Goering het vergif uit zijn bagage had gehaald. Hij verklaarde daarin verder dat hij 'zeker wist' dat Goering, slechts kort voor zijn zelfmoord door een Amerikaans officier naar de bagageruimte geleid werd.

Deze foto werd genomen voordat het lijk werd geplaatst in de kist die reeds gereed stond om te worden gebruikt na de executie.

Wie was deze Amerikaanse officier? Een telefoontje naar een voormalige officier uit Neurenberg bevestigde mijn vermoedens: luitenant Jack G. 'Tex' Wheelis was op het eind van het proces 'Prison Property Officer', officier belast met het toezicht op de eigendommen van de gevangenen.

Ik vernam dat een van de drie officieren van de commissie nog leefde. Ik schreef hem met het verzoek aan de Afdeling voor gewezen Militair Personeel de brief aan hem door te sturen. In deze brief omschreef ik nauwkeurig wat ik had ontdekt, hem verzoekend commentaar te leveren op mijn bevindingen. Enige tijd later ontving ik een brief van hem. Hij weigerde absoluut over de zaak te discussiëren en hij schreef mij dat hij niets meer van mij wenste te horen. Om verdere correspondentie onmogelijk te maken, liet hij opzettelijk zijn adres achterwege. De toon van zijn antwoord overtuigde mij dat ik de waarheid had ontdekt omtrent Goerings dood.

Ik ben er zeker van dat Wheelis het vergif aan Goering gaf - of, meer precies, dat hij Goering toestond het voor zichzelf uit de bagageruimte te halen. Ik ben er verder van overtuigd dat het Amerikaanse leger reden had dit in 1946 te weten, maar om redenen die toen misschien geldig waren, weigerde dit te erkennen. Het werkelijke doel van het onderzoek van de commissie is niet geweest de waarheid te ontdekken met betrekking tot Goerings zelfmoord, maar het leger vrij te spreken van alle schuld en de Russische beschuldigingen te ontkrachten dat de Amerikanen het vergif aan Goering hadden gegeven. De brief van Goering aan de

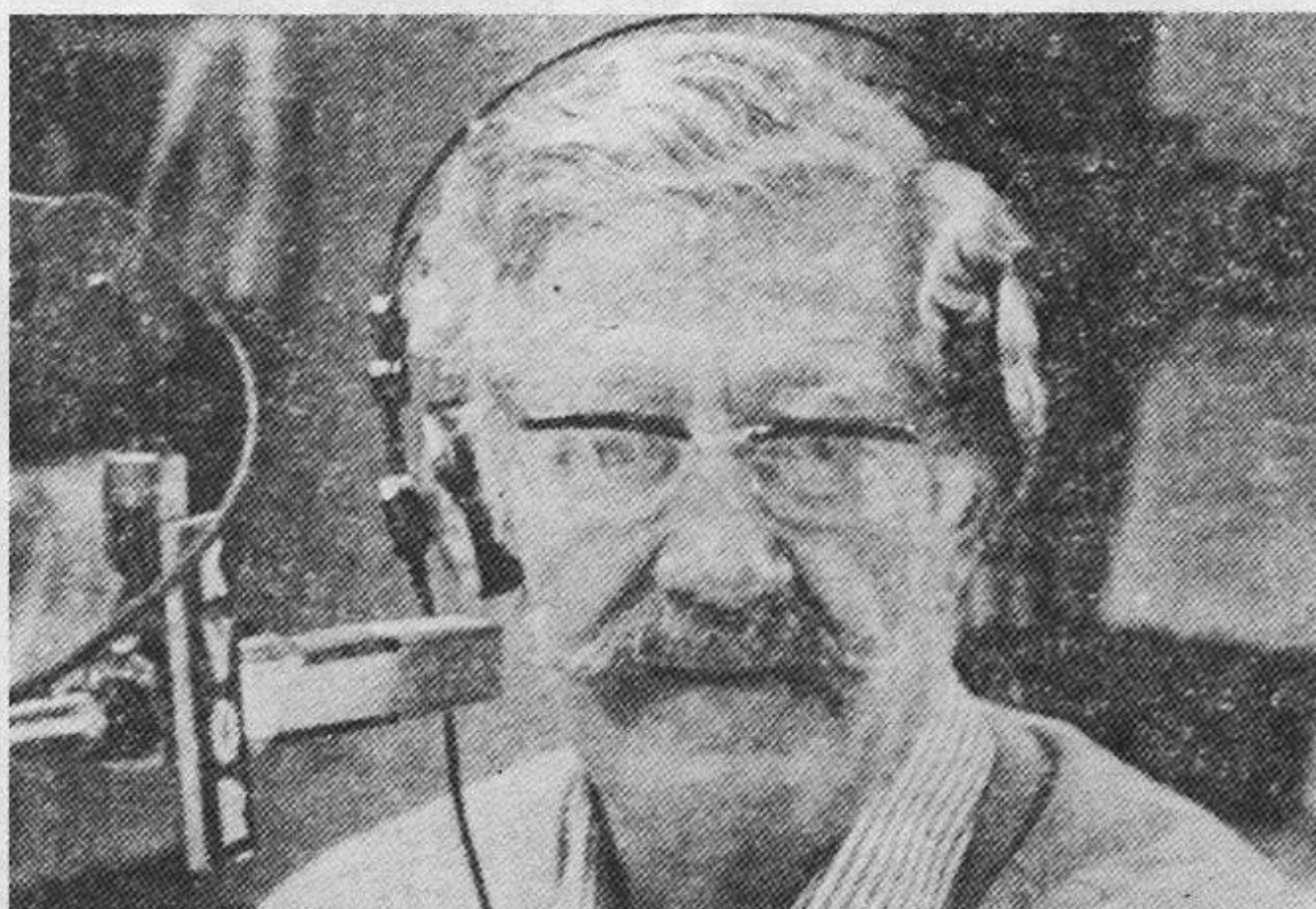
gevangeniscommandant waarin hij bekende altijd vergif te hebben gehad, was niets anders dan een list om Wheelis te beschermen.

Toen ik in 1981 Goerings cel betrad met de koperen capsule in mijn zak, had ik oog voor de onverwachte wendingen van het lot, waardoor ik wist dat dit de tweede keer was binnen bijna 35 jaar dat een man uit Texas verantwoordelijk was voor het in de cel brengen van de bewuste capsule.

Uittreksel uit: The Plot that Saved Hermann Goering from the Gallows, door Ben E. Swearingen. Uitgegeven door Harcourt Brace Jovanovich, New York.

Met de lijken van de tien die waren terechtgesteld, werd Goering tegelijkertijd die zelfde nacht per legertruck naar dit crematorium in München gebracht. Om het personeel een rad voor de ogen te draaien was meegedeeld dat de aankomst van '14 Amerikaanse militairen' kon worden verwacht. (In de boeken van het crematorium werden inderdaad valse namen vermeld.)

Ray Morgan, van de gravendienst van het Amerikaanse 3e Leger, leidde achter de schermen de crematies die de gehele volgende dag in beslag namen. Daarna verzamelde hij de asresten en ontdeed zich ervan op een plaats die hij weigert te onthullen. Morgan is thans een bekende omroeper bij de Amerikaanse radio en televisie. Ook heeft hij in films gespeeld.

Zijn Militaire Memorabilia

Door ANDREW MOLLO

In primitieve zowel als in geciviliseerde samenlevingen zijn de persoonlijke wapens en uitrustingsstukken van de verslagen vijand altijd de meest begeerde overwinningstekens geweest. Deze aloude gewoonte schijnt in het bijzonder in 1945 opgang te hebben gemaakt, want geen ander leger schijnt met zoveel enthousiasme en inzicht en op zo'n grote schaal buit te hebben verzameld als het Amerikaanse.

Op 9 mei had rijksmaarschalk Hermann Goering, opperbevelhebber van de Duitse luchtmacht en tot voor een paar dagen voor het einde van de oorlog plaatsvervanger van de Führer, zich overgegeven aan het Amerikaanse leger in Oostenrijk. Toen hij zich meldde bij kolonel Quinn van het ondervragingscentrum van het Zevende Amerikaanse Leger, verontschuldigde Goering zich voor zijn kleding, verklarend dat zijn meer geklede uniformen verloren waren gegaan bij het bombardement van het Ministerie van luchtvaart in Berlijn. Hij was in Augsburg gestoken in een onopvallend, effen grijs-wollen uniform van eigen ontwerp. Spoedig daarna zou hij nog meer van zijn bezittingen verliezen toen hij, als onderdeel van de bij de overgave behorende formaliteiten, opdracht kreeg zich te ontdoen van zijn decoraties, waaronder de ordre Pour le Mérite, het Grootkruis van het IJzerenkruis, het

IJzeren Kruis 1e klasse uit 1914 met een gesp uit 1939 en zijn in goud, platina en brillanten uitgevoerde vliegerswing. Hij overhandigde ook zijn in een grijze leren koker opgeborgen rijksmaarschalkstaf, die snel werd opgeborgen in de brandkast van kolonel Quinn.

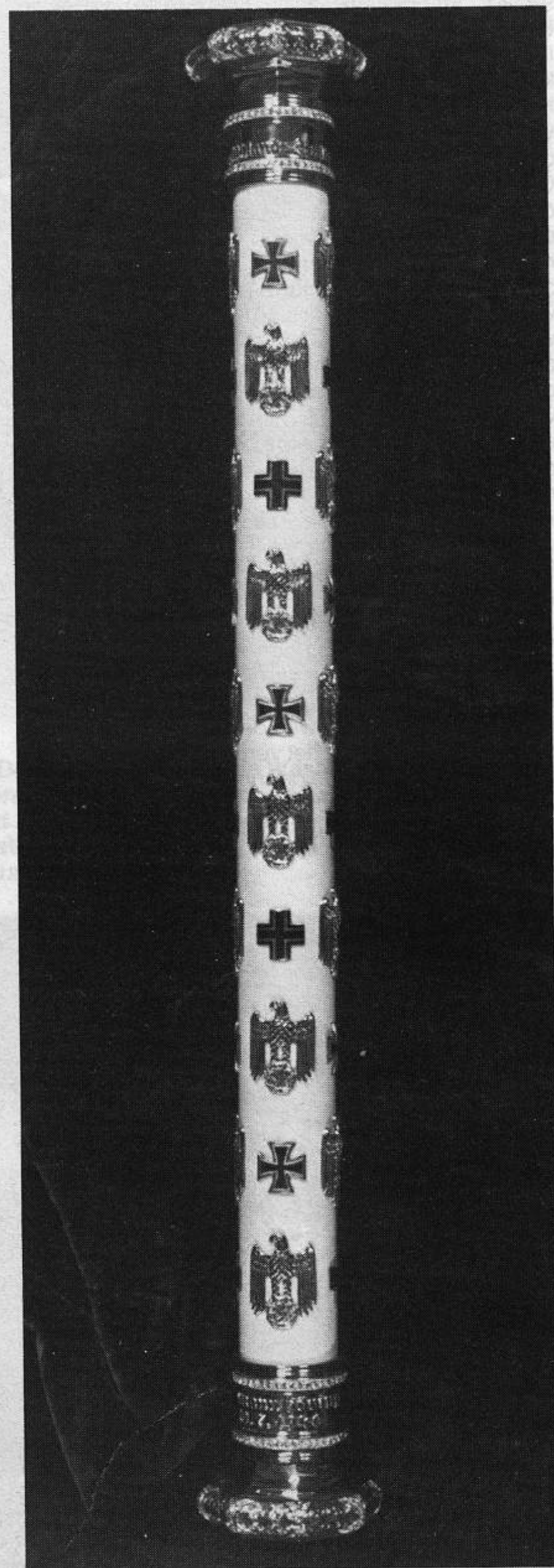
Kort daarna, opgefrist door enkele controversies oproepende glazen champagne, hield Goering, inmiddels gekleed in de luisterrijke kleine tenueversie van zijn duifgrijze uniform van rijksmaarschalk in de openlucht een persconferentie voor de verzameling de Amerikaanse oorlogscorrespondenten. Het is niet bekend of dit uniform het heeft overleefd, maar de platte pet die hij toen droeg kwam enkele jaren geleden boven water en bevond zich kortelings nog in een privé-collectie in Engeland. De goud-geborduurde swastika was van de Luftwaffe-adelaar verwijderd in overeenstemming met de geallieerde orders die het dragen of tentoonstellen van nationaal-socialistische emblemen verboden. Bedoelde pet werd toen geschat op £ 7000.

Terwijl nieuwsgierige officieren zich in Quinns bureau vergaapten aan Goerings maarschalkstaf, stelde de kolonel aan de stafchef van het Zevende Leger, generaal-majoor White voor, het desbetreffende voorwerp aan te bieden aan de commandant, generaal Patch. Dit zou die avond moeten

Dit was het begin. Na zijn aankomst in het ondervragingscentrum van het 7e Leger in Augsburg, in de school in de Bärenstrasse, werden zijn onderscheidingen afgenomen. Geen reden voor hem geamuseerd te zijn. (US Army)

Goering toont hier vol trots aan Charles Lindbergh tijdens diens omstreken bezoek aan Karinhal in 1936, zijn huwelijkszwaard. Onlangs veranderde het zwaard van eigenaar voor een bedrag van 6 cijfers.

West Point museum stelt de aan generaal Patch gegeven maarschalksstaf ten toon. (US Army)

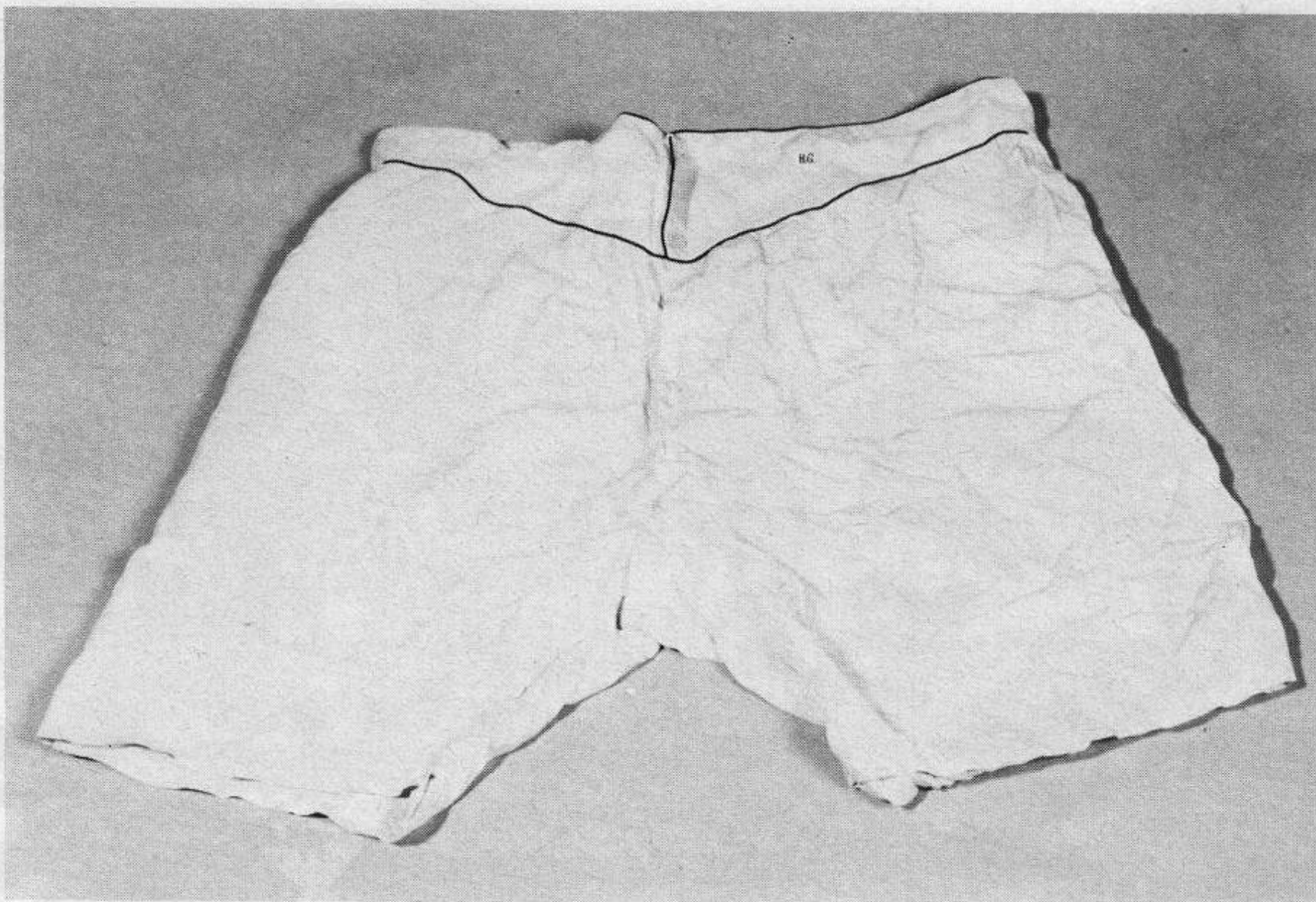
gebeuren tijdens een diner ter ere van het bezoek van de onderminister van oorlog. De staf werd stipt aangeboden en aanvaard door een verraste en verbijsterde Patch, die hem in zijn bezit hield tot na zijn terugkeer in de Verenigde Staten in juni 1945. Daarna maakte de staf, toen geschat op een waarde van \$ 35.000, deel uit van een reizende tentoonstelling om oorlogsobligaties te verkopen. Na bewaard te zijn door het Amerikaanse Ministerie van financiën, werd de staf, in overeenstemming met de wensen van generaal Patch, overgedragen aan het museum van de Amerikaanse militaire academie in Westpoint. Sinds 22 maart 1946 wordt hij daar tot op de huidige dag tentoongesteld.

Op aanwijzing van Goering zelf, ontdekte het Amerikaanse leger in Königssee bij Berchtesgaden een ware grot met de schatten van Aladin. In een ondergrondse opslagkamer had Goering zijn persoonlijke bezittingen en zijn kunstcollectie verborgen die hij per trein vanuit Karinhall, zijn weelderige landhuis op 80 km ten noordoosten van Berlijn, in veiligheid had laten brengen. Op 13 april werd het huis opgeblazen om te voorkomen dat het in Russische handen zou vallen.

De Illustrated London News van 2 juni en 24 november 1945 geeft een beschrijving van deze enorme verzameling die functionarissen van SHAEF voorlopig hadden gewaardeerd op 375 miljoen Engelse ponden. Tussen oude meesters, antiquiteiten van allerlei soort, juwelen en gouden en zilveren voorwerpen, bevond zich ook een aantal geschenken afkomstig van studenten van de Technische Hogeschool in Berlijn die volgens het blad de wansmaak van hun vorige eigenaar weerspiegelden.

Een uit vier man bestaand detachement van het 1269e Engineer Combat Battalion van het Amerikaanse leger had een week nodig om de geheime schat op te ruimen en deze naar het nabijgelegen Berchtesgaden over te brengen, alwaar een kleine selectie voorwerpen werd tentoongesteld (zie Toen en Nu nr. 9). Zoals verwacht kon worden, verdween een aantal voorwerpen tijdens het transport die vervolgens in privé-handen terecht kwamen. Stukken die door Goering waren geroofd, werden teruggegeven aan de oorspronkelijke eigenaars indien deze konden worden opgespoord. Vele jaren na de oorlog werd het restant door de deelstaat Beieren aan Goerings weduwe geretourneerd. Van tijd tot tijd vinden er in München veilingen plaats van voorwerpen die het eigendom van Goering zijn geweest en die grote sommen opbrengen.

Een van de interessantste voorwerpen die uit de grot kwam is het zogenaamde 'huwelijkszwaard' dat de bewondering oogsste van de man die de leiding had van het groepje genie-militairen, sergeant Thibodaux. Goering's voorliefde voor steekwapens was wel bekend en de Luftwaffe besloot daarom ook hem, ter gelegenheid van zijn huwelijk

Ongetwijfeld een reusachtig voorwerp om ten toon te stellen: Goering's onderbroek. (Lattimer Collection)

met de Zweedse actrice Emmy Sonneman, een luisterrijk zwaard cadeau te geven. Een van de beste firma's uit Solingen, Karl Eickhorn, werd uitgekozen om het zwaard te vervaardigen. Het gevest was puur goud, de greep van ivoor en de schede bedekt met blauw haaielleer. Goering was zeer verguld met het geschenk, maar het uitzonderlijke gewicht ervan (bijna 3 kg), betekende dat hij gewoonlijk de kleine modeldegen voor generaals van de Luftwaffe droeg. Het zwaard nam in Karinhall echter een belangrijke plaats in en Goering toonde het met veel genoegen aan bezoekende hoogwaardigheidsbekleders.

Sergeant Thibodaux wikkeld het zwaard in bruin pakpapier en stuurde het per post naar zijn huis. Meer dan tien jaar hing het aan de muur van zijn woonkamer totdat een bekend Amerikaans verzamelaar, luitenant-kolonel James Attwood het opspoorde en Thibodaux overhaalde het te verkopen. Daarna is het zwaard verscheidene malen van eigenaar verwisseld, totdat het voor £ 65.000 werd gekocht door een consortium waartoe de Londen- se handelaar Adrian Forman behoorde. Sindsdien is het voor een onbekende som, bestaande uit zes cijfers, overgegaan in handen van een Britse verzamelaar.

Afgezien van die welke zich bevinden in het museum van de militaire academie in Westpoint, waaronder beide batons van Goering en het prachtige jachtmes dat hij kreeg van zijn zwager, graaf Rosen, zijn er vele andere voorwerpen in nationale en privé-collecties.

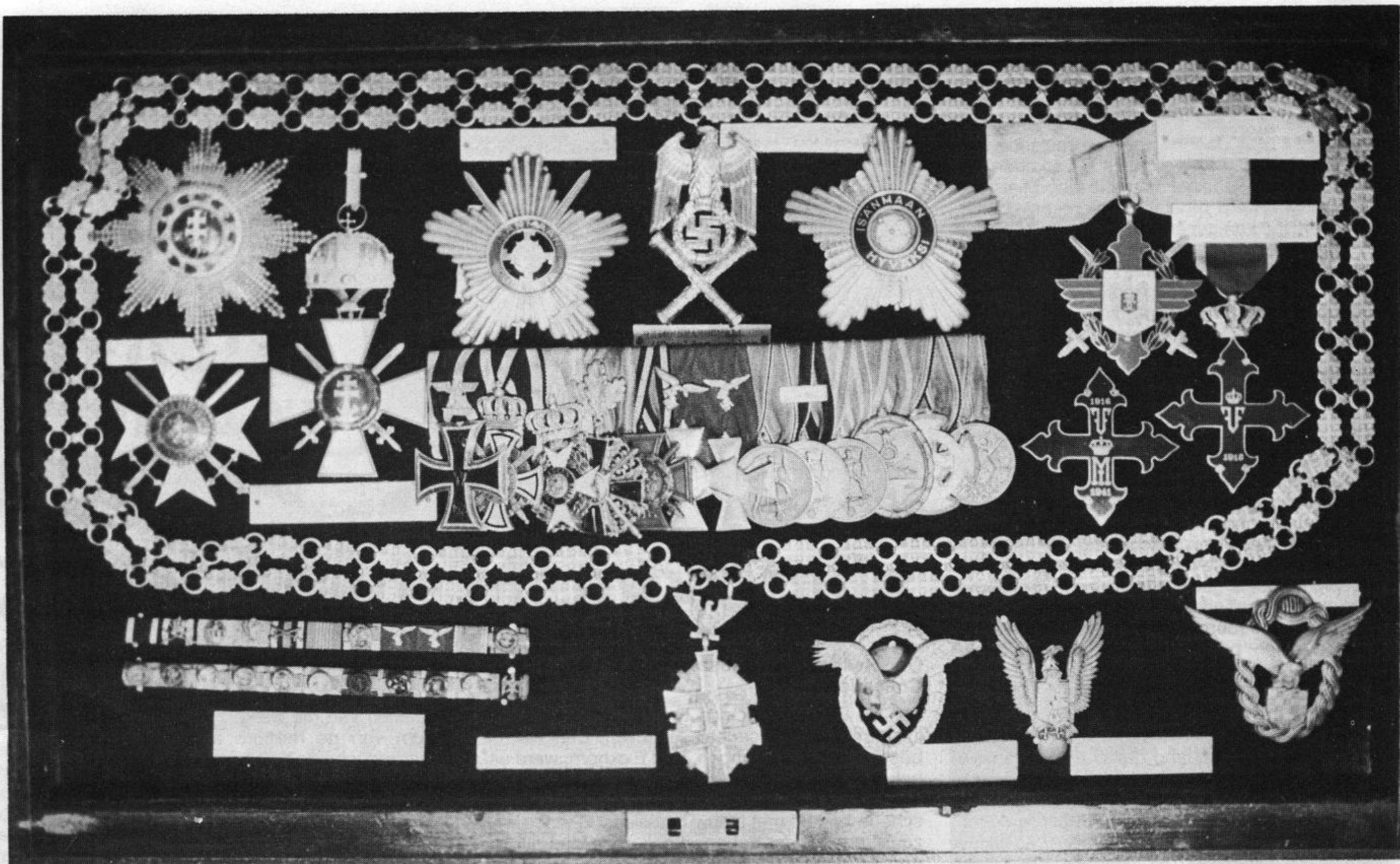
Een specialist in Goering voorwerpen is een bekend chirurg van de Columbia universiteit. Behalve massa's foto's, handtekeningen, Chinees en ander porcelein en zilverwerk, bezit hij ook een doos met Goering's eigen merk Havana cigaren, een viltten hoed, een jagersmantel en de grootste maat Lederhosen die ik ooit gezien heb.

Een verzamelaar in Texas is de bezitter van een van Goerings unieke rijksmaarschalk-uniformen. Andere uniformen en decoraties werden ontdekt in Mauterndorf dat Goering gebruikte als jachtverblijf. Blijkbaar zijn de Britse en Amerikaanse troepen in het kasteel op onderzoek uitgegaan totdat de Amerikaanse MP hieraan een eind maakte. Enkele Britse officieren kwamen daarop tot een vergelijk met de MP's en 's-nachts werd een aantal kostbare stukken uit Goerings slaapkamer verwijderd.

Sinds 1950 is een Engelse verzamelaar in het bezit van een uitgebreide collectie medailles en decoraties, die mogelijk afkomstig zijn uit Mauterndorf.

Dr. John Lattimer heeft een uitgebreide collectie voorwerpen die aan Goering hebben toebehoord: van Lederhosen tot sigaren.

Daaronder bevinden zich onderscheidingen van Duitslands bondgenoten Italië en Kroatië. Er bevindt zich ook een verguld metalen schouderembleem bij, maar het opvallendste voorwerp is een rij van dertien medailles die hij voor de oorlog op zijn groot-tenue droeg.

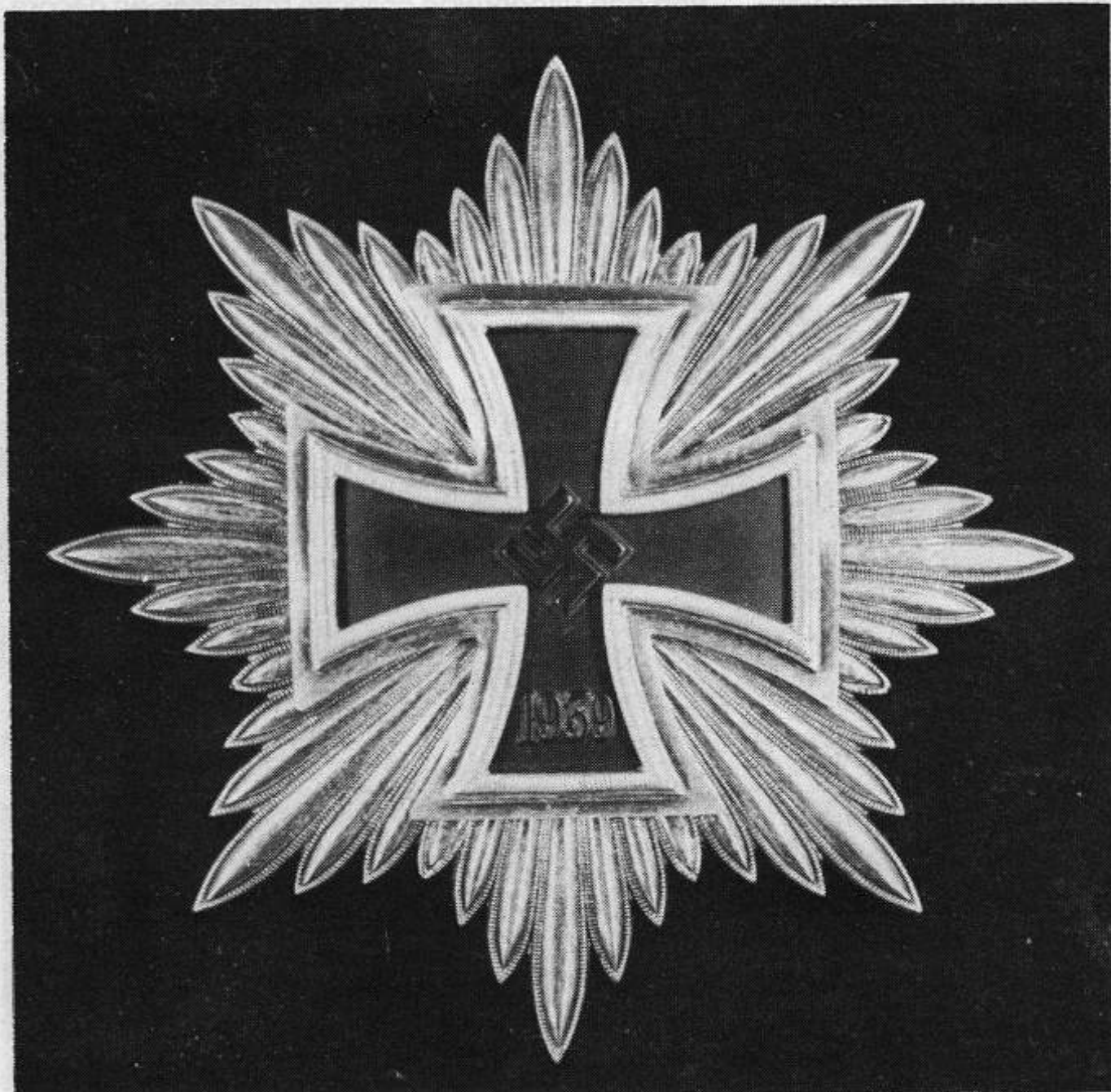
De verzamelaar, Harry Brown, woonde in november 1976 een verkoop bij van het bekende veilinghuis Wallis & Wallis in Lewes in Sussex. Hij kocht daar voor £ 31.50 wat in de catalogus omschreven stond als 'een goed nagemaakte kopie van een dolk uit de oudheid'. Het bleek achteraf een replica te zijn van een antiek kort zwaard dat ook van Goering was geweest.

Mogelijk afkomstig uit kasteel Mauterndorf, thans in een Britse privé-collectie.

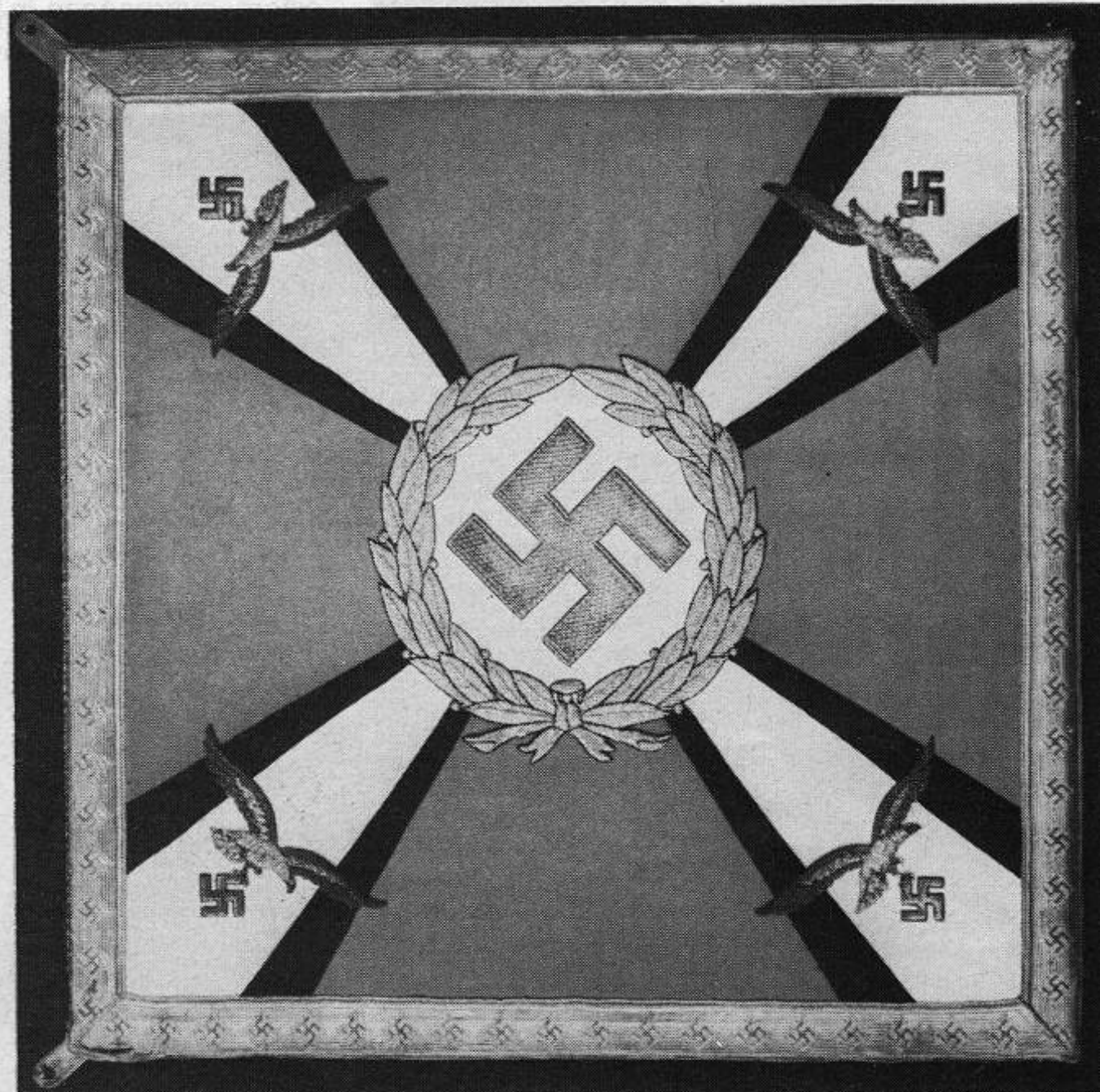
De markies van Bath is eveneens een verwoed verzamelaar van voorwerpen uit het Derde Rijk en men kan zich zijn verbazing voorstellen toen iemand tijdens een door Sotheby georganiseerde kijkdag in Longleat, tegen naar hij beweerde, drie persoonlijke dagboeken van Goering opliep. Aan het eind van de oorlog, toen hij bij de Vrije Fransen in Zuid Duitsland diende, had hij ze in een trein gevonden. Overtuigd dat ze echt waren, was Sotheby van plan ze te veilen' maar de regering van de Westduitse deelstaat Beieren stak een spaak in het

wiel en verklaarde de dagboeken tot eigendom van de Beierse staat.

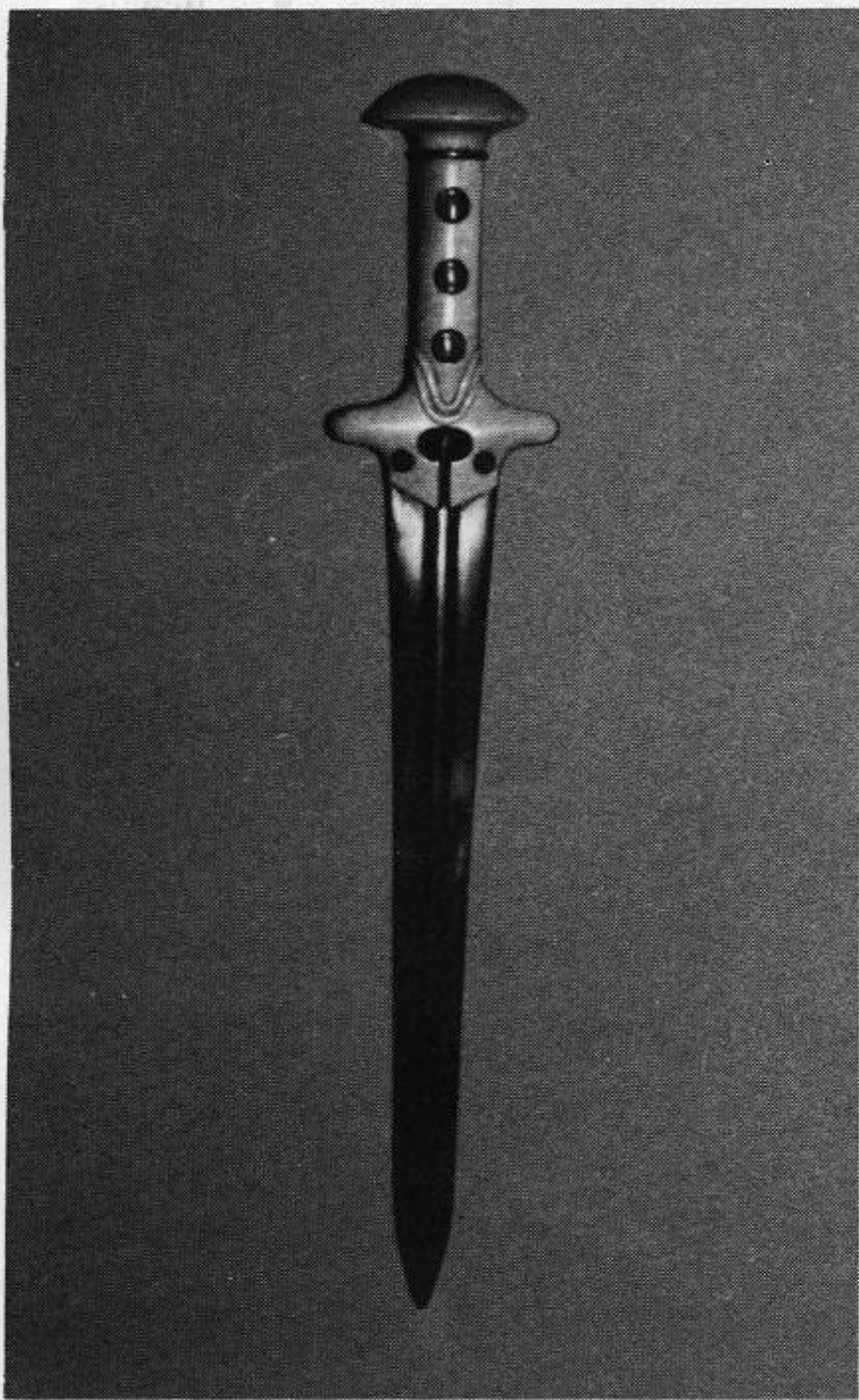
Uit Goerings trein komt een ander voorwerp dat in bruikleen is bij het Imperial War Museum in Londen. Het is een wit linnen klein-tenue jas of Litewka met blinde sluiting en fijn geborduurde kraagpatten met Generalfeldmarschallstaven. Andere stukken van Goering die na de oorlog op de markt verschenen waren in Parijs een van zijn persoonlijke standaarden en in Engeland een auto-wimpel. De Londense handelaar Adrian Forman

Een unica. De ster van het grootkruis van het ijzeren kruis was speciaal ingesteld om er Goering mee te begiftigen na een succesvolle afloop van de Slag om Engeland in 1940. Aangezien de Luftwaffe er niet in slaagde het meesterschap in de lucht te verwerven, werd de onderscheiding nooit toegekend. Waarschijnlijk is de decoratie in 1945 uit het Zeughaus in

Berlijn gehaald. Daarna volgde overdracht aan het Amerikaanse bureau voor militaire geschiedenis en tenslotte aan het West Point museum. *Rechts:* Zeldzame voorwerpen bevinden zich niet alleen in museums. Deze wimpel van de bevelhebber van de Luftwaffe is eigendom van een Engelse verzamelaar.

De kiene verzamelaar hoeft niet altijd een fortuin te betalen: Barry Brown kreeg voor £ 31.50 deze replica van een antieke dolk uit Goering's eigen collectie.

verwierf van een voormalige Britse inlichtingen-officier een van Goerings bij het IJzeren kruis behorende grootkruisen in originele cassette. De officier zei dat hij het had gevonden in een van Goerings jachtverblijven (Mauterndorf?) Deze onderscheiding, de hoogste klasse van het IJzeren kruis, was alleen aan Goering verleend en ging al snel van de hand aan een Duitse verzamelaar voor £ 10.000. Adrian Forman bood ook een van Goerings bekende schouderbedekkingen te koop voor £ 1.250.

Het wekt geen verbazing dat voorwerpen die dergelijke sommen opbrengen nageemaakt en nagebootst worden en indien vooraanstaande historici zich om de tuin laten leiden door vervalste dagboeken, dan zal de verzamelaar van medailles en uniformen wel even kwetsbaar zijn.

Het onderwerp van de Hitlerdagboeken brengt ons tot het grootste voorwerp uit de Goering-collectie dat nog bestaat - zijn jacht. In 1935 bood de Duitse automobiellindustrie aan Goering, als hoofd van het vijfjarenplan, een 16 meter lang motorjacht aan dat genoemd was naar zijn eerste vrouw Karin. Gedurende de vooroorlogse jaren maakte Goering veel tochten ermee op de Noord- en de Oostzee en op de vele Duitse rivieren en kanalen. Hij ontving aan boord vele prominente gasten. Gedurende de oorlog verbleef het jacht op een werf in Berlijn Gatow, maar kort voor de Duitse capitulatie werd het naar Kiel gebracht waar het in Britse handen viel.

Spoedig werd er een bestemming voor gevonden en aan boord van het jacht maakte veldmaarschalk Montgomery een tocht door de verwoeste haven van Hamburg. In 1950 voer de boot de Rijn op en werd als de Prince Charles het vlaggeschip van het Britse Rijnflottielje. De Britse koninklijke familie gebruikte het schip bij verschillende gelegenheden. Tegen het eind van de jaren vijftig probeerde Goerings vrouw het jacht terug te krijgen, met het argument dat het nimmer door de krijgsmacht was gebruikt en dat het privé-eigendom was. De Engelse koningin gaf het schip in 1960 aan Frau Goering terug. Daarna wisselde het verscheidene malen van eigenaar totdat het in 1972 in het bezit kwam van Gerd Heidemann, de journalist van het weekblad Der Stern, wiens fanatisme met betrekking tot nazi-relikwieën zover ging, dat hij als echt een reeks Hitlerdagboeken op de markt bracht die hij zelf had geschreven.

Heidemann liet het jacht restaureren en stopte het vol met voorwerpen van Goering, zoals een kast vol uniformen, afkomstig van een bekende requisieten firma in München. Vervolgens inviteerde hij voormalige Nazi-prominenten aan boord van het jacht

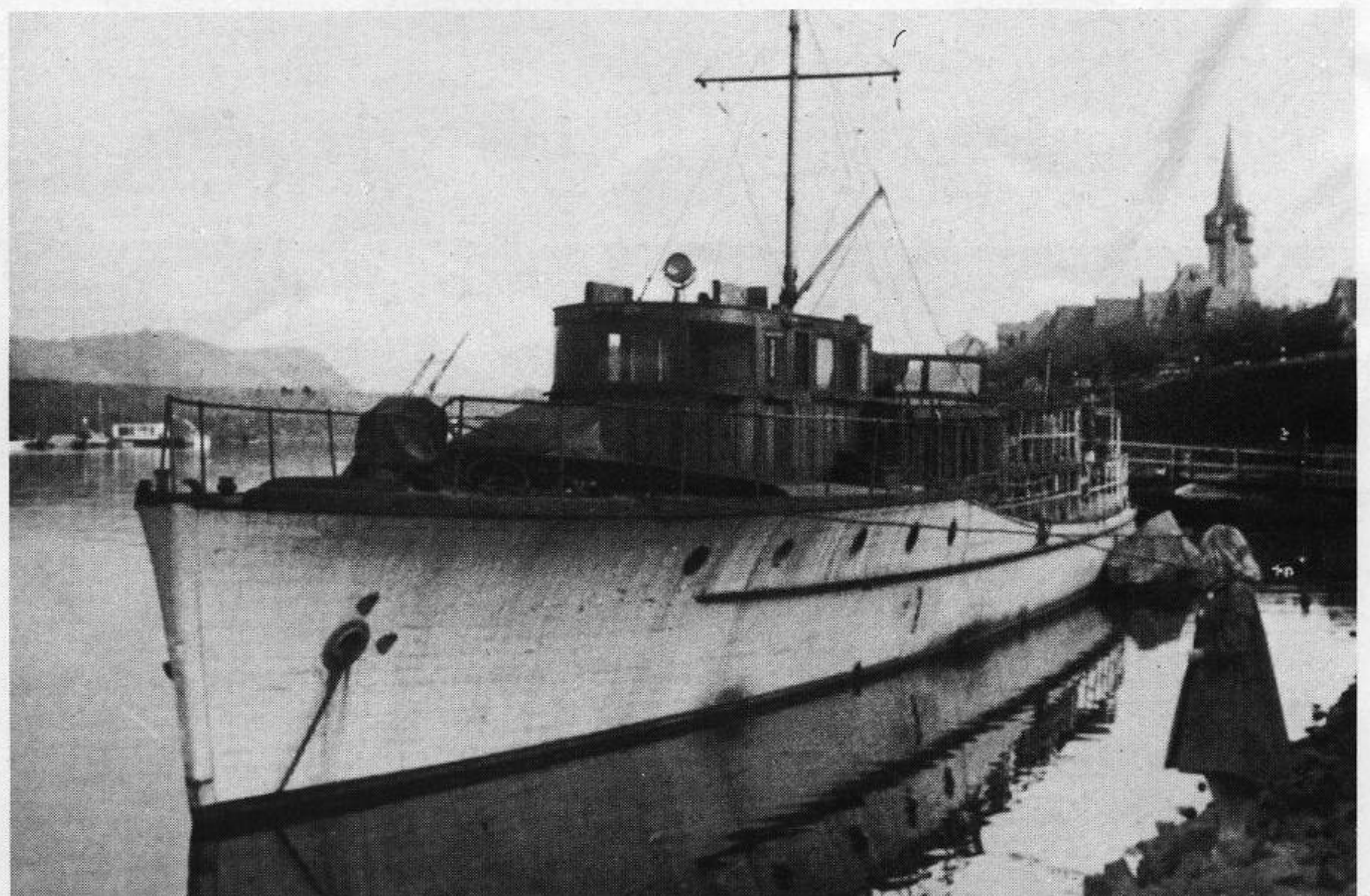

Pas echter wel op. Deze pet is, naar wordt beweerd, van Goering geweest, maar is dat zo. De ijdele kwast liet zijn kleren zorgvuldig maken waarbij de fijnste kwaliteit stoffen werden gebruikt. Vergelijk de onderscheidingstekens met viltten achtergrond op deze pet, met Goering's hoofddekseel op p. 45.

en fotografeerde ze terwijl ze hun sekt dronken. Het was tijdens deze zorgvuldige voorbereide, op publiciteit gerichte stunts, dat Heidemann beweerde als eerste van het bestaan van de Hitlerdagboeken te hebben vernomen. Later bleken dit dus door Heidemann gemaakte vervalsingen te zijn, waarvoor hij inmiddels is veroordeeld.

Wat is er gebeurd met de decoraties die Goering moest verwijderen van zijn tuniek kort nadat hij zich had overgegeven? Zij kwamen uiteindelijk terecht in de bewaarplaats voor eigendommen in de gevangenis in Neurenberg, waar zij tot zijn dood zijn gebleven. Voordat hij zijn taak neerlegde en naar de Verenigde Staten terugkeerde, bleef er nog een ding te doen voor de Amerikaanse commandant van de gevangenis, Burton C. Andrus: 'Ik wilde absolute zekerheid hebben dat niets uit Goerings reusachtige collectie met juwelen belegde onderscheidingstekens door een navolger zou worden verheerlijkt', schreef Andrus later. 'Iedere met ju-

welen belegde decoratie liet ik verpulveren. De edele metalen werden gesmolten en de stenen bij elkaar verzameld. Daarna werden zij, onherkenbaar, ter beschikking gesteld van de nieuwe Duitse economie.'

Motorjacht met een verleden. De Karin II werd voor Goering gebouwd en door de bonzen van het Derde Rijk gebruikt. Achtereenvolgens hebben Montgomery, de Britse koninklijke familie en Gerd Heidemann, de vervalser van de Hitler-dagboeken, het jacht bezeten. (Associated Press)

